Bir Yer Göstericinin Hayatı

Hulki Aktunç

A ÇAĞDAŞ
F TÜRK
A YAZARLARI

Hulki Aktunç, 1949'da doğdu. Yazdıklarını 1968'den beri yayınlıyor. Düzyazı ve şiirde bir dünya üretmenin, bir dil ve biçem üretmekle derin bağlarını hem düşünceleriyle, hem yapıtlarıyla ortaya koyan öncü yazarlarımızdandır.

Gidenler Dönmeyenler (Türk Dil Kurumu Ödülü, 1976), *Kurtarılmış Haziran* (1977), *Bir Çağ Yangını* (Abdi İpekçi Roman Ödülü, 1981), *Ten ve Gölge* (1985), *Son İki Eylül* (1987), *Sır Katibi* (1989), *Islıkla Tarihçe* (1989) gibi şiir, öykü ve romanlarının yanı sıra Aktunç'un dil tutkusunu dışavuran önemli bir yapıtı da *Büyük Argo Sözlüğü*'dür.

AFA – Çağdaş Türk Yazarları: 5
AFA – Yayınları: 92

ISBN 975–414–031–6

Ekim, 1989

© AFA Yayıncılık A.Ş., 1989

Bu kitabın tüm hakları
AFA Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Gülen Ofset
Kapak: Reyo Basımevi

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Ap. 19/8
Cağaloğlu – İST.
☎: 526 39 80

HULKİ AKTUNÇ

Bir Yer Göstericinin Hayatı

AFA
YAYINLARI

İçindekiler

Pini, Ah Pini
Arka Kapı Şarkıları 11
Kara Fotoğrafın Hikâyeleri 18
Pinilupi Sara 28
İnce İnce Haller 36

Yek-Yek Oynayanlar
Yek-Yek Oynayanlar 41

Üç Sevgili
Yosmafincanı 53
Kalbin Çorak Toprağı 60
Kanatlar, Kafes 67

Bir Yer Göstericinin Hayatı
Bir Yer Göstericinin Hayatı 81

İkonika
Artist Olma Kahvesi 97
Madi Hayat in the Dark 101
Arsız'ın Dansları 104
Sonuncu Paskal 109
Mühürbaz 114
Yasa Dışı Gömülmek 118
Sarhoş Bacağı 122
İsrafil Borusunu Çalıyor 124
İkonika Ülkesi Nasıl Açıldı 127

Yazdığının içine bak.
Yazılacak ne çok şey
vardır onda

Pini, Ah Pini!

Arka Kapı Şarkıları

Kimsenin aklına takılmamış mıdır Gülnihal kimdi? Birileri merak edip de sorduysa, yanıtını alabildi mi?

Limon düşününce nasıl bir çatlama olur damağında; sinema karanlığından güneşe çıkınca bütün gövden nasıl kamaşır; akşam ağaçlıklarında gezinirken nasıl duyarsın bülbülü birden ve nasıl çakılıp kalırsın orada... Gülnihal hep bunlardı işte.

Bahar demekti: Çiçekler açmaya başladığında duyulan delimsirek sevinçti. Birinin yüzüne, salt yüzüne âşık olmaktı: Onu görmeden yapamamaktı; seyretmekti yalnızca, olsun. Dokunmak bile değil, sevdayla bakmak bakmaktı.

Peşine düşmekti birisinin; o isterse sevmesin beni, sevdalandım ona ben, demekti. İki kişiden birisinin hiç bilmediği, ayırdına varmadığı bir aşktı.

Gülnihal kimdi?

Öğrenmezse çıldıracak.

Bu adı taşıyan sesler, ü ve i ve a, ne güzel buluşmuştu birbiriyle. Ü ve i ve a! Bu sesler, bu seslerle kulağa erişen notalar ne uzun bir hikâye anlatıyordu.

O güzelim şarkı kimin için yaratılmıştı? "Yine bir Gülnihal..."

Mamma Anahit dedi ki: "Söylediğin şarkı, bizim buralarda valsin daniskasıdır..."

Radyo Dünyası'na mektup yazdı, sordu. Mektubuna hiçbir karşılık alamadı. Varlığının eridiğini sanmıştı; yanıt verilmiyor, böylece de Pinilupi Sara diye birisi yaşamıyordu; duygulanmıyordu; bekleyişin acısıyla ürpermiyordu; yoktu böyle biri.

Mamma Anahit, "delirmişsin sen, öğrenmesen ne olur?" diye çıkıştı. Müteveffa Bağdasar yaşasaydı, mutlaka bilirdi.

Gülnihal çok güzel olmalıydı. Gencecik. Yalın. Duru.

Dal. Erken çiçeklenip marta aldanan badem ağaççığı mı? Gözlerindeki toy muhabbet, sevginin gelmiş geçmiş en güzel tanımı olabilirdi.

O şarkı ne derinden derine sevmek, o şarkı ne büyülenmekti...

Aylarca bekleyip yine yanıt alamayınca, Pinilupi Sara bir mektup daha yolladı:

"Muhterem Efendim,

Ben Feriköy'de oturan genç bir hanımım. Hayatta tek eğlencem İstanbul Radyosunu dinlemektir. 'Yine Bir Gülnihal' şarkısı kadar hiçbir şey beni mesut etmemektedir. O şarkı benim bütün çocukluğumun hisleridir. Acaba ne sebeble bestelenmiş? Güftesini kim yazmıştır? Gülnihal hanım kimdir? Eğer bir cevap verir de bendenizi aydınlatırsanız, Gülnihal'i her dinleyişimde ve hatta her mırıldanışımda saadetim kat be kat artacaktır. Hürmetlerimle. Pinilupi Sara."

* * *

Beni bırakıp gittin. Canım benim.

Kocaman bir hane boşluğu kaldı bana senden. Canım benim.

Aldığım nefes zehirdi artık, kokladığım hava çürümüştü; sensiz ben de bırakıyordum kendimi, gün gün ölüyordum canım benim.

Göğsüme doluyordu ayrılığın kara anıları. Bitiyordum, biterek kavuşabilir miydim sana, canım benim.

Evin içinde küçülüvermiştim aniden; yok olmak değilse bile, minicik bir bez bebeğe döndüm, canım benim.

Odadan odaya geçerken uzun uzun yolculuklara çıkıyordum sanki; yürüyor yürüyor yürüyordum ufak bez ayaklarımla; hiçbir yere de erişemiyordum. Odalar da, eşya da kaçıyordu benden. Zaten çocukluğumdan beri hep böyle olmuştur: Evler, odalar ve eşya yakın durmaz bana. Yaklaşırını, yakalayanları ben onları, canım benim.

Hepsi şimdi iyice yad bana. Sensiz.

Bakıyordum, bir koltukta oturuyorsun; koltuk uzaklaşıyordu yavaşça. Yatağa uzanıyordun ve beni bekliyordun; yatak, ben görür görmez uçup gidiyordu ağır ağır. Sen gideli beri adım atamadığım bahçeyi gözlüyordum pencereden... Irıyordu bahçe. Ve kaçıncı gündü bilmiyorum ve o küçük masada şarap içiyordun ve ben seni görür görmez masa kırılıyor, çöküyor, parçalanıyordu.

Yalnızlıklardı her yer. Sevgili ne büyük yalnızlıklar bırakırmış.

Senden kalandır diyerek bu sessizliğe, bu ıssızlığa, bu kaçıp hayal oluşlara da uyuyor ve teslim oluyordum.

Alsın beni içine, alsın beni içine, canım benim.

Geceleyin, ah geceleyin bir başıma, kalbimin vuruşlarını dinliyordum... İkileniyordu vuruşlar. Sen de bana, benim kalbime katıldın sanıyordum. Katılmıyordun. Yatakcağız, ana rahmi; ben bez bebek, ben cenin; doğmadan ağlıyordum.

* * *

Mamma Anahit (ki Allah ondan razı olsun) bana çok yardımcı oluyordu. Ah, nekre kadın. Bu yaşında bile cıvıl cıvıl, her şeyi unutturma çabasında. Binbir türlü şaka yapıyor, açığın saçığı hikâyeler anlatıyor, güldürmek istiyordu beni.

Geçen gün baban gelmiş. Benden saklanarak Mamma Anahit'in odasına girmiş. Benden çekinmesi, geçenlerde adamı kovmuşmuşum, ondanmış. Mamma Anahit, "bir yandan ağlayıp bağırıyordun, bir yandan eline ne geçtiyse adamın başına attın, ayıp oldu, yazıktır, erkek milleti kıymetlidir, moruklasa da," diyor.

Niçin gelmiş? Evle ilgili veraset muamelesini artık yaptırmak gerekirmiş. Çok gecikilirse, vergi kaçakçılığına girermiş. Varlık Vergisini unutuyor muymuşum? Kendi babamın Şarkışla'larda neler çektiğini unutuyor muymuşum?

Seninle benim olan bu kutsal evi babanla bölüşecekmişim. Evin içine biriktirdiğimiz nefeslerimiz benim olsun, arka bahçenin akşam havaları benim olsun, evin taşı tuğlası da onun olsun, lanet.

Akşam üzeriydi. Güneş gittim gidiyorum. Mamma Anahit geldi. Çaydanlığını tülbentle sarmış, ıhlamur kotarıp getirmiş bana.

Bardağını bile sefayla tutuyor, şarapsamış kokona, ıhlamuru şarap gibi yudumluyordu.

Sen ölmüşsün. Sen beni bırakıp gitmemişsin, sen ölmüşsün.

Artık hatırla, dedi.

İnsan yalnız kalbiyle yaşamaz evladım, dedi.

Neyi hatırlayacaktım? Kâtibim filmine birlikte gidişimizi, birlikte Gülnihal söyleyişimizi mi? Benim onaltı, senin yirmi yaşında olduğunu mu? Edindiğimiz ilk eşyayı, öptüğümüz kaşık uçlarını,bizi evlendiren papaz efendinin bile şaşırıp maşallah diyişini mi?

Ayrılık, ayrılık vermesin tanrı. Tanrım, diye karalamıştım manastırın adak duvarını, Tanrım Onu Bana Bağışla. O mutsuz adak ziyaretini mi hatırlayacaktım?

Artık hatırla, hatırla, öldü gitti kocan, diye başımda vırvır ediyordu Mamma Anahit. Yoksa sen de gidicisin, hatırla.

Hatırlıyorum: Sen ölmüşsün. Niçin unutmuşum, bilmiyorum. Ihlamur koyulaşmış. Dayanılmaz acılara dönen hasret, bir anda bitti. Acılar kaldı. Meğer ölmüşsün; yine ölmüşsün gibi geldi bana, bir kez daha ölmüşsün sen.

"Ama, kocan öldü diye ölüme asla inanmayacaksın... Ölüme inanırsan, küçük güzel bebeğim, ölüm senin üzerinde de galebe çalar hemen. Ölümü bil ve ölüme inanma, ölüme kapılma, hiç inanmayacaksın ölüme."

Ağladım. "Bu son olsun, hatırla ve ağlama," dedi.

Gözlerimi kuruladım. Bakışlarıyla azarlar durur Mamma Anahit, bir süre daha. İç geçirmelerime bile karışır.

"Kayınbaban gene gelir ise ne diyeyim?"

Hiçbir şey bilmiyorum. Veraset bilmiyorum, ev bölüşmek bilmiyorum.

"Benim Şahin'le birlikte gereken her şeyi yaparız merak etme. İster misin bu akşam bahçeyi açalım? Bakarsın benimki balık malık getirir, oturur biraz içer biraz dertleşiriz," dedi Mamma Anahit.

Olur Mamma.

Arka bahçeye çıkarız. Balık yeriz, bu balığı filan düzenlediğin belli sevgili Mamma, şarap içeriz.

* * *

Kâtibim filmini birlikte seyretmiştik. Artık evlenecektik. Aşkımız bizi yakıyordu. Sonra senden gizli iki kere daha gittim o filme.

Yetim miydi, öksüz müydü o çocuk? Bahçedeydi küçük kızla. Çocuksu bir bağlılıkları vardı. Aşk mı? Böyle bağlılıklardan dünyanın en marazi aşkları doğar derler. Kız salıncakta, fesli oğlan sallıyor kızı. O sırada Yine Bir Gülnihal çalınıyor. Köşkün bahçesinde Yine Bir Gülnihal ne arasın? Film işte. Sonra çocukla kız koparılıyor birbirinden. Büyük aşk, başlamadan bitmiş gibi oluyor... ama...

Ben senin omzuna dayanmış ağlıyordum.

"Pini, ah Pini, her şeye de hemen inanırsın, bak, filmi kaçıracaksın, kes ağlamayı," demiştin.

Kızın adı Gülnihal miydi?

Peki niçin "yine"?

* * *

Mamma, manastırı anlatır mısın?

"Artık yalnız dışını anlatırım, içiyle ilgim yok."

Kaç kere evlendin Mamma?

"Bir kere âşık oldum, üç kere de evlendim."

Ahh, radyo, dinlesene Gülnihal çalınıyor.

"Gülü nihali bir kenara bırak. Kadının kalbi kadar kafası da olmalı kızım. Kadının kalbi kadar orası da vardır, unutma."

Orası? Kızım olursa adını Gülnihal koyacağım.

"Irahmetlik Bağdasar, bu şarkıyı çok güzel okurdu. Ud da çalarıdı."

Gülnihal'in aşkını kimse bu kadar güzel anlatamaz. Yalnız onu değil, bütün aşkları...

"Müsü Şahin der ki, Gülnihal diye birisi yoktur. Gül nihal, gül fidanı gibi güzel vücutlu demek. Ah o Dede ah der Şahin, ağzının tadını pek eyi bilirmiş."

İnanmam.

Adamın kalbi kadar orası da vardır.

Akşamleyin ilk defa sensiz çıktım bahçeye.

Arka kapı neredeyse açılmayacaktı. Islanıp da şişmiş mi ne? Taşlık, ağır rutubet kokuyordu. Kapıyı açmak için bütün gücümü harcadım. Kediler üşüştü. Onlara manca yapıp gene bahçeye çıktım.

Gölgeler yavaştan kayboluyor, yarı karanlık kucaklamaya başlıyordu her şeyi.

Müsü Şahin maltızı getirdi. Yaktı.

Günlerin tozuyla bezenmişti masa. Sandalyeler de bir hayli yaz yağmuru yemişti. Toz ve yağmur izleri, kâtibimin gözyaşıyla ıslanmış kirli çocuk yanakları. Mutfağa gittim, salata doğradım. Mamma Anahit balıkları ayıklamış. Bahçede kömür koktu, balık koktu. Duman bastı. Çıktım, Arka kapıyı kapattım. Müsü Şahin şarabı ustalıkla açtı. Radyoda fasıl başlamıştı.

Mamma Anahit, Müsü Şahin ve ben oturduk. Bol yeşil salata, uskumru, kırmızı soğan, beyaz şarap. Maltız hemen yanımızda duruyordu. Bacaklarım yandı. Sindi mi balık kokusu üstüme? Bu gece yıkanayım.

* * *

Mamma Anahit ile Müsü Şahin, sen gittin gideli el sürme-

mişlerdi birbirlerine, hep hissediyordum.

İlk bu gece, yukarıdaki yalnızlığıma, uykusuzluğuma aldırmadan seviştiler. Ah, zevk düşkünü ihtiyarlar.

Mamma, hayatta rastladığım en âlem kadın. İkinci kocası bir İtalyan tayfasıymış. Mamma'ya âşık olup beş yıl İstanbul'da kalmış. Adamın karısı Feriköy'lere kadar gelmiş, söküp almış kocasını. Mamma ile tayfa, iki gün iki gece ayrılamamışlar birbirlerinden.

"Neredeyse komşular evi basıp üstümüze su dökeceklerdi."

Yarın baban gelecekmiş gene. Veraset işi. Mamma ile Müsü Şahin'e rica ettim, benim yerime görüşecekler.

"Hakkını koruruz," dediler.

* * *

Baban kayınpederim, ev üzerindeki mülkiyet hakkından feragat etmiş. İntifa istiyormuş.

Hiçbir şey anlamadım.

Müsü Şahin bana anlatırmış.

* * *

Kalbim hâlâ soğumadı. Dün gece şeytan ile yan yana beni ziyaret ettiniz. Ağlaya ağlaya uyandım.

Mamma Anahit söyledi... Çarşı esnafından beni isteyenler varmış. Mamma'yı araya sokuyorlar.

Evim de var diye mi Mamma?

* * *

Mamma bir dergi getirmiş bana. Yandaki komşunun kızı sevinçle "bak, Pini var bu dergide!" diyormuş. Mahallemizden birisinin adı Radyo Dünyası'nda geçiyor.

Muhterem Bayan P. Sara–Feriköy: Sizin için bu güzel güfteyi bir kere daha derc ediyoruz.

Kara Fotoğrafın Hikâyeleri

I

Arahisar ilçesindeki inzivamın üçüncü yılında, *Arahisar Postası* adlı gazetede çalışan tek muhabir, önemli bir konu görüşmek istediğini belirterek evime geldi. -Kaldığım otele geldi, evleştirdiğim otel odasına.

I

Arahisar ilçesindeki inzivamın ilk iki yılı, hemen hemen olaysız geçti. Yalnızlıksa, yalnızlıktı. İlçe beni kabullenmez, tükürür, diye korkmuştum. Öyle de olsa direnmeye kalkmayacaktım. Ben bu ilçeyi ve inzivayı baştan kabullenmiştim. Nitekim, Arahisar beni ağır ağır da olsa emdi, içine aldı, soğurdu.

İnsan, vesikalık fotoğrafının ta kendisidir. Otel yöneticileri sürekli kalacağımı anlayınca, yönetime verilmek üzere bir kimlik suretimi istemişlerdi. İlçenin tek fotoğrafçısı bana poz aldırırken, sonuçta yine o lanet yüzle karşılaşacağımı biliyordum. Öyle de oldu. Ama hiç kimse, bu vesikalığın ardındaki acı serüvenleri sökemedi.

Büyük kentteki karanlık ve yaralı hayatımın bütün izleri silinmeye yüz tutmuştu demek.

Gün geldi, geçmişi unutmak, belleğin mezarına gömmek için verdiğim savaş bitti sandım. "O mu beni izliyordu, ben mi onu?" bilemediğim gölge, kendi sonsuz resminin içine kapanmış, yitip gitmiş ve beni rahat bırakmıştı.

(Bu yansıtma biçimi çok yanlış! Onu izleyen, onun üstüne düşen, sizinle olması için yalvaran kimdi? Yaşanmadık bir hayattan yaşanmış düşler çıkaran kimdi? Sizdiniz.)

Elinizde ne gibi ipuçları var bilemiyorum. Ancak, beni aramanız herhalde rastlantı değil. Tartışmak da istemiyorum: Dedikleriniz doğrudur belki... İnsan bilmeden yanılır; yanılmak da isteyebilir. Öte yandan, izleyen izlenene dönüşür, izlenen de izleyene. Tamam, o beni rahat bırakmadı, ben onu rahat bıraktım. Ne değişir? Önünde sonunda bir terk yok mu?

(Bu demektir ki... demektir ki, o hep sizinle.)

II

Arahisar Postası'nın muhabiri beni sorgulamaya mı gelmişti, yoksa küllenmiş bir olayı –O'nun adına– alevlendirmek için mi? S. ile başımdan geçenleri öğrense ne kazanacaktı? Uzun uzun düşündüm ve bir sonuç bulamadım.

II

Bu ad, S., Sara, bütün tınılarıyla karşımdaydı işte...Sera, sâre, sârâ, sarah, serra... Her tını, başka bir tılsım.

Sara ile büyük kentte, Unkapı'daki fotoğrafçı dükkânındayız. Karanlık odada. Binlerce fotoğrafın arabıyla karşı karşıyaydım. Arada bir, Sara. Kara dişleri, apak ut yeriyle, bir ters bir düz Sara. Araplar arasında hep onu arıyorum, hep onu buluyorum. Tefekçi Ahbarik'e, bütün bu arapları satın almak istediğimi söyledim. Güldü.

"O hep sizin olsun istiyorsunuz. Fotoğrafi ne zaman başladı ise, halk sevdiğine o zaman kavuşmuştur.Cemaati mahrum etmek size yakışmaz."

Tefekçi Ahbarik ya bütün servetimi elde etmek istiyor ya da Sara ile sevdalarımı bilmiyordu. Ama fotoğraf arapları arasındaki çılgın aceleyi, çılgın arayışı çok iyi anlıyor.

Sera ile A.mescit'te bir pansiyonda kalmıştık. Bu da ay-

rı bir hikâyedir, dedim.

Muhabir üsteliyor, serüveni ilmik ilmik sökmeye çabalıyordu.

(Gerçeği gizliyorsunuz. Benden korkmanıza gerek yok. Adınızı vermeyeceğim ki. Amacım gerçeği bulmak. Bulamazsam, bu ilçeye kapanıp kalacağım. Yalvarırım bana yardım edin!)

Ne gerçeği, ne gizemi! Muhabir, büyük kentteki bir gazeteye sıçramak istiyordu. Muhabir, karşımdaki öteki, ve içimdeki öteki, Sara, buraya gelmişlerdi artık. İnziva sarsılıyor, parçalanıyor, yok oluyor. Muhabir ve Sara, bende buluşuyor.

İyi bir düş bir koyaktır. Kötü bir düş bir uçurum. İkisinde de gizlenebilirsin.

III

Demek düşler saldırıyor size. Bu saldırıda bir korunma güdüsü yok mu hiç?

III

Aziz dostum, siz çok gençsiniz ve hayatınızdan kurallar çıkaramazsınız. Aksine, birtakım hıyar kurallar –evet, aynen böyle dedim– birtakım hıyar kurallar belirliyor hayatınızı şimdilik. Beni aldatarak bir yere varamazsınız. Gerçek amacınız ne?

Kurallar çıkarmanız gereken hayat, bir değil ikidir üstelik. İkisini birden nasıl çözümler de kendinizle barış ve dinginlik içinde yaşarsınız?

Herkesin iki hayatı var. Bunu kimileri bilir, kimileri bilmez ama yaşarlar. Bunlardan biri, yükselen burç gibi, yücelen hayattır. Bunlardan ikincisi, solan burç gibi, indikçe

inen hayattır. İkisini bazen aynı anda yaşarsınız da farkına varmazsınız. Yücelene batak, batana yüce demeniz işten değil...

(Yücelen hayat? Sözgelimi, düşler mi?)

Çok yalınkat bir benzetme. Çok yalınkat bütün benzetmeler gibi, iğrenç bir doğruluk payı taşıyor.

Madem ki düş dediniz, dinleyin. Arahisar ilçesindeki ilk inziva yılımda, Sara, karşıma düşlerle çıkmayı denemişti. Düş ertesi sabahlara varmayı bile başaramamıştı.

Ve, düş ertesi günler...

(Harika, harika! Anlattığınız her şeyi kapsıyor bu söz: Düş ertesi günler, Düş Ertesi Günler! Bir roman adı gibi!)

...Değil. Ve düş ertesi günler, olağan akışındaydı. Sara, adının hiçbir tınısıyla girmiyordu hayatıma. Doğrusu, bunu o an isteyip istemediğini de bilmiyordum. Bilmek için kıvranıyordum ve böylece Sara ürkütücü bir yoğunlukla varolmaya başlıyordu. Cayıyordum düşünmekten. Düş düşünmekten daha korkunç hiçbir şey yok.

Ertesi sabah, ilçedeki günlük hayatıma deli gibi sarılıyordum. Her gün, orada yaşamaya –burada– yeniden başlamak zorundaydım. Yazık ki, korkak ve sinsi bir bekleyişti bu... Hangi an alıp uçuracak beni, hangi an birlikte batacağız? Kendimi, diye fısıldıyordu, en aşağılık yere kadar aşağılayacağım, yücelmenin bundan başka yolu var mı?

IV

Sen şimdi kahvedesin. Peki sen şimdi neredesin? Sen şimdi bir göldesin. Peki ama neredesin? Sen şimdi neredeydin?

IV

Korkuyordum. Burada olmayla orada olma arasında fark

kalmazsa, bitecektim. Halbuki, Arahisar inzivamın üçüncü yılında, ortam özümlemişti beni. Sanıyordum.

Kahvede nargile içiyordum. Nargile içenlerle bakışarak, tek söz etmeden konuşuyor tartışıyor dövüşüyor ve uzlaşıyorduk. Şu garip dünyamızın halleri, sönmeye yüz tutup yeniden ışıyan ateşten soruluyordu. Zaman zaman bir neyin ıssız sesine özenen marpuçtan, sararan sudan ve gurr gurr'dan ve püf püf'ten soruluyordu olan bitenler.

(Marpuç! Marpuç! "Bu fallik bir simge!" diye bağırıyor muhabir.)

Sevgili muhabir, büyük kente sıçramak için gerekli kültür altyapısına pek de sahipti. Argomuz, efendim, argomuz, dilimizin gizli örgütü aslında çok zengin. Zihnimiz ne kadar zengin.

Marpuç, sayısız ağız, diş ve dudağın birleştiği yerdi. Sara ile siz, ikiniz de birleşmiştiniz. Beni ağlarınıza düşürmek için. Hayır! Yüzbinlerce hayır! Bana yazılı olan son'a varmak istemiyordum.

Yarın bu saatte yeniden nargile konuşması. Bunu, birbirimize derin derin bakarak, gözlerimizi fıldır fıldır döndürerek, ayak ayak üzerine atmada sağ ya da sol bacağa sıra vererek kararlaştırıyorduk.

Muhabir beni avlayamamıştı. Ben kendimi yakalamıştım. Ne demekti bu: Bana yazılı olan son'a varmak istemiyorum...

Hangi hayatını sürdürüyorsun? Hangisi sürsün istiyorsun, bilmiyorsun ki! Son'a varmak istemiyorsan, bu sorunun karşılığını bulmalısın.

Yarın bu saatte nargile konuşması. Ardından, Hisargöl' de kayık gezisi. Ardından akşam ve Memur Mahfeli. Ve ardından gece: Bu Sara'nın hangi adı olacak? Olacak mıydı?

V

Marpuç kendisini ney sanıyor ve bu gölcağız da deniz hava-

larına bürünüyor. Olan biten her şey, sende olup bitiyordu. Sen ne zaman zihnimde belirirsen, Arahisar ilçesi, beni yutan acıklı taşra, büyükkent kılığına girme telaşında.

V

Hisargöl'ün ıssızlığında alabalığın vuruşunu beklerken, som yalnızlığa batıyordum. Yalnızım demek, seninleyim demek. Bunu altmışüç yaşında bu kadar kesin anlamam ne kötü.

Çok uzaklarda deniz vardı. Göle aldanmış birkaç martı, başımda fır dönüyordu. Denizin sesleriyle bağırıyorlardı. Göl kıyılarını avlak bellemiş kargalarla dövüşüyor, yenilip gidiyordu martılar. Çocuk sesiyle ağlıyor, büyük sesiyle gülüyor, yapayalnızlık fıyışıyla kaçıyorlardı.

Şimdi tek başınasın. Üzerinde gök ve altında göl. Direneceksen şimdi direnebilirsin. Yoksa, sana yazılmış son'a varacaksın. "Ulaşacaksın," denebilir mi?

(Sera ve A.Mescit'ten sözedilmişti. Bu gömülmüş bir hikâye midir?)

Değildir. Hepsi birdir. A.Mescit'te bir antikacı vardı. Tefekçi Ahbarik kendi karanlık odasında eski fotoğraflar üretirken, antikacı da eski hanelerden eski eşya derliyordu. Sera ile orada karşılaştım. Büyük bir yazı masasının gizli gözünde oturuyordu. Eşyayı her biçimiyle yağmalamış olan antikacı, nedense Sera'yı bulamamıştı. Yazı masasını küçük bir servet ödeyerek aldım. Kaldığım pansiyona, evleştirdiğim odama döndüm. Dizlerim titriyordu. Sera gizli bölmeden çıktı. Yatağıma gitti. Büyük bir tafrayla bacak bacak üstüne attı.

"O beni bulamadı sanıyorsun. Gizli bölmeyi o da fark etti, ama teslim olmadım."

Bacakları, yeni parlatılmış gümüş ışıltısı. Yüzü, utanç ve arsızlığı bir daha ayrılmamak üzere birleştirmiş. Elleriyle gözlerini kapıyordu ama bacaklarının arasına, butlarının kapanına yaklaşan beni engellemiyordu.

Alabalık, kolumu sallarcasına vurdu. Gök saçlarıma değiyordu. Bir bulutun kuzey yelleriyle süpürülürken aldığı biçim...Otel odasının tavanındaki nem lekesi...Duvardaki kireç izleri...Masadaki çanlı saat: Zaman,. nereden bulunduğu belirsiz kara maskesini hemen takıyordu. Bir maske de bana uzatıyordu. Benimle olacaksan, belli olmamalısın.

Tefekçi Ahbarik, maske takmıyordu. Biz hepimiz kara maskelerin arkasından bakıyorduk. Ahbarik; işaret parmakları birer deklanşördür onun.

(Sara hep seninle. O seni bırakmaz. Beni de aldatma, kendini de. Şimdi nereye gizleniyor?)

Yazı masasında bulduğum tomarda, Sera ile sevişen bütün erkekler: Hepsi bendim. Kendimi başkalaştırmada, sakal bıyık postiş favori takıp çıkarmada böylesine ustalaşacağımı ummazdım.

Şimdi hiçbir yere gizlendiği yok. Burada değil ki.

(Kıskançlık nöbeti! Sizi kendinizle aldattığını anlamıyor musunuz?)

VI

Gazetemizde bir dizi başlatmak istiyoruz. İlçemiz halkından –siz de artık öylesiniz– kişilere büyük kentlerin eğlence dünyasından izlenimlerini soruyoruz. Oralarda başınıza neler geldi? Eğlence derken, hani en geniş anlamıyla düşünelim. Meyhane âlemleriyle, gazinoları, dansözleri, paralı aşk münasebetleriyle, her şeyiyle. Ahlâk çöküntülerini yansıtarak, yeni nesle, ahlâki bir...

VI

Sâre ile köprü altındaki bir kahvede tanışmıştım. Tefekçi Ahbarik bastığı siyah–beyaz kartpostalları o sıralar kendisi

satıyordu. Sâre çok gençti henüz.

Ahbarik masama geldi, bir deste uzattı. Bakmamı, beğendiklerimi de almamı istedi. Yalnız, seri bozamayacaktım. Beğendiğim kartpostalın hikâyesini de satın almam gerekiyordu.

O akşam üç seri, otuz altı adet kartpostalla döndüm yatağıma. –Yatağım evimdi.

Hepsinde Sâre vardı fotoğrafların. Geceleyin uyku ve düş kendi ülkelerine gittiler. Ben hep onunla oldum. Onunla yattım. Onunla düştüm ve onunla kalktım.

Sevdiği erkekler ben oldum. Sevmediği gövdeler ben oldum. Güldüğü kasıklar ben oldum. Seviştiği erkeklik ben.

Kıskançlık nöbetleriyle "orospu! orospu!" diye bağırırken, orospuluğunu görmek isteyen yalnızca bendim. Ağzı, benim gövdemin üzerindeydi. Tersi ve düzü, benim gövdemin üzerindeydi. Bütün siyahı ve bütün beyazı.

Titriyordum, gözlerime, yüzüme kazılı Sâre fotoğrafları, bacaklarımın arasında, bacaklarımın altında titriyordu.

Tefekçi Ahbarik, karanlık odanın perdesini aralıyor, kan ter içindeki gövdemi izliyordu.

"Bir seansta sizi de görmek isteriz, böyle icapta bulunuyor isem, sizde her türlü sevdaya ülfet gördüğümdendir."

VII

İspilandit Palas, özellikle kışın daha da eskir. Orada kaç gün, kaç karanlık geçirdim. İzlendiğime göre, yalnız da değildim.

VII

Ömrümüzün makyajına bakın! diye inlemişti Sara. Ben sizinleyim, fotoğrafım kimlerle?

O hep benimleydi. Her duruşu, her bakışı. Bütün bah-

namelerin bütün mahbupları ve mahbubeleri Sara ve benimle buluşuyor, biçimleniyor, bu acıklı taşraya, benim yazılı son'uma geliyorlardı.

Otel ıssızdı. İkimiz bütün odaları dolduruyorduk. Kış uğultusunu, birbirlerini yiyen kedilerin çığlığı bastırıyor.

Bir kış içinde uzun yıllar geçti ve yaşlanmıştık.

VIII

Memur Mahfelinde rakı içerseniz, orada içilen rakısınızdır. Rakı nedeniyle, rakının nedeni olursun. Enderdir ama rakı nedeni de giderek rakının kendisidir ve bulanık zihnine yarı-buz griliğinde dökülür.

VIII

Diğer adlarını hızla unutuyordum: Sara, bir jartiyer takmış. Jartiyer, bir pantolon askısından bozma.

Sara dizlerimin üstünde duruyor. Belinin çukurunda bir bardak var.

Sara omuzlarımda bekliyor.

Sara!

(O hep sizinle derken yanılmamıştım. Bakın, Tefekçi Ahbarik de nargilenin tömbekisine köz basıyor. Alabalık oltasına solucan takıyor. Rakınıza buz atıyor.)

Ben Memur Mahfelinde anılarımı anlattım. Anlatılmış anı yokedilmiş erdenlik gibidir. Artık her şey yinelenmeye başlar. Bir eksik, bir fazla.

Sara dizlerimden iniyor. Wilhelm bıyıklı üç erkekle sevişmeye başlıyor. Kıskanıyor ve ayağa kalkıyorum. Muhabir ayağa kalkıyor. Kaygılanıyor. Kolumu tutuyor. Pantolonumun askısı, sol omzumdan düşüyor.

Tefekçi Ahbarik, karanlık odaya paldır küldür girdi.

"Günlerdir hâlâ buradasınız. Zatınızın sıhhatinden endişeliyiz," diye bağırdı. "Halvetten çıkın! Rengârenk magazenler cümlemizi mahfeyledi. Kurtuluş yok!"

Elimdeki bütün araplar, göle yanılmış martı sürüleri. Karga karasıyla kendilerini değişemezler. Hepsi ürkek, hepsi şaşkın ve yavuksuz uçuşurlar.

Duvara yaklaşıyor ve yapışıyorum. Yayılıyorum duvara. Muhabir beni duvardan sökmeye uğraşıyor. Büyük kente savuşmadan önceki son işini yapıyor muhabir.

IX

Hızla solmaya, buruşmaya, yırtılmaya başlayan yapayalnız fotoğrafımdan, eskiyi anımsatacak parçalar yakalamaya çalışarak otel odasında dört dönüyor.

Pinilupi Sara

İşte orada. Yine orada. Meydan okuyan karaltı. Toprağın üzerinde deniz gibi kırmaşan, dalgalanan, derin bir burgaç yaratan, orada. Gövdesi, bütün ada toprağını eziyor. Herkes, her şey ona bağlı. Otlar da yosun gibi savrulur ve ayaklarını okşar onun.

Bana söylenenler sanırım doğru. Karaltı, bana anlatılanlardan da güçlü görünüyor. Alıcı, alıp götürücü, uçmaklı, bulutlu bir karaltı.

İki denize de bakan tepede duruyor. İki rüzgârı da yiyor ve iki rüzgârla da didişiyor.

Benimle derdi ne, bilmiyordum önceleri. "Sana da gelecek," diyorlardı. "Ünü bütün adalara yayılmış bir poyraz kaçkını, ondan kurtulamaz. Hazır olsan daha iyi, nasılsa yapacaksın onun istediklerini.

Gelecek ve gündoğusuna çekecekmiş beni.

Önce, sözlerinin bana ulaşmasını sağladı. Tepedeki inatçı karaltıyı var etti ve beni kendi yanına istiyordu. Çarpışalım ya da uzlaşalım, onun için aynı şey. Kimseye ayrı bir hayat tanımıyordu.

Erik var–yılıydı. Aşılı ya da yoz, adadaki bütün erik ağaçları da onunmuş. Adada kimsenin sahip çıkmadığı ne varsa onunmuş. Hatta bütün evler: Kışın, bütün insanlarını yitiren kapılar, boş bakışlı pencereler. Bütün kediler ki yalnız insanoğluna miyavlar, Pinilupi Sara için ayrı bir dil peylemiş deniyor.

Hışımla esip tepede gücü kesilen kuzey yelleri, döne dolaşa iniyordu yarlardan aşağı. Söz taşıyorlardı:

"Her erkek bir evdir.
Her ev bir melektir.
Tepeye çıktım. Sana.
Lodosundan çık gel.

Aşıladığım erikten
rakı çektim, sana.
Yaz gitti, yalnızlık erdi."

Ben adanın lodos yanını seçmiştim. Yaz yanıydı bura. Evsiz, ıssız. Yine de eski yerleşme çabalarının acıklı izleriyle doluydu: Çöplüğe dönmüş bir havuz, kekik kokulu bir sarnıç, yaşlı zeytin ağaçları, üzerinde incir bitmiş duvar kalıntıları. Hiçbiri, eski zamanların ortak erincini paylaşmamış gibiydi.

Pinilupi Sara, adanın poyrazında yaşıyordu. Bir kere olsun yüz yüze gelmemiştik. Ama hep duyuyordum onu. Tuz gaz bez ve zahire almaya gittiğimde ya hiç umursamıyor ya da benimle karşılaşmayı geciktiriyordu. Ada ötesine onun için, yalnız onun için gitmem gerektiğini hissettiriyordu belki de. Gülünçtü: Ne lodos yanında ne poyraz yanında, tepede buluşmamızı mı istiyordu?

Bu yaz sonu, Pinilupi Sara'mn sözleri daha sık ulaşmaya başlamıştı bana. Sürekli, bıktırıcı, ürkütücü söz yumakları yolluyordu. Kendisine acındıracak laf, bir an içinde öfkeye, tehdide dönüşüyordu. Niçin? Bilmiyordum. Poyrazdan daha da korkuyordum böylece. Gideceğim varsa bile, adımlarım geri basıyordu. Çarşıda bir kaçak gibi dolaşıyor, işim biter bitmez lodosa dönüyordum.

Sonunda bir yamak buldum kendime. Alışveriş için onu yollamaya başladım. Bir de küçük tekne edindim. Çok gerekirse denizden dolaşıyor, alışverişi hemen iskeleden yapıyordum.

Pinilupi Sara, yamağı izlemeye başlamış. Saz benizli bir oğlandı yamak. Telaşlı, ürkek ve sevimli bir boşboğaz. Pinilupi ile konuşmuş. Ona sırtımın ve göğsümün güneş yaralarıyla kaplandığını anlatmış.

"Ustan nasıl?" diyormuş hep Pinilupi Sara.

"Yelken bezi pantol
yollayacağım ona.
Gövdesinin altına.
Yaraları nasıl?
Ebucehil karpuzundan
merhem mi, yoksa
karnı külle parçalanmış
akrepler mi göndereyim?
Gövdesinin üstüne."

Yamak çekip gidiyor, kaçıyor, koşmaya başlıyor zahireyi döke saça. Pinilupi Sara, tepedeki manastıra doğru kovalıyor onu. Çakal erikleri savuruyor ardından. Yaralamaz da, ondurmaz da.

"Pantolon yollayım ustana.
Önce Şahin giymişti.
Aşıladığım erikten
rakı çekmiştim ona."

Yamak önde, o arkada, manastıra varıyorlar. İki rüzgârı da izleyen, iki denizi de çırpındıran manastıra, aramızdaki sınıra ulaşıyorlar. Pinilupi Sara, tepede duruyor. Poyraz, kalıyor biraz. Yamak, bayır aşağı hızlanıyor. Çalı sesleri geliyor, çakal eriklerinin dal çıtırtıları, erik dikenlerinin göğüs bağır yırtma çığlıkları.

Bu erikler bir düğünde saçı tanesi, saçı parası sanki. Avuç avuç atıyor Pinilupi Sara. Erikten rakı çekildiğini de pek duymamıştım.

"Yenmezse yenmesin.
Yenilmezse yenilmesin.
İçilmezse içilmesin.
Sana yetişmeyenler
piçlenir kalır burda."

Durdurak bilmeden onu anlatıyorlardı bana. Susuyordum. Öfkem de artıyordu gitgide. Niçin beni, yalnız beni seçiyorlar anlatmak için? Neden üzerime üzerime geliyordu Pinilupi Sara? Anlatan onlar değil, anlattırılıyor onlara. Böyle dedim...

"Onun erkekleri ölür.
Hayattan alacakları budur."

Hepinizi aldatıyor. Kullanıyor. Büyücü müdür nedir? Rakı çekmişmiş bana. Ben tayfaya, Bozca'nın şarabı yeter de artar bile.

Geçen yaz sonu, böğürtlen mararırken gördüydüm onu. Yukarıda, manastır tepesinde, entarisi uçuşup duran bir gölgeydi. Büyük bir gölge. Belki de o sadece bir gölgeydi. Adanın sahibi gibi, aniden yok olan, hiç beklenmediği yerde aniden beliriveren bir gölge. O kalık zeytinlerin, birkaç yaban dutunun da onu korkuyla izlediğini gördüm. Hış hış diye inliyordu ağaçlar. Rüzgâr durup durup patlıyordu. Rüzgâra katıldım ben de, bayır yukarı birkaç adım attım. Bir bulutun hemen baş ucumda kalakaldığını, güneşi kestiğini farkettim. Ürperdim. Sırtım, göğsüm bir anda üşüdü ve bir anda yandı.Başımı kaldırdım ve Pinilupi bulutla birlikte yok olmuştu. Issız gök, manastır üzerinde salınıp duruyordu. İnsan istiyordu altına. Pinilupi Sara, arkasından gideceğim sanmıştı. Geri döndüm. Ta uzaklara akıp gitmiş bulutlar, Sivriada'nın oralarda çırpıntı köpükleriyle birleşiyordu. Deniz göğün aynası.

Yara üzerinde de yara açılır mıydı? Gölge üzerine de gölge basar mı? Sır, hep derin diplerde. Tuz, diplerin soluğu. Deniz göğün aynası. Ve yaralarımı açan güneş de git diyordu bana.

Bir bulut daha geçti ve dağıldı. Göğsümde, omuzlarımın hemen berisinde, sırtımda açılmış turuncu yaralar sızlıyor,

sızlıyor, git diyordu bana. Gölge değince böyle olur bu yaralar. Açılmış et o kızgın ışığı ister. Yanmaya kösnür. Gölge ve karanlık ürpertir onu..:Günün kara yüzünde, geceleyin, birinin, birilerinin ayalarını, sırtını, göğsünü ister güneş yaraları.

Pinilupi Sara göründüğü gün, hayat turuncu güneş yaralarıydı bana.

Ay doğdu. Suda zarganalar bütün gece ışıdı. Hiç uyumadım. Ertesi oldu. Yarı düşler nasıl da korkunçtu. Görmek istediğim her şeyi görüyordum. Sonra da tüylerim diken diken, kendime geliyordum.

Erken sabahta kıyıyı dolaştım. Deniz bütün bir gece hayaller atmıştı kıyıya. Parçalanmış gazete cinayetleri, öpülmüş şişe ağızları, boyası şişmiş tekne kalıntıları, binbir olta dolanığı çalılar, kayasından kopmuş midyeler, patlamış bir sinarit, öpüldükçe güzelleşmiş şişe ağızları...

İlk yolcu geldi. İstilacıların öncüsü.

Bana bir haber getirmedi.

Kıyıya, suya, ilk görüyormuş gibi baktı. Çantasını özenle indirdi sırtından. Hiç kimse yoktu ama yine de sakına çekine soyundu. Su şıpır şıpırdı. Gitti, ayağının ucunu suya gösterdi.

Küçük küçük binlerce gümüş balığı ürktü, açığa doğru atıldı. Suda yağmur izleri oldu.

Manastırın oradan çocuk bağırtıları...Manastırda iki rüzgâr buluşunca, hava biraz sinince, insan sesleri benim yaralı yamağım gibi yuvarlana yuvarlana iniyordu tepeden aşağı. Sesler, sözler, söz yumakları çoğalarak, kayalara vurup sıçrayarak, hızı kesilse bile sürüklenerek bana ulaşıyor, üzerimde uçuşuyor ve Sivriada'ya doğru esiyordu. Sivriada'yı yardılar. Artık Sivriada değil mi o? Ona bakan, ona seslenen ve ondan ses alan ben değil miyim? Ortasından yarıp paraladılar onu. Poyrazın pusu da önüme katıp beni oralara bin

kürek gidimi götürdüğü vakitler çevresinde dolanmaktan bıkmadığım, iskorpit, mırmır avladığım ada yok olmaya başlıyordu. Her ses, deniz üzre tınlayan her ses, martılarla köpeklerin birbirine bellettiği çığlıklar, karga haberleşmesi bile diniyor, çevreyi ada ölümleri basıyordu.

Manastır iki denizde ve dört yönde olan biten her şeyi yönetiyordu tepede. Okunmuş ekmeği, cuma dualarını paylaştırıyordu.

Beş yolcu daha geldi. Üç yolcu daha geldi. Yedi yolcu daha geldi. Cumartesi pazar istilacıları. Bunlar artık kimseyi kollamadan soyundular. İşporta mayo giyen iki kişi vardı aralarında. Geri kalanlar, acıklı şortlarla, tumanlarla suya girmeye başladılar. Birkaçı, dümbelek çalmaya zorunlu olmalıydı. Tak tak, tıkır tıkır vurdular. Hiç kimse şarkı söylemedi. Sanırım şarkı söylemek için akşamı bekliyorlardı.

Ocağı yaktım. Ocağa çalı çırpının yanı sıra yirmi kozalak attım. Mimoza dallarını da attım. Zamk çıkardı, lastik gibi yandı. Yamak denizi bilmiyordu, kıyıyı bilmiyordu, ocağı bilmiyordu. Aylandız dalları da getirmişti. Aylandız yanar mı? Yansa da ne.

Denizden boğulma sesleri yankımaya başladı. Su dolu gırtlak hırıltıları, filmlerden devşirme bağırış çağırış. Bunu da yapmak zorundaydılar ve hafif lodosun kıyıya sürüklediği küçük ceninlerle, kaput baloncuklarıyla birlikte yüzüyorlardı.

Ocağı kolaylayıp kıyıya gittim. Boğulmak isteyip de beceremeyen tornacılara, tesviyecilere, frezecilere, kısacık kıyıda basma mayolarıyla piyasa yapan remayözcülere, overlokçulara, singercilere, benden korkusuyla, köpeğini kıyının en uzağında suya atmaya çalışan müsü Norayr'a baktım.

İşte yapayalnızdım artık. Yamak da yoktu ortada. Toy çocuk, sevgili toy çocuk, neredesin! Cumartesi pazar istilacıları, boğulmalarıyla, kızlara bakıp çük sıvazlamalarıyla, dümbelek tıklatmalarıyla, midye pişirmek uğruna bütün adayı yakan ateşleriyle, bana Pinilupi Sara'dan söz edemeye-

cek bir kalabalık.

"Kuyu kuyu her yer kuyu.
Büyü büyü her su büyü.
Senin için rakı çektim
ve şarap da bastım artık.
İçine düş geliver."

Pinilupi Sara bugün belirmedi. Kara kalabalıktan o da ürkmüştü. Bugün, bana yollayacak haberler ve hayatlar kurdu. Pinilupi Sara evlerinden birinde, eriklerinden birinin altında sustu kaldı ki adanın lodos yanı da benimle böylece karardı kaldı.

* * *

Pinilupi Sara boğulup ölmüş diye esti rüzgâr.

Koşup gittim. ölmemişti. Boğulan o değilmiş. Bir evinin balkonundan, aşağıya toplanan kalabalığı azarlayıp duruyordu.

Dün bir damacana suyunu taşıyan yamağa, kocalarından birinin pantolonunu vermişti. Yamak pantolonu ıslatmak istemiş, pantolon bacağında denize girmişti. O sıra üç at geliyor, kene atmak için denize iniyor. Keneler suyu kaplıyor, kıyıya, toprağa doğru kaçıyor. Yamak huylanmış, açığa gitmiş.

Pantol ağır bez. Yamak suyu tanımaz. Pantol ağır çekip poyraz çırpıntısı, poyraz üşümesi de başlayınca gark oluyor, debelenmeye başlıyor yamak. Boğulmaya.

Pinilupi Sara olan biteni görür ve hemen kıyıya varır. Kelle koparan poyraza karşı yüzer, yamağı denizin koynundan almaya. Bütün çarşı da ayaklanır o sıra.

Pinilupi Sara, yamağın gövdesini sudan çekip getirmiş. Yamak deniz kusuyormuş. Atlar denizden çıktığında yamak ölmüşmüş.

Pinilupi Sara pantolonu özenle çıkarıp yamağı soymuş.

Dümbelekler susmuş. Pinilupi Sara, yamağın karnına yapışan üç beş keneyi tek tek almış. Çocuğun yanaklarını öpmüş. Çocuğu gazetelerle örtmek isteyenler çıkınca büyük bir öfke tutturmuş, esip yağmış. Acı yeşil yosunlarla örtmüş yamağın kasıklarını. Pantolonu da yırtmış, lime lime etmiş.

Yaralarım rüzgârla sızlaya sızlaya yürüdüm, koştum soluk soluğa. İkindi sonunda ada ötesine ulaşmıştım. Gideceğim ev neresiydi, atların kişneyerek bütün çarşıyı susturduğu yer neredeydi, bilmiyordum. Pinilupi Sara'mn azgın rüzgârları beni ağıt ulumalarıyla yederek götürdü oraya. Yamağın gencecik gövdesi kapı sahanlığındaydı. Başında bir sağlıkçı vardı. Alnını öptüm. Yaz sonu sıcağıydı, ölüm ılısıydı hâlâ.

Kapıyı çaldım. Ayak sesleri duydum. Erik dalları çıtırdadı.

Kapı açıldı. Pinilupi Sara bana baktı.

Göğsünü ve sırtını güneş yaralarına sürdü.

Ve ayalarını.

İnce İnce Haller

Bir pazar günü buraya geleceğimi düşünmüştüm.

Güllerin ikinci mevsiminde.

Sıcak bir pazar olacaktı. Buram buram terin içinden sıyrılıp ulaşacaktım. Islak. Tatil gürültüleri içinden susarak kopacaktım. Yadırgı durmuşumdur kalabalığın içinde, olsun, bilmeyeceklerdi ki neyin peşindeyim.

Anlatamazdım da.

Güllerin bahar ötesi. Ada toprağına tutunmuş güz habercilerinin ikinci hayatı.

Aradığım buralarda bir yerlerde bekleyecek ve salt varlığıyla imleyecekti kendisini. Bana kalan tek şey,

onu duyumsamaktı. Yaklaştığımı anlayacaktım hemen.

O, buradayım diye devinmeyecek,

ses çıkarmayacak,

aramızdaki bağı kimseye belli etmeden duracaktı,

ve gümüş kokacaktı.

Sezecektim onu. Tüylerim ürperecekti, zihnime gül değecekti, beni bırakan vapur da öyle uzaklardan ötecekti ki, dönüşsüz.

Sezmiştim. Sezdiğimde, adını bağışlayacaktı bana.

Adını yineleyecektim. Elini tutacaktım. Parmağının ucu, avucumda.

Bana gülümseyecekti. Gerçekten de,

sonsuz adlarıyla sevda bu muymuş neymiş diye düşünmekten bile korkacaktım,

inanmışların çarpılmaktan korkmaları gibi.

Adak. O muydu, ben miydim;

yanıt bende mi, onda mı, nasıl sorulabilir?

Gülümseyişlerle anlatacaktı her şeyi.

Acı gülümseyişleri olurdu. Dudakları gerilir, gözleri yanar söner ve anlatırdı.

Çamlara asılı ev simgeleri, bebek simgeleri, el simgeleri, ayaklar; dallardan sarkan rakamlar ki para arzularıdır; sözler de vardır aralarında, gazetelerden kesilir ve asılır yine bu dallara; nedir bu mavi naylon, engin deniz düşlemi; nedir bu kara mandal, kâbussuz gecelerdir; ah nedir bu mor diken topu, sevda adağı.

Nedir gül? Birinci mevsimiyle ilkyaz, ikinci mevsimiyle de güzdür gül.

Adak, hangimiziz?

"Yoksa inançsız mısın sen?" diyecekti.

Bilmiyorum ki.

Niçin böyle ödün veriyordum ona, yine bilmeyecektim. İnançsızım. Öfkelenecek misin bana, inançsızım ben.

"İnançsızlıkla mı yaklaşıyorsun bana?"

Süsleyecektim usumu: İnanmak için gelmedim ki buraya. Belki bulurum diye geldim seni.

Gülün gerilimi.

Takılar takınacak, alımlanacaktı çıplak usum: Seni yanıltmak istemiyorum, inançsızım ben ama inançların çevresini, çitlerini, bahçelerini görmek istiyorum,

İnançları şenelten insanları görmek istiyorum,

kopmak istemiyorum o insanlardan, diyecektim.

Sözgelimi, sen, diyecektim.

Tırnağı avucumda bir kedi. Kalbim göğsümde bir kedi.

Boynundaki gümüş hane senin evin mi?

"Benim olmalı," diye mırıldanacaktı.

Gümüş kokusu gelecekti burnuma.

Sim ten.

"Biliyor musun? Çalmış olmalıyım ben bu haneyi..."

Onyedi yaşındaymış ve yabancıymış gümüş kokusuna. Buhurdan havası beklediği yerde, insan tadıyla, insan dudağıyla yıpratılmış gümüşü öptü. İnce gümüş, bir haneyi imliyordu ve erkekler evler kuruyordu adada.

Eskiden bu küçük ikonaları alıp götürüyormuş insanlar. Dileği olan, hanesinde bir hane bulan, ikonayı geri geti-

riyormuş.

Çocuklar gibi açıklıyordu.

Vaftizci Yahya'nın eli beni çok etkilerdi.

Elin üzerinde bir istavroz, bileğinde de bir taç vardı.

Zamanla kimse geri getirmemeye başlamış aldığını.

"Ah kimselerin dileği yerine gelmiyor."

Hayır, gümüş hırsızlığı bu.

Uzun bir yokuş tırmanmış, uzak bir dua sesiyle irkilmişti. Feriköy'deki mescidin önünden geçerken de duyardı bu sesi. İyi ama, hafız, kapelada ne arıyordu?

Zangoç da bir yandan kır lokantası işletiyor, içki satıyormuş.

Zeytinyağı bağışlanıyor mu hâlâ?

Soracaktım. Boynu gümüş kokacaktı.

"Biliyor musun, Kuran sesi de böyle."

İnançsızım ben ve seni seviyordum.

Birinci mevsimde miyim, ikinci mevsimde mi, bilmiyordum. İnandığım tek şey, beni burada beklediğin.

Buraya geleceğimi de yıllar var düşünmüştüm.

Eriklerin gevşek sarı düştüğü zamanlar. Beni burada bekleyecektin.

Ödünç ile, çalma ile, gül ile; dua ile, zangoç ile, dut ile; senle üreyecektim.

Ve seni sezdiğimde mırıldanacaktın, adını bağışlayacaktın bana, yineleyecektim Pinilupi Sara.

Yek–Yek Oynayanlar

Yek–Yek Oynayanlar

'Adını Yok Eden Hikâye'yi
sevenlere...

I

Size bir oyun öğreteceğim.

Adı Yek–Yek.

Almanlar 'Glück' der bu oyuna. Baht.

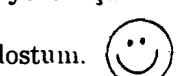
Bir bardak ve altı zarla oynanır. İki kişi oynayabilir, üç kişi de, dört, beş, altı, sonsuz kişi oynayabilir.

İnsan kendi kendine de Yek–Yek oynayabilir.

Bir insan, kendi kendisiyle Yek–Yek oynar.

Ben bu oyunu İznik'li Zafer'den öğrendim. Oyun beni sardı ama adını yeniden koymak istemiştim. 1 sayısı bu oyunda özel bir yer taşıdığı için, adı Yek–Yek olsun dedim. Sevildi bu ad. Hatta yayılmaya başladı. (O sıralar, ne Mori Kante ünlenmişti, ne de "Yeke Yeke" diye bir şarkı vardı. Yıllar önceydi...)

"Barbut gibi bir şey mi?" dedi yaşlı dostum.

Hayır, asla.

Barbut oyununda kazananlar, böylesine şirin bir simgeyle gösterilebilir mi? O sıralar "acid" de yoktu.

II

Bu hikâyede üç kişi var: Yaşlı dostum; eski bir arkadaş (bundan sonra *eba* diye anılacak!) ve ben.

eba ve benimle ilgili eski bir hikâye, şöyle başlıyordu:

"Seni seçmişim artık. Hikâyeni de seçmiş oldum böylece."

Anlıyorum, *eba*, adını madını yok eden hikâyelerde var

olmak istemiyor artık. Bir yandan, yeni hikâyeler de içinden itiyordu onu zaten.

Kişi, bir hikâyede var olmamayı niçin seçmesin?

Ne önemi var ki hikâyelerin? Hele bu tür hikâyelerin.

Çünkü bunları budalaca birtakım sevgiler üretegelir. (Çocukça?)

Üstelik ne dedikodu biçemleri vardır, ne çamursu özleri.

eba, o yarı–düşsel, yarı–gerçek hikâye kişisi de yanlış bir öfkenin boyadığı sevinciyle gitti gider.

Aramızda kalan tek ilinti, Yek–Yek'tir belki. Bu oyunu da size ve yaşlı dostuma öğretmeye çalışırken *eba*'yı iyice yok etmek istiyor olabilirim. Yarı–düşselliği ve yarı–gerçekliğiyle.

III

"Kitap, nemçeker bir nesne. Kitap, tozçeker bir nesne..."

Yaşlı dostum, kendi kendine söylenir gibi konuşuyordu. Karanlık günlerin genel hüznü işte; çoğumuzu hemen sarıverir. Dünya batacaktır sanki; en küçük bir mutluluk belirtisi bile yoktur; bulamayacağımız bir yere, inatla gizlenir.

Dün televizyonda Haberler'i izliyormuş. Tabancalar, tüfekler, mermiler arasında Balzac'ın (Onöre dö Balzak diyor hep) "Köylü İsyanı"nı görmüş. Terliğini akcama atmış... Yaşlı dostum.

"Derken, kinçeker bir nesne oldu kitap..."

Kitapçı dükkânında, yıllardır terkedilmiş iki insan gibi oturuyoruz. Günlerdir hava karanlık, günlerdir garip bir çisenti var. (Dediklerimin bir mecaz yanı olduğunu sanmayın. Mecazlar sağda solda inleyip duruyor; olağan gerçek, bastırdı, yok etti hepsini.)

Kitapçı dükkânına ilkokul çocuklarından başka gelen yok. Ara sokaktayız...Vardır ya işte: Binbir telâşla açılır o ara

sokak dükkânları; bakarsınız, bir süre sonra kapanmış kalmış.

Yaşlı dostum (emekli edebiyat öğretmeni) direniyor. "Kira çok düşük. Karşıdaki ilkokul kırtasiye gofret filan alıyor. İdare ederiz. Amma, beni ilkokul çocuklarına düşman edecekler."

IV

Doğrusu, günlerdir dinmeyen şu saçma sapan çisenti bana da sıkıntı vermeye başlamıştı.

İşsizdim; okuldan kaçmış, kaçtığım için belirli bir süre sonra kovulmuştum.

Sabahları erkenden yaşlı dostumun kitapçı dükkânına geliyordum. Yardım etmeye çalışıyordum ona. Özellikle ders aralarında karşı okuldan koşup gelen ilkokul öğrencileri, adamı bunaltıyordu. Gofret, çiklet isteyenler, dosya kâğıdı ("esericedit" demekte ısrarlıydı yaşlı dostum), defter, kalem, şeker çığlıkları...

Müşteri yokken de, birbirimize yardım ediyorduk. Susup sessizliği paylaşıyor, konuşup bildiklerimizi aktarıyorduk birbirimize.

Sıradan laflar etmek, yıpratılmış yorumları yeniden evirip çevirmek, bazen bile bile saçmalamak, belirli bir lafın ardından karşıdakinin neler diyeceğini elifi elifine kestirmek, üstelik o sözleri ilk kez duyuyormuş gibi yapmak...batmıyordu ikimize de. Bıkıp yetti artık noktasına varıyorduk; o anda, yeni gevezeliklerimizden yeni bir şeyler çıkabileceğini umuyorduk gene.

Öğleye kadar üşüyorduk; elektrikli küçük soba bir yandan çayımızı sağlıyor, bir yandan da soğuğu ağır ağır kırıyordu. Ah, hele hafta başları, ikindiyi buluyordu ısınmamız.

Vitrin camları buğuyla kaplanıyordu...Bu da ayrı bir sorun..Buğu camdan süzülüyor, vitrine iniyor, kitaplara doğru

ilerliyordu nem.

"Kitap, nemçeker. Burada, bu dükkânda, düşün ki üç dört milyon sayfalık bir tek kitap var. Birkaç milyon lam, üst üste. Çekiyor nemi. Şişiyor kâğıt. Kitaplar şişiyor. Şişerse almıyor kimse, kimse almaz," diye söyleniyor.

Camın diplerine ince kâğıt fitiller koyuyoruz. Yazdan kalma bir sinek, ölü devinimlerle dolaşmaya çabalıyor.

"Eee," diyor yaşlı dostum, "anlatacak mısın şu Yek–Yek' i bize?"

V

Gene gelmiş ve gene karşılanmıştı.

Eskiden, bu beş sözcük için beş ayrı hikâye yazabilirdim. Ama gerekmiyor ki artık. Yarın için de, ötesi için de hiç gerekmeyecek. Biliyorum.

"Gene", acıklıdır çoğu zaman. Dönüş, sığınma taşır içinde. Pılını pırtısını toplamıştır. Arası iyi değil başka sözcüklerle. Hele zamirleri, aşağılar hep: Gene sen. Gene mi sen? Sevmezler onu.

"Gelmiş", sonsuz anlamda gidişlerin son ve acıklı bir karşılığı. Sanırım, içinde yaşamaya çabalayan birisiyle boğuşmaktadır. Onu, kendisinin kendisindeki tanığını boğmaya çalışır. Yara bere içinde zavallı. Eskiden, *eba* daha güçlü bir insandı; kendindeki kendi'ye karşı zulüm göstermeyecek kadar güçlüydü. Şimdi eziyor, kurtuluyor ondan. Tanık kalmadı sanıyor; suçlarıyla yaşamayacak biri oldu *eba*. Suçlarını aklayacak tanıklar arıyor; eh, o tür tanıkların da *eba*'yı bulduğu söylenebilir. Ne yapalım, çapraz duygululuk, çekilmez bir hayat sunar kişiye: Bugün bilge dediğine, yarın aşağılık bir ahmak dersin...Bugün ece gibi alımlı gördüğün, yarın korkunç bir ucubedir...Bugün ev diye görülen, yarın işkencehane...Şimdi de, işkencehaneden eve dönmüş oluyor; ahmaklardan bilgelere, ecelerden ucubelere de dönüyor ya.

"Ve" ... ve işte. Kaygan, "bükülüşü zamanın".

"Gene" ikinci kez söylenmekten yorgun. Burada karşılayıcıların aptallığı da var tabii. Saftoron, safyürekler.

"Karşılanmıştı"...yalnızlıkla mı bağlanabilir? Birbirine ne katacak, yumuşamış öfke ile dönüş duygusu? Yanlışlık. Yanlışlığa hep dayanak bulmak, ne mutsuzluk.

Kaç kişisin sen *eba*? Hangisiydi karşılanan?

Bundan böyle hiçbirinizi istemiyorum!

VI

Diyelim ki attık altı zarı. Sayı yapabilmek için en az bir 5 gelmiş olmalı (elli sayı ediyor). 1 ise yüz sayı. Diğerleri (2,3,4,5 ve 6) ancak aynı anda üçü birden gelince değerli. Üç 2, iki yüz, üç 3 üç yüz gibi...

Ama üç adet 1, bin sayı yazıyor.

– Ya dört adet 1?

– O zaman oyun biter.

– Kare gibi!

– 1 2 3 4 5 6 sıralı gelirse, oyun gene biter.

– Kent gibi, floş gibi.

– Herhangi bir sayının dört adedi, bin yazar. Beş adedi gene bitirir oyunu.

– Su bardağı alırız, okey zarı alırız altı tane, oynarız.

– Oynarız.

– Kazanan nasıl çiziliyordu?

– Hım, bitirici zarlar gelmezse, sayılar toplanıyor. 5000'e varan, oyunu alıyor.

– İkinci oyuna kim başlar?

– Birincide kötü sonuç alan.

– Bir gün de adaçayı içelim.

Çocuk gibi seviniyordu.

VII

Çok kısa bir an, güneş göründü.

"Deminki yaşlı hanım, biliyor musunuz, Sabahattin Ali ile bir süre aşk yaşamış."

"Kendisi mi söyledi?"

"Hayır; ama öğretmenliği sırasında tanışmışlar, öyle sımsıcak anlatıyor ki, hissettim."

"Belki tek yönlü bir aşktı."

"Yek–Yek oynamıştır kendi kendine."

- İşte, sıradan benzetmeler, söylene söylene yorumluktan çıkmış sözler başlıyordu.-

"Aşk da öyledir, hayat da...Bir tel kopar ve uyum sürgit yok oluverirmiş...Bilen bilir."

"Kahveye mi geldi sıra?"

Sandviçlerimizi yemiş, ayran içmiştik.

"Kahveye geldi sıra ve gizli gizli..."

Konyak da alırız birer yudum.

"Niçin anmıyorsunuz adamı? 'Bir tel kopar âhenk ebediyyen kesilir,'diye yazmıştı. Bu bir yazıklanma mıdır, değil midir, hâlâ sorarım kendime."

"Hiçbir şiirini bitirmediğinden söz etmişti. Sanırım Divan geleneği içinde eyitınekten çok yazmaya eğilimli birkaç şairden biriydi. Belki de bu yüzden şiiri kâğıt üzerinde arayıp arayıp bulamama ye'sine kapıldı."

"Kişidir. Bir vezin, bir ölçüm, bir tartım üzre yıllar boyu yaşarsa, gün gelir sesdizimlerinden başka yerde var olamaz; doğaçlamaya gömülür, öyle gömülür ki, hayatı da vezne özenir, vezne oturur."

"Doğu'nun döngelli bir yaşama biçimi vardır. Bütün aşk hikâyeleri birbirini yineler, sevenlerin adı değişip durmaktadır yalnızca."

"Latin harfleriyle aruz arasındaki uyumsuzluğu düşündünüz mü hiç? Bir tel de orada mı kopuyordu acaba?"

Çisenti, iri damlalı bir yağmura dönüştü. Yaşlı dostum,

kaygıyla doğruldu. "Biteceği yok, biteceği yok, evet," dedi.

VIII

İskambil desteleri. Tavla takımları. Dama. Satranç. Bilardo topları. Istakalar. Okey kutuları. Taşlar, pullar, zarlar. Kahvehane araç gereci.

– Hamburg'da dolaşıyordum. St. Pauli semtinde. Sabahtı. Geceden kalan bütün pislik, her yeri kaplamıştı. Sarhoş kusmukları, bir köşeye sızıp kalmış kendileri sarhoşların, düzüşmekten perişan birkaç orospu, yorgun dükkânlar. Birden ışıltıyı gördüm. Sevinç ile kederi böylesine bağdaştırmış bir "şey"le karşılaşmamıştım o ana kadar. Dansözlerin, varyete kızlarının, tv'lerin (kılık değiştiricilere tv diyorlardı) giyim mağazası...Bin renkte metal pullar, sütyenler, donlar, limon kabuğu başlıklar, maskeler, yelekler, tüller ve bir kedi...vitrinde uyuyan bir kedi. Kocaman bir kedi,tekir. Tasması da vardı.

Kırılmaz bardak aldım. Altı tane de okey zarı, büyük. Yek–Yek takımımız tamamdı artık.

– Kedi uyandı. Esnedi. Bana baktı boş boş. Gözlerini kırptı. "Dostuz, değil mi?" Evet, dosttuk. Vitrinin camına tık tık vurdum. Kedi, hemen baş uçunda sallanan dansöz giysisine bir pençe attı. Vitrindeki bütün pullar deniz gibi dalgalandı. Işıltı.

"İyi," dedi yaşlı dostum. "Haensel ile Gretel'e bakalım, bir de Tahir ile Zühre'ye bakalım şimdi."

"Bir döney, bir devran sorunu bizim aşklar."

"Ne kadar verdiniz bu bardakla bu zarlara?"

"Önemli değil ki."

IX

Hep aynı şeyi umuyordu akşama doğru: Yağmur kesilecek.

Gökyüzüne gelince, çaçaron bir hatunun defalarca onarılıp yamanmış şemsiyesi...Sızdırıyor suyu.

Bir parti Yek–Yek oynamıştık. Oyunu öğrenmişti yaşlı dostum.

Akşamla birlikte, uzlaşma dakikaları da yaklaşıyordu. İkimiz de bu dükkândan çıkacak, suya çamura karışarak evlerimize gidecektik.

Dükkânın kapısını kapatırken,

"Uyumun sonsuza dek sürmesidir kötü olan," dedi.

Gözlerime dik dik bakıyor, yanıt bekliyordu.

Susup kalmıştım.

"Uyum ha? Ne uyumu? Miskinlik mi? Alışkanlık mı? Rutin mi? Konformizm mi? Süreğencilik mi? Statükoculuk mu? Ne uyumu? Uyumun sürüp gitmesidir kötü olan."

X

Seninle ne zamandır Yek–Yek oynamadığımızı düşündüm.

Nerede tanımıştım seni? Geçenlerde bir yerde "Ağaç Altı" diye yazmışsın, yanlıştı. Sanırım Yeni Çevren dergisinin yönetimevinde tanışmıştık. Ne önemi var? Nerede? sorusuna Gerekli miydi? sorusu karışıyor şimdi. Daima aynıdır; tanışılan her insan, bir bildirmecedir ilk anda. Gerekli miydi? diye sorulmaz pek. Sorulduğunda da, gecikilmiştir çoğunlukla.

Gerekli miydi? Bu soru bulandırır her şeyi. Öncelikle, hayatımızın yakın günlerini çürütmeye başlar, sonra geçmişe doğru yayılır yayılır. Ne gibi, *eba.*

Yek–Yek'çinin yüzünü anımsarım. Hep kazananın yüzünü.

Bize verdiği gülümseyiş, bizden aldığıdır.

Bizi bırakması, bizim onu bırakmamız.

İncelik dolu davranışlar, birbirimizden yansıyanlar; iğrenç kabalıklar, acıklı öçlerden başka hiçbir şey değil. Git artık kendi kendine oyna, *eba.*

Döney...Başka dostlar edinilir...Başkalarıyla dargınlıklar.

XI

"Çok kalabalıksınız genç dostum."

Salim Beyden bana da geçti bu dostumlu mostumlu konuşma biçimi. Hiç durmadan okuyor, okuyor, okuyor. Sözcükler kalıyor yanında; altında, üstünde sandalyesinin; içinde gözlerinin; ağzının karanlığında; sözcükler kalıyor hep.

"Niçin size anlatıyorum bunları bilmem...Size ne aslında benim arkadaşlarımdan –dostlarımdan, dememek için uğraşıyorum–, size ne aslında kahvehane gereçleri mağazasından, dansöz giysileri shop'tan, Sabahattin Ali'yi seven kadından size ne? Döneylerden devrandan filan, size ne? Yek–Yek oyunundan..."

Yaşlı dostum, şaşkınlıkla bakıyor.

Beklenen yorumu yapın işte: Uyum bozuldu.

"Çok kalabalıksınız genç dostum, herkesin hayatını siz tek tek yaşayamazsınız ki. Ağırdır size. O tekircağız bile yeterdi."

XII

Ne kargaşalık! Köseleden bardağa altı zarı koyup atıyorsun da, 123456 düşecek. Das Glück! Das Glück!Wahrscheinlichkeitsrechnung!

Bizim kırılmaz bardağa bakıyorum.

Tekir, pulların ve zarların peşinde.

Emekli öğretmen hanım, yılların içinden mahzun gözlerle bakıyor. Uzaklaşıyor, uzaklaşıyor. Bir hikâyenin içine doğru sığınmaya çalışıyor. Yok, olmaz. Yaşlı dostum çekip çıkarıyor onu sığındığı yerden.

"Biliyor musunuz genç dostum, şehrin büyük kötülük gücüyle yarışamayız biz. Küçük şer enstantaneleriyizdir olsa olsa. Belki hepimizin kötülükleri birikince kocaman bir şehre dönüşebiliriz. Diyelim, şu gitmek bilmez yağmur bulutlarına, şu gecegün karanlığına, şu öfke içerdiği için daha da miskin görünen durgunluğa..."

– Döney, döney, doğru.

– Küçücük insancıklar, ilkokul öğrencileri koşa koşa geliyor karşıdan. Ödev için esericedit kâğıtları istiyorlar.

"Biliyor musunuz genç dostum, kullandıkları atlaslar bile benim çocukluk çağlarımın aynı."

XIII

Bir daha kimseyle Yek–Yek oynamayacağım.

Kendi kendime de.

Yaşlı dostumun dükkânına gitmeyeceğim. Hak etmediği bir dostluk veriyorum ona. Yanlış bir dostluktan incitici ne olabilir?

İleniyorum sanma, *eba.*

İlendiğim tek şey, yine sözcükler. "...karabatak sökün etti. Artık hiç kimseleri karşılayamayacağımız bu yıl," diye yazmıştım. Büyüsüne kapılıp sözcüklerin. Seni karşılamıştım.

Seni karşılamıştım oysa.

Sözcükler. Bir daha yalan söyletmeyeceğim onlara.

Üç Sevgili

Yosmafincanı

"Hayatın önünde koşmak, güzel şey sevgilim. Ya bazen tarihin – iyice geçmişteki bir dönemin üstelik – peşinden koşuyor olmak? Hem de öyle koşarak, hayatın önünde olmak? Yaptıklarımın tek sorumlusu benim."

Bu notları yazarken, yukarıdaki köşebenti bıraksam yeter diye düşünmüştüm sana.

Ama bilmece, bilmeceliğini koruyacaktı böylece. Sorun çözümlenmeyecek, tarihimizin önemli bir bölümü karanlık kalacaktı. Sen, elindeki verilerle, benim bütünlenmemiş çalışmalarımla baş başa kalacak, gerçeği yakalamaya uğraşacaktın...Bu çok sürer miydi? Yeni bir sevgilin olur, bu kez de o bilmecelerle çıkardı karşına. Benim köşebent, defterinde güzel sözler arasına ya girer ya girmezdi.

Peki bulduğum gerçeği kime iletecektim? Yine sana. Doğru, yaptıklarımın tek sorumlusu benim. Ara sıra olaya babamı da karıştırıyorum, sakın aldanma.

Ardımdan, notlarımı ne yaparsan yap, istersen yak. Okuduktan sonra.

Son Gün

Son gün mü, son gece mi? Artık karıştırıyordum. Saatlere bakarak zamanı saptamak gibi zavallı bir uğraş, benden çok çok uzaklardaydı. Devirlerin, çağların, evrelerin, dönemlerin arasında kalmıştım. Beynimin tiktaklarını duyuyordum yalnız. (Yanımda olsan, "beyninin tiklerini," derdin! "Hem devir hem çağ ne demek?" derdin.) Beynimi durduramıyordum. Tarih, içine düştüğüm karanlık blok, ben düşünüp çırpındıkça ışımaya başlıyordu. Beynimi durdurmak için haplar filan içiyordum, ama nafile.

Duvardaki, masadaki, bileğimdeki saatler, korkudan

beti benzi atmış insan yüzleriydi. Saniyeler, benim çağlarla boğuşmamı ürküntü içinde izliyordu. Savaşın gürültüsünden ötürü bir kıyıya kaçmışlar, çekildikleri yerde titriyorlar.

Son gece. Hakikate ulaştığım, hani derler ya, o sarsıcı an'ı, ışığın alnımı aydınlattığı an'ı taşıyan gece.

Tan ağarıyordu. Bir çağ ağarıyordu zihnimde. Beynimin tiktakları, sevgilim, vuslatla birlikte koşuşmaya başlamış, sonra orgazmın çırpınışlarından geçerek durulmaya yüz tutmuştu.

Alnıma düşürdüğüm ışık, başkalarına da yansımalıydı. Anlaklarında bir değişim yaratmalı, kitaplarının içini dışını değiştirmeli, bahçelerinde yeniden açmalıydı çiçek.

Son gün ya da son gece derken, neyin bitip neyin başladığını derin derin duyumsuyorum. Bu an: Artık hiç kimseye derdimi anlatamayacağımdan eminim. Ulaştığım bilgi düzeyini kimse paylaşamaz şimdi. Belki sen, anlamaya çalışırsın.

Bütün öke çocukları gibi insanlığın, bütün büyük bulgucular gibi, yapayalnızım. Düşüncelerimi, beni tarihi hakikate eriştiren araştırmalarımı, aldığım şaşırtıcı sonuçları kimselere iletemiyorum.

(I) Olağan insanların, o yalapşap ilkokul, ortaokul vb. eğitimleriyle bana, bilgi ve bilinç düzeyime yaklaşmaları olanak dışıdır.

(II) Onlar, tarih ders kitaplarındaki Fazıl Mustafa Paşaya, Büyük Reşit Paşaya filan bakarak pek pop duygulara dalarlar. Merzifonlu'nun eğri boyunlu gravürüne bakarak Viyana üzüntüsü çekerler. Ya da lâle! (Ama henüz yeri değil lâlenin.) Onlar, beşyüzbin karakuruşun bugün kaç lira tutacağını kurup "vay be!" diyenlerdir. Ya da lâle. Doğrusu, onlar üzerinde niçin bu kadar durduğumu da bilemiyorum.

(III) Aydınlar. Ah şu karanlıklar. Aydın takımı, bütün tembellikleri ve kıskançlıklarıyla, beni bir gün ebediyete nakşedecek buluşumu ridiküle edeceklerdir... Fakat unutulmasın, bulgularımı anlayacak öyle Türk gençleri çıkacaktır ki, geçmiş bütün kuşakların karanlık yükünü omuzlarından

bir çırpıda atıverecek ve kalıt'ımı koruyup savunacaklardır. O gün, ülkemiz entelijansiyasının bir onur günü olacak. Yaratıcı us, yaratıcı eleştirim ve yorumsama, alınmaz sanılan büyük kaleyi ele geçirmiş, düşmanı silahlarından arıtmıştır. Salt us'un tanrısal gücü, işte o gün, alnımda yeniden belirecek. Mezarımda.

(IV) Kronikçiler, tarih bilginleri ve yazarları...Bu tayfaya gelince, şimdiye kadar halkı niçin ve nasıl aldattıklarını bile kavrayamazlar. Niçin ve nasıl aldattıklarını hepimiz biliyoruz. Miskinlikleriyle; değerlendirilmeyi bekleyen nice belge karşısındaki bilgisizlikleri, duyarsızlıklarıyla; Tarih dediğimiz o çekilmez moruğun zürriyetiyle hiçbir ilgileri olmadığı için. Bir de tabii, egemen us'un aşağılık birer kölesi gibi yaşamaktan asla yüksünmediklerinden.

(Yukarıyı sonra düzeltmeliyim. İçün ki: II numeroda I' den farklı bir kategori sözkonusu imiş gibi yazmaklığım, o sıra öfkelenmişim, ondandır.)

(V) Siyaset adamları. Sayın Babam, "siyaset ile kiyasetin vahdeti, bin senede birdir, var sen o bin seneyi yaşayacakla rın bibalıt kaderini mülahaza eyle birader," demiştir.

Siyaset adamları, benim yaşamım boyunca (işte şans buna denir!) siyaset ile kiyaseti bağdaştıramadılar. Bu yüzden, buluşumun değerini anlayacak feraset onlarda da yok. Oysa, ah bir karizmatik lider çıkaydı da ideologyasının temelinde buluşlarımı harç olarak kullanaydı.

(VI) Salim Efendi. Yıllarını bana vermiş bu emektar, bir tek o, ısrarlarımın anlamını farketti. Yüzlerce çeşit lâle arasıında yıllar süren serüvenler, neyse lâle için henüz erken, gerçeğin bir ucunu yakalattı ona. "Yapmayınız efendim, etmeyiniz eylemeyiniz, gençliğiniz elden gidiyor, dışarıya çıkınız, hayata karışınız," diye yalvarmayı bıraktı. İşte o an da, Salim Efendinin kendi küçücük gerçeğine eriştiği andı: Şivekâr türü lâle çıkacağını sandığı tarhtan, Pabuççu lâleleri zuhur etmişti.

İnadımı anlamıştı. Dikbaşlılığıma anlam verebiliyordu

artık. Söylenegelip söylenegiden sözümona tarihi gerçekler karşısındaki ataklığım ve eleştiri gücüm...Nuh değil Musa, değnek değil asa benzeri düzelti çabalarından bir an bile yüksünmeyen zihnim...

Salim Efendi, ölüme doğru yavaş yavaş inerken bile gecelerdir uyku belirtisi göstermemiş gözlerime bakarken, anlıyordu beni. Yalnız gövdem üzerinde pırıl pırıl ışıyan anlağımın da mezar karanlığına (tarih karanlığına) değil tarih göklerine ağacağını anlıyordu.

Şimdi, hakikat senindir sevgilim.

Bunu yayacağını düşünerek şöyle de diyebilirdim: Beyler! Hakikat sizindir artık!

Sondan Bir Önceki Gün

"Defter-i Lâlezâr-ı İstanbul"un son yaprağına ulaşmıştım. Lâmelif'teki gizi ve yalanı çözmüştüm.

Lâle sevgilim, bir orospu olduğunu çoktan anlamıştım.

Bir devir ha!?

Yosmafincanı'ndan ne haber?!

Neyse, oraya sonra geliriz.

Araştırmalarım ilerledikçe, gerçeğin nasıl dönem dönem yüz çehre değiştirdiğini, bütün bu değişimlere karşılık hakikatin başkalaşmadan ve gelişerek bugüne vardığını görüyordum.

Yoruluyordum, çok yoruluyordum. Ama akıp giden, ark kapak bent dinlemeyen düşünceler seli, benimle birlikte her şeyi sürüklüyordu: Notlarım, kitaplarım, defterlerim, hatta Salim Efendi ve lâle soğanları koleksiyonu.

Düşlerde bile, doğru, düşlerde bile durmayan bir üretimdi bu. Her şeyin yanlış olduğunu görüyor, neyi neresinden düzelteceğimi tasarlarken, bu kez "tasarımlar ruhbilimi" üzerine kafa yoruyor, bir katkıda bulunuyor, geçiyordum. Hadi, alaşağı edilecek bir sürü kaynak daha. Diyorlardı ki: Köprülü iktidarıyla balistik kuramının ne ilgisi var? Bu so-

yun "Osmanlı Toplumundan Otorite Adaları ve Merkeziyetçi Camorra" açısından irdelenmesini yarım saat içinde bitiriyor, XVIII. yüzyıl balistiği hakkında da hiç umulmadık saptamalarda bulunduğumu görüyordum. Ah Salim Efendi, kâtipliğimi yapabilseydin. Ayrı bir kâtip ya da kâtibe tutacak param da yok.

Sen sevgilim, bu işe hiç yanaşmadın.

Kendi kendime kâtip duralı yıllar olmuştu ve alışmıştım. Sayın Babam

"ateşbaz olmakla külden çıkılmaz" der...gerçekten, sayısız ateş topu beynimde cirit atıyor, küller, yan çıkarsamalar (şu balistik sorunu sözgelimi), tepemde kırlangıç gibi uçuşuyordu.

Şimdi Sayın Babam'ın, o eski ateşbazın bana tek vasiyetini açıklamanın zamanı geldi...

Kocaman harflerle

MERETRI CALIX

diye yazmıştı. Başlığın altına, çok güzel bir yazıyla vasiyetini döşemişti: "Lâleden kuşkulan/ Bir Felemenk oyunu olmasın...Renklerinden kuşkulan/ Devir kanla dolmasın...İbrahim'den kuşkulan/ Lâle derken her bir çiçek solmasın..."

Ve yine, kocaman harflerle *meretri calix*!

Bu sözcüklerin dünyanın gelmiş geçmiş hiçbir sözlüğünde ya da ansiklopedisinde bulunmaması üzerine, kuşku şeytanları başıma üşüşür. Genç adam, çok kısa bir süre içinde Latince öğrenir. Olaylar meraklı bir biçimde gelişecektir.

Tarihi hakikat bu iki sözcüğün içine ustalıkla gizlenmiştir. Ve yalnız geçmişi değil, yakın geçmişi, Cumhuriyet dönemini ve hatta yarınımızı bile aydınlatacak güçtedir.

Genç adamı uyandıran ilk bulgu, bizim XVIII. yüzyılımızla ilgili bütün dış kaynaklarda, lâle'den adlı adınca sözedilmemesidir. "Devre adını veren çiçek" diye geçer. Bu belge-

ler, gizlilikleri kalktığı için araştırmacılara açılmış, ama bazı satırları sansürlenmeden edilememiştir.

Bazı satırlar, özellikle, bazı çok önemli satırlarda görünen iki sözcük. Karalanmıştı. Tarihin karanlığı dediği, bu değil miydi?

Ardımdan gelecek kuşaklar! Asla benim kadar yorulmadan, mutsuz olmadan, bu hakikate konuverecekler. Ne güzel iş. Ben Latince ve bitkibilimin korkunç yollarında yolaklarında koridorlarında kan tere batıp dolaşırken, sizler, bu hakikatin yarınki sahipleri, beyler, ne yapıyordunuz?

Öfkeleniyorum Salim Efendi. "Bu size dokunur ama, zaten kaç gündür sağlığınız yerinde değil."

MERETRI CALIX...İtalyancasıyla da PUTTANA POCULUM, yani bazı tarihçiler ve müstensihlerin bir türlü okuyamadığı Osmanlıca adıyla, YOSMAFİNCANI, karşınızda baylar.

Bu çiçek, bütün türleri ve ailesiyle, bir yeniçağ fosil derlemesi gibi, tarihin kuyusuna atılırken, bir devrin battığı yerde, o devrin bütün gizemini de yok etmiş oluyordu. Oluyorlardı.

Son Gece

Şimdi ihtilaçlar içinde çırpınıyorum. Zavallı Salim Efendi, umutsuz. Elinden bir şey gelmediği için, ağlamaklı. Son'un yaklaştığını tam anlamıyla sezmişti.

Halbuki, CALIXIDAE familyasının son türü belki bende! Bende! Nerede? Yosmafincanının bugüne ulaşma gücünü gösterebilmiş tek üyesi. Tek direnç noktası. Bende.

Büyük bir hanedanı yerinden etmiş, yepyeni bir hanedan kurabilmiş, ama adını tarihe yazdıramamış acıklı bir soy. Şimdi bütünüyle yok oluyordu. Benimle.

Bunun farkına ölürken varmam, ardımda bilgi bırakma güdüsünü kudurtuyor.

Beyler, o devrin "Geist"ı, lâle diye adlandırılmaktan çok

uzaktır. Lâle, yosmafincanına benzerliğinden yararlandı. Görmüyor musunuz? Pablo'nun güzel güvercinleri barış kuşlarına çevrilip üredikçe "kitsch"leşmedi mi? Lâle, yosmafincanmın, bu yok edilmiş güzelliğin binlerce "kitsch"inden biridir.

Salim Efendi elini alnıma koydu. "Işığı engelleme," dedim. "Evet," dedi, "sensin yosmafincanı..."

Alnımı öptü. Dudakları titriyordu.

O devir MERETRI CALIX'in damgasını vurduğu YOSMAFİNCANI DEVRİ'dir. Hanedan, bizim hanedanımızdı. Kanla yok edildik. Sürseydik, bugün dünyaya egemen bir...

Sevgilim, kişisel ve toplumsal belleğimizde hiçbir iz bırakmadan yitip gitmiş nice varlık karşısında, bu notların değerini abartacak değilim.

Doğa'nın insanın ve toplumun yaratışları, yine insanın ve toplumun unuttuklarına yetişemiyor nicedir.

Bu notları Salim Efendi sana iletecek.

Şimdi ağlıyor.

Herkes adına, ağlıyor.

Kalbin Çorak Toprağı
ya da
Şıh Çimşit'in Düş Hesapları

İfrit: *Bu gece de aldanmaya ne buyrulur sultanım?*
Çimşit: *Burası İrem midir dünya mı? Ona bağlıdır.*

(...)

"Düşleyen herifler, tekinsiz heriflerdir."

Nerede okumuştu? Bir türlü anımsayamıyordu Şıh Çimşit. Düşleyen erkekler, cinli erkeklerdir...Cin–uğrağı evler, perili evler gibi.

İngilizcesini çıkarmaya çalıştı.

"Dreaming men are haunted men."

Virginia Woolf'un bir kitabı vardı. "The haunted house"? "A haunted house"?

Ah, Londra'daki kitaplığını buraya hâlâ taşıyamamıştı.

Önce "düş gören adamlar" diye çevirmişti. Bir erkek için pek edilgin bir eylem değil miydi düş görmek? Düşlerin tutsaklığına girmek.

Ayrıca, herhangi bir düş–görü, niçin perili olsun?

Düşlemek elbette daha doğru. Yalnız, bir gündüz eylemi gibi duruyor. Düşlemi geceye taşımak...bunu bütün gecelere yayabilmek...nasıl başarılabilir?

Francesca geldiğinde danışacaktı tabii: "Düşleyen erkekler, büyülenmiş (cinli? perili?) erkeklerdir."

Düşlemek!

Frencesca ile son cumartesi. Cumartesi gecesi. Aradaki sınırların paramparça olduğu, bütün duvarların yıkıldığı, tan ışıklarına ulaşıp da gene bitmeyen gece. Francesca'ya her şeyini açıklayabilirdi artık. Sevişme sonrası mırıltılarına sığar mıydı her şey?

Francesca ile çözümleyebiliriz, diye düşündü.

Düşleyen erkekler, cinli erkeklerdir.

"Evirsem de çevirsem de kurtulamayacağım şey, düşçü olmam. Neye bağlanırsa bağlansın...Tekinsizlik, büyülenmişlik, perililik, ifritle işbirliği, kösnü, incubus, succubus, kaçaklık, korkaklık, sığıntı karmaşası..."

(...)

Ülkeye döndüğünde, cinli perili düşlü olguların neredeyse bir moda gibi gazeteleri, dergileri, kitapları sardığına tanık olmuştu. Oysa, yine kim kime dum dumaydı; cinlisi düşçüsü kendilerine özgü yaşamlarını sürdürürken, gerçeklerden kopuk yazılar yaygınlaşmıştı. Konu, eskimiş yönleriyle bile nesnelleştirilememişti.

Dönem başka dönemdi.

Şıh Çimşit ingiltere'den dönmüştü ve Şıh Çimşit çok mutsuzdu.

(...)

Öncelikle, adından ötürü mutsuzdu. Adının söyleniş biçimi çok yaralıyordu onu. Şeyh diye, Cemşid diye tutturmuş, bu sözcükleri kimseye –ölüm döşeğindeki anasına hatta– söyletememişti. Çimşit'e kalsa, Şeyh'ten de Şıh'tan da bıkkındı. Çimşit diye anılan bebeler bile sevimsiz geliyordu. Yazıktı, birçok anababa şıha yaranmak için Çimşit bebelere sahip oluyordu. Şıh Çimşit'se, bunların hiçbirine çeyrek altın takmayacak, küçümen, terli başlarını okşamayacaktı.

Şıh'ın Şeyh, Çimşit'in de Cemşid olamayacağı bir yöreye dönmek, doğduğu bu yörede artık ölene kadar yaşayacak olmak, üzücüydü.

Ama, her tür zorunluk bir tür mutsuzlukla eşlenir; daha çocukken öğrenmişti.

(...)

Düş hesaplarına giriştiği günlerde bilinçsizce, salt seziler, güdülerle, unutuşun yollarında dolaşmayı da öğrendi.

Babasını ve anasını, uzun ölüm ağıtlarıyla birlikte unuttu.

Çocukken kendisine armağan edilmiş firavunköpeğinin acı sonunu unuttu. Zavallı, Çimşit'i başkente götüren

otobüsün ardından kilometrelerce koşmuştu; geceler boyu inlemiş, Çimşit'in ayak uçlarını aramış, bir haftaya kalmadan, özlem içinde ölmüştü...

Yıllar sonra, Çimşit'e yeni bir firavunköpeği daha getirdi köylü. Çimşit istemedi. Firavunköpeğini kesin unutmuştu.

Bir bürosu olduğunu, sekreterlerin bir sürü yazışma için elpençe beklediğini, dışalım için gelecek Irak'lıların en önemli toplantısını, hatta Francesca'nın ülkeye varış tarihini, saatini unutmuştu.

Unutuş, evet, indirmişti örtülerini ve Şıh Çimşit içeride bırakılmıştı. Özüyle halvette.

Francesca, uçaktan indiğinde yapayalnız kaldı.

Unutuş cibinliğinin altında, öğle düşleriyle sarmaş dolaştı Şıh Çimşit o sıra.

Kendi kendisiyle uzun uzun tartışmış; düşlerini kimseye anlatmamak, danışmamak, yorumlatmamak için ant içmişti. Kimseye, Francesca'ya da.

Peki o unutulmaz cumartesi gecesi ne oluyordu?

"Unutulmaz" yoktu ki artık.

(...)

İfrit, diye andığı, ara sıra öpülür sevilir sığınılır, derken lanetlenir kaçınılır ve kovulurdu.

Çocukluğundan beri, ona hem aldanmış ve öfkelenmiş, hem sevdalanmıştı.

İfrit'i ile firavunköpeğinin getirildiği gün karşılaştığını düşünürdü.

O gece ayak ucunda yatmaya başlamıştı firavunköpeği.

İlk lanet: Kovmuştu onu. Ama ifrit adıyla anılan, o gün bu gün, kovulduğunda bile baş köşeye gizlenen ve bekleyendi.

Umarsız kaldığı asla görülmemişti. Çağırılacağını hep bilir, çağırılmazsa olmadık bir anda Şıh Çimşit'e yaklaşır, binbir sevgi ve düş gösterisiyle yeni halvetler yaratırdı.

Şıh Çimşit mi onun hesaplarına uydu, o mu Şıh Çimşit'in hesaplarını kollayıp tam pundunda olayı bağladı, belli

değil: Şıh Çimşit'in milyonlarca dönüm olduğu söylenen düşler toprağı üzerinde bir anlaşma yaptılar.

(...)

Çitsiz toprak. Koca ülkelerin bile çizdiği sınırı pek izleyip kovalayamadığı bu yörede, çitsiz milyonlarca dönüm. Çorak toprak.

"Kalbin çorak toprağı," diye söylendi Francesca.

Şıh Çimşit, kadının dizlerinden bakıyordu.

"Kalbin bu çorak toprağında, düşlerim bana değil ben düşlerime hükmedeli yaşam çok değişmişti. Eskiden, bir utku, bir gönenlik olabilirdi...ne güzel, dilediğin düşü görüyorsun, izliyorsun desem daha doğru...

Dilediğin gibi denetliyorsun düşlerini. Düşlere anında buyurabiliyorsun, sevmediğin bir rastlantıyı, uygunsuz bulduğun bir ayrıntıyı hemen değiştirebiliyorsun. Pekişmesini, ballanmasını istediğin bir noktayı, bitmemesini, sürmesini istediğin bir yaşantıyı yakalıyor ve bırakmayabiliyorsun. Kalbimin çorak toprağı."

"Stendy Baba der ki: Burada kişi bahçesinin duvarlarını ne kadar yüksek yaparsa o kadar çok itibar görür."

"Ah, çitsiz toprak," Şıh Çimşit, kadının uyluklarının arasından bakıyordu, kalçalardaki küçük karaltıya...

"O duvarları birey mi yaratır, o duvarlar birey'i mi yaratır? Münazara yapalım. Bence, zaman zaman birden fazla birey olabilen kişi, gerçekten birey'dir.

(...)

Uykudan ter içinde, görü ile yıkanmışçasına ıslak kalkıyorsun. Gecenin eteklerinde, yorgun ve mutlu.

Şu küçük dünyada egemen olamadığım hiçbir şey kalmadı.

Ve ama, yorgun ve mutlu uyanılan 13 büyük düşten sonra, ikinci dönem düşleri kısaldıkça kısalmıştı. Sayısız düş parçası birbirine ulanıyor, uyurken de yaşarken de yorum gerektiriyordu.

"Quick-cut düşler," dedi. Francesca ve özlediği yerini öptü Şıh Çimşit'in.

Kimseye danışmayacaktım. İkinci 13 düşü, erinçsizlikle dolu üçüncü 13 izledi. Mutsuzluk o günlerde dayanılmaz boyutlara vardı.

Nasıl bir uzlaşmaydı bu böyle? Hani istediğim düşü istediğim gibi görebilecektim?

Şıh Çimşit: *Hani istediğim düşleri görecektim?*
İfrit: *Bunlar istediklerinizin ta kendisi bey.*

(...)

"Mutsuzluğun bile kimsenin mutsuzluğuna bezemiyordu değil mi?"

Bilinen mutsuzluklardan değildi. Kendi kendimi kurtarmayı, sağaltmayı beceremememek ürkütmeye başlamıştı beni.

İfrit: *Şeyh Cemşîd Şeyh Cemşîd.* (40 kez)
Çimşit: *Mayın merkepleri mayın merkepleri.* (40 kez)

Unutuşun yollarında dolaşmak. Çok güç oldu bunu öğrenmesi. Buyruk dinlemeyen, deli dolu, dizginsiz düşlerin sonunda, 13. gece, çıldırtacaktı Şıh Çimşit'i.

"Unutuşun yollarında gezerken, o firavunköpeği eşlik edebilirdi sana. Hani kesinlikle unuttuğun."

Düzülmüş merkepler görüyordu. Merkeplerin dişilikleri, işerkenki gibi, aralık kalmıştı ve bir türlü bitişmiyordu dişilik dudakları.

Sonra merkepler güdülüyor, yediliyor, sınıra ulaşılıyor, her biri birer mayına av oluyor, parçalanarak havaya uçuyordu.

Bunların açtığı yoldan geçmem ben! Geçmem!

Bağırarak uyanıyordu.

Merkepler hâlâ uçuşuyordu havada.

Francesca. Ferci ve şerci onun. İki karanlık. Karanlık iki kuyu. Yuvarlakları büyüyüp küçülen tensel 8.

Merkepler. Belki yeniyetmeliğinde izlemişti merkep düzenleri, ama kendisi böyle bir şey yapmamıştı.

Sınırla mayınla da hiçbir ilişkisi olmamıştı.

"Bu öç nedir? Nedir tanrım bu öç!"

"Öç değil," diyordu Şıh Çimşit'in ifriti. "Öç değil, öç değil ey Cemşid, öç değil, öç değil ey Cemşid, öç değil."

Sana ilk kez yalvarıyorum. Ben 'tanrım' diyince, sen yanıtlama beni.

(...)

Francesca, "Şıh Çimşit alana gelmese bile, birini yollar aldırır beni," diye düşünmüştü. Alanda kimse yoktu.

Bu ilgisizliği bir unutkanlıkla açıkladı.

Ona Cemşid yerine Jump-Shot dediği anlar? Ama bu Camp-Şat güçlü bir erkekte niçin kızgınlık yaratsın?

Yatıyorlardı. Şıh Çimşit, yaptığı şeyi görmeye bayılıyordu. Doğrulup doğrulup bakıyordu.

Durulup durulup sıçrıyordu Francesca'nın üzerinde,

jump jump jump

shot shot shot

(...)

Francesca, zar zor bir taksi buldu. Sürücüye Şıh Çimşit'in kartvizitini gösterdi. Adam saygıyla boyun kırdı. Yola çıktılar.

Alandan kente gitme izlenimleri, bazen ne kadar çok şey anlatır. Bazen de o kente gidiş, yolcunun aynasıdır salt.

Çorak. Toprak üzerine gökten atılıp çakıldığı gibi kalmış bir sürü Çimşit bebe. Çeyrek altınları takılmayan, küçümen kafaları okşanmayan. Bir bebenin suçlu bakışlarıyla karşılaşan kişi, dünyanın en ağır suçlusudur.

Francesca fotoğraf çekti.

Çorak, sağlı sollu akıp duruyordu.

Francesca, küçük çantasını açtı. Peder Alexis Syrrbothwell'in "Düşler Ansiklopedisi"ni karıştırmaya başladı.

Succubus'u okudu.

Küçük bir ayrıntıyı unutma tedirginliği içinde, H'ye geri döndü.

Hespestes ichneumon'u buldu.

"Firavunköpeği, fare ve yılandaki gece ifritlerini avlayıp yok eder."

Şıh Çimşit, firavunköpeğini değil, İfriti seçti.

Bu yöre...bu çorak...bu aldanmış yürek.

"Fare ve yılan, gecebeslenenlerdendir. Gece avlanan, geceleyin avlanır."

Salt bir 8 miyim? Salt o cumartesi gecesi miyim ben? Mektuplarına çizdiği milyonlarca dik ve yatık 8 miyim?

Sürücünün bakışlarında salt bir 8.

(...)

Salt bir cumartesi gecesi miyim?

(...)

Gece sımsıcak ve upuzundu.

Dört yolcu, ıssız çoraktan geçmiş ve aynı kapıyı çalmışlardı. Lanetlenip kovulduklarında bile baş köşeye gizlenenlerdi hepsi.

Tek tek biliyorlardı birbirlerini, ama ilk kez toplanıyorlardı.

Cemşîd, Francesca, firavunköpeği ve İfrit.

Yılan ve fare ve firavunköpeği ve İfrit.

Birbirlerinden beslenebileceklerini düşünmüşlerdi.

Çıplak uzandığı döşekten sürdürüyordu konuşmasını Şıh Çimşit: "Oysa, yönetilmiş ve denetlenmiş düşlerimin, mut diye peşine düşülüp içinde yitilen görü'nün katı mutsuzluğa batacağını bilmeliydim. Görmek istediklerim beni görmek istemeyince, baş köşeye de gizlensem, olmuyordu. Merkep kemikleri, merkep kafataslarıyla doluyordu çorak. Toprağa çakılı yüzbinlerce Çimşit de kendilerini –beni değil beni değil buna dayanamıyorum– yok etmek üzere yaklaşıyorlardı bana."

Sonucu düş, işte buydu.

Hiç kimseye de anlatılmadı.

Kanatlar, Kafes...

Bir Komşunun Duyuları

Kuşku, garip bir nesne. İnsan kafasının içi kadar büyüktür bazen, bazen de göğüs boşluğu kadar; bu şey, bir odayı da doldurabilir. Kuşkuyu, özel anlamda kafa içi kurtçuk, genel anlamda da karnımızda dolaşıp duran bir kurt olarak niteleyenler vardır. 'Karın' derken, sözcüğün kırsal yörelerdeki anlamını da düşününüz: Karın ile zihin, kimi bölgelerde aynı varlığı anlatır. İki salıda bir gelen temizlikçi kadın beni pek efkârlı görünce, "sizin karnınızda bir şey var, nedir o?" demişti. Büyük bir utanç duydum. Yaşlanma ve alkol yüzünden biraz şişmişti göbeğim; fındık yutmuş bir görünümü vardı, doğru. Amma, çok farklı bir tasa aniden kabardı ve yıldırım gibi çarptı beni. Yoksa..."İnsandaki tenya zararlısı fazla büyüyüp uzayınca parça parça kopup anustan düşer, ve, bu kadın, benim çamaşırlarımı da yıkıyor"...Yüzüm kızardı. "Ne demek istiyorsun sen kadın!" diye bağırmışım. O da şaşırdı, çığlığını ("yani, düşüncelisin!") bastırmak için eliyle ağzını kapattı. Yine bilmişti ne yalan söyleyeyim. Aşağıdaki komşuydu son günlerdeki derdim, aşağıda bir kuşku yumağı örüp duruyordu. Ne son günleri! aylardır kurcalıyordu kafamı. Beri yandan, tenya menya, hani saginata, solium filan gibi bir sorunum olduğunu hiç sanmam. Gövdeme dikkatliyimdir ben, aşağısına da yukarısına da. Ben, konukomşuya da çok dikkatliyimdir. Hele kimselerin dönmemizi hiç istemediği o büyük kargaşa ve büyük kaçgun dönemi, ilgilerimi, korkularımı, kuşkularımı, kulaklarımı ve gözlerimi daha da keskin ve duyarlı kılmıştı. Bu adam, aşağıdaki, yeni taşındığı günlerde sessiz mi sessizdi. Eşyasını küçük bir kamyonla getirmişti. Soğutucu çağında teldolap, elektrikli süpürge döneminde süpürge otu, c-d çağında fonograf taşı-

yan genç bir adamdı. Bir iki hurç, bekâr döşeğini, yorganlarını filan toparlıyor olsa gerekti. Bol bol da kitap vardı kutularda. Genç adam, orta boy bir papaz sakalı koyvermiş, bıyıklarını özenle tıraş ederek havasını ikiye katlamıştı. Piposu da var mıydı? Eşyaya dikkat etmekten, bu ayrıntıyı kaçırmışım. Ah şu hamallar ah. Genç adamın aşırı titizlenmelerine karşılık, eşyayı, denkleri, hurçları, paketleri hoyratça alavere ediyorlardı. Bunların hep gerizekâlı olduğunu düşünmüşümdür; yoksa onca ağırlığı, bunca neşeyle taşımak nasıl mümkün olabilir; Hoooy hooy! diye bağıraraktan her şeyi birbirine karıştırıyorlar, bu dehşet verici karışıklığın içinden şaşılası bir taşıma düzeni çıkarıyorlardı. Bizim sokağın hep şenlikle hatırlanan ender ikindilerinden biri de bu hamallar sayesinde yaşanmıştı. Bir limon sandığı kamyondan düşüp kırıldı. Kırılsın da içinde ne varsa görünsün diye kamyondan atıldı, da denebilir belki. Bu tür hamal çamal takımı, nitel ğini bilmediği eşyaya asla dayanamaz. Çocukluğumuzun 'içinde kim var?' merakıyla radyo parçalayan piçozları gibi, eşyayı ille açmaya, gizemini kavramaya çalışır; çalgıların teli böyle kopar, uyumları böyle eksilir; körüğün derisi böyle delinir; akvaryum böyle patlar; çeyiz yerlere böyle serilir. Neyse, o eski limon sandığının üzeri, gazetelerle örtülmüştü. Gazete, sandıktakilerin ağırlığına dayanamayıp parçalandı. Sandıktan yüzlerce, binlerce kaime yayıldı yere. Sokağımızın o pek ünlü öğle sonu poyrazı da o sırada coştu, kükredi, üfledi, kaimeleri yerden koparıp toparlayıp savurmaya başladı. Yüzlerce, binlerce kaime uçuşuyor, sokağımızın daracık ama çok derin göğünü kaplıyordu. Öyle ki, güneş tutulmasını andırır bir karanlık bastı her yanı. Ve çocuklar, evet bir sürü piçoz, hele yandakinin azgınları, kaimelerin peşine düşmüştü. Yukarıya, çok yukarıya uçup süzülen, rüzgâr bir an için kalınca, çırpına çırpına boy erimine inen kaimeleri tek tek yakalıyor, desteliyorlardı. Yeni komşu, sakallarını çok kısa bir süre sıvazlayıp durum değerlendirmesi yaptıktan sonra davrandı. Önce büyük bir panik içinde ço-

cukları engellemeye kalkıp sonra da bu arsız kaime avcılarını hararetle desteklemeye çalışmıştı. Böylece bana da yol göstermiş oldu: Çocuklar kaimeyi toparlayacak, biz de bir desiseyle alacağız onlardan. İşte akıllı çözüm. Hadi çocuğum, bak dalda da var bir iki tane. Koş evladım, duvardan içeri kaçıyor. Bak, arabanın altına gidenler de var. Arsızlar, desteklendikçe daha da coşuyor, çılgınca koşuşuyor, yakaladıklarını ceplerine, cebe sığmıyorsa koyunlarına atıyorlardı. Hava kararkarken, çınar ve sakız dallarına takılmış kaimeleri (bizim kapıcının deyişiyle, pangınotları) sopalarla düşürmeye çalışanlar vardı hâlâ. Hamallar; onlar, işi tatil etmişlerdi. Çünkü eşya taşımak göreviydi onların, ama pangınotlar peşinde koşmak, aldıkları avansa da, alacakları ücrete de dahil değildi. Genç adamla bir an göz göze geldik, Gülümsedim. O da gülümsedi. 'Gözüm üzerinde olacak delikanlı!'

Derin Sessizlikler

Bu sokağın iki ayrı serüveni vardır. Çocuk sesleriyle dolu günler ve çocuk uykularıyla dolu gece sessizlikleri. Kaimelerin göğe savuştuğu ikindiden sonra, ağır bir gece sessizliği egemen oldu. Bu sessizlik, öncekilere hiç mi hiç benzemiyordu. Peki, anababalar, çocuklarının topladığı kaimelerle uğraşıyor ve sinsi sinsi konuşuyorlar birbirleriyle, peki bunu anladım; ama genç adam ne yapıyordu? Bir yerleşme tıkırtısı bile gelmiyordu aşağıdan. Yüzükoyun yere yatmış, kulağımı zemine yapıştırmış dinliyordum. Çıt yoktu. Dinlerken uyuyakalmışım. Erteki gün, yeni komşunun sessizliği sürüyordu; sokak, alışılmış gürültüsüne kavuşmuştu. Yandakinin çocukları öğle yemeği için eve dönerken, yakaladım ikisini; büyücek bir paket çikolata karşılığında aldım alacağımı. Piçozlar, anababalarından gizledikleri kaimeleri çıkar karşılığında bana devretmişlerdi. Neler? Romanof'lar Rusya'sının rubleleri, Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun kronla-

rı şilinleri, Osmanlı dökümtüsü paralar, doğup batmış birçok devletin uçuşkan kuşları. Gömük ve gark olmuş ne varsa hepsini yüzlerinde dokularında renklerinde biriktirmiş bu yaslı kaimelerle saatler boyu bakıştık durduk. Çoğu temiz korunmuştu. Yalnız, bir kron binliğin üzerinde silik bir elyazısı vardı. Lupla baktım, sökmeye çalıştım. Ortaokul Almancamla çıktım işin içinden: *Ironie des Schicksals* yazıyordu. Böyle yitik bir kaimenin üstünde böylesine bire bir istihza! Yazgının (kaderin, mukadderatın) acı gülüşü. Yeni komşunun sessizliği sürüyordu ve ben de çıt çıkarmaz olmuştum. Kaime üstünde, dokuz ayrı dilde 'Bin Kron' okunuyordu. İki başlı kartal, arma ve kılıç. Avustuıya–Macaristan Bankası Generalrat'ı, Gouvernor'ü, Generalsekretaer'inin imzaları arasında bir bağlantı bulabilmek için hayatımı verirdim. Kaime üzerinde (ön yüz ve arka yüz) masmavi bir kadının portresi vardı. (Bir genç kadının masmavi portresi.) Resim, tire çalışılmıştı. En altta 'sahte kaime yapmanın yasalar gereği cezalandırılacağı' belirtilmişti. Mavi kadının gür saçlarında çiçekler, yapraklar. Avustuıya–Macaristan Bankası, bu banknotun karşılığını Viyana ve Budapeşte'deki ana merkezlerinde tutuyordu. Mavi kadının menevişleriyle birkaç gün geçirmişim. Bir an, onu öpme isteğiyle sarsıldım. Saat kaçtı bilmiyorum. Belki sabah erişmek üzereydi. O an, derin sessizlikler bitti ve yeni komşudan hiç duymadığım türde bir müzik yayılmaya başladı.

Hildebrandt Birkezimmer

Ne sesler, ne sesler. Bir saniye önceki katı suskunluk paramparça. Acaba yeni komşu, birden kin ve öç duygularıyla çıldırmış da, bütün apartmandan, hatta sokaktan intikam almak mı istiyordu? Sonra, bir fonograf böylesine som ve somut tınılar, üstelik çiftkulak ses yayabilir miydi? Hayret! Özellikle, arp baskındı; binbir türlü kuş sesi ve insan çığlık-

ları üzerinde tıngır zımbır bir perküsyon vuruluyordu. Odamın zeminini dövüyordu sesler. Sanki küçük küçük patlamalar oluyordu. Kulağımı zeminden hemen çekmesem, sağır edebilirdi beni. Allahtan, beş altı dakikayı geçmedi. Sabaha sakin çıktık. Bu arada sayısız olasılık düşündüm; olumlusu olumsuzu, acısı hoşu, sayısız olasılık. Acaba diyordum, elimdeki para destesinden birkaçını genç adama götürsem, takdim etsem, bir dostluk kurmaya çabalasam, bazı şeyleri biraz daha iyi anlayabilir miydim? Ne idüğü belirsiz bir çekingenlik duygusu engelledi beni hep. Bir yağmacıya, bir talancıya, bir komşu gözlemcisine nasıl davranılır? Genç adamın kapısına kadar gidip caydım. Bu arada eski paracıklarımı sayısız kez gözden geçirmiş, türlerine ayırmış, nominal değerlerine göre sıralamış, ederlerini de "Yıkılış Avrupa'sında Banknot Fırtınaları" adlı dev yapıta bakıp kur hesaplarını yaparak saptamıştım. Bilgilerime göre, bu paralarla üç imparatorlukta da bir haftanın beyi olabilirdim. Ancak, muzika gene başladı. Her şey gene titremeye, zangırdamaya başladı. Derhal emekli bankacı Server Bey ile emekli albay Osman Tuğlunoyan'ı aradım. Peh ki peh! İkisi de hiçbir şey duymamışlardı. Kapıcı düzeyine kadar indim. Onun dünyadan da haberi yoktu. Bütün düşüncelerimi kıran, eriten, yok eden bu muzika, çıldırtacaktı beni. Sonunda, bizim çalgıcı Kel Fuat'ı bulma, ona muzikayı tanımlama ve niteliğini, hiç değilse niteliğini anlama yolunu düşündüm. Kel Fuat'ı eve davet ettim. Kek aldırıp çay yaptım ve muzikanın başlangıcını beklemeye başladık. Gergin dakikalar geçti. Ve muzika başladı. Kel Fuat, kulağı çok duyarlı olan bu sevgili kardeşim de hiçbir şey duymamıştı. Üsteledim. Kulak kabarta kabarta bir hal oldu ama, çaresiz. Ses çıt yok, diyordu. Bir yandan mavi kadına sarkıyor, ne möt vardır bu karıda gibi aşağılık laflar ediyor, bir yandan çayını içip hiçbir şey duymadığını söylüyordu. Ha, test testtir, kaime üzerindeki Ironie des Schicksals yazısını da görmedi. Keke yazık, çaya yazık. Peki canım kardeşim, dedim, ben sana bu nağmeleri

uzun uzun tanımlasam, hiç değilse yaklaşık bir tahminde bulunabilir misin? Anlattım, anlattım. Kelini bu kadar güzel giyinen sevgili Kel Fuat, uzun anlatımın ürettiği kısacık soruyu iki sözcükle yanıtladı: Hildebrandt Birkezimmer! Aşağıdan geldiğini sandığın muzika, bütünüyle Hildebrandt Birkezimmer'i anımsatıyor. Benimle alay etmiyorsun ya, dedim. Eski Engelbert Humperdinck ile yenisini, eski Ferdi Tayfur ile yenisini düşündükçe, tüylerim diken diken oluyor. Bu ad, birkaç yüzyıl önce yaşamış birinin adı mı yoksa? Olur a, Vivaldi bile bulunduktan çok sonra keşfedilmişti. Hildebrandt Birkezimmer, benim için bir hiç. Duymamışım, rastlamamışım. Adı böyle olan bir herif, yapsa yapsa böyle bir muzika yapar diye de aşağılayacak değilim ama yabancıyım. (Fransızsın, dedi Kel Fuat.) Bu da sinirlerimi attırıyor. Aşağıdakini, önüme gelen herkese, öncelikle ev sahibine, onun da yanındakine, üstündekine, onun da altındakine, son olarak da kapıcımıza, hatta çocuklara gammazlamaya başladım. Her gammazlık için, yöneldiğim kişinin özelliklerini düşünüyor, ona göre bir yaklaşım türetiyordum. Bunca uğraşıp didinmeme karşılık, kimse oralı olmuyordu. O sesleri kimse algılamıyordu çünkü. Kiminde muhalif ve özel bir beğeni, kiminde uzak mı uzak bir insanın varlık belirtisini olumsuzlama, kiminde bağışlanabilir nitelikte bir gâvurluk belirtisine katlanma duygusu, kiminde de kendi muzikasını yaratamamış olmanın kıskançlığını arıyordum. Ama hayır, hayır, yalnızca bir tıs çıkıyordu. Tıs. Bana acımaklı yüzlerle bakıyorlar, sıkıntılarımı, sorunlarımlı yoğunlaştırıyorlardı. Kim kalıyordu bana? Mavi kadın. Dudaklarımı yaklaştırıyordum. Onun dudaklarında 'aa, hiç beklemezdim' bükülüşü. Bakışlarında sevilmeyi bekleyen bir büyükleniş. Saçlarına sokulu çiçekler ve yapraklarda mevsimsiz bir dirilik. Bu sesleri hiç duydunuz mu siz?

Karmakuş'un Gelişi

Bu sokağa niçin taşındım, bilmiyorum. Sanırım, yıllardır bir dialog peşinde olduğumuz Karmakuş'un istenciydi her şeyi yöneten. Kendisiyle karşalaşacağım günleri çok beklemiştim. Muştu, bir sabah gelmişti. Notalarla. Küçük bir iskete balkona kondu. Doremi doremi redo diye öttü. İsketeden beklemediğim seslerdi bunlar. Gitmeme karar verilmişti; sanırım yine geri dönecektim ama, öncelikle gitmem gerekiyordu. Doremi doremi redo. Bu küçük ve güzel çevrim, bana her şeyi anlatabiliyordu. Dönmek için uzaklaşıp gitmeyi göze alabilmeliydin. Çok yalın. Yalın olduğu için de anlatması, yazması güçtü; bir sabah, bir bardak çay, iki telefon zili, iki tanıdıkla kısa konuşmalar...benimle ilgili iki olay varmış ve bunları bana iletmelilermiş. Gene düşler, o kahrolası düşler; gerçeklerden kaçıyormuşmuşuz, ne zaman bir dikta dönemi sökün etse, haydi imgelermiş, haydi yaşamüstü olgularmış, haydi kapanışlar, haydi remizlerle rumuzlarmış. Yalvarırım inanın bana, öyle değil. Öyle alay etmiştim ki düşlerle, kendi yaşamım onların baskınıyla alt üst olacakmış, kimse inandıramaz. Bir bakıma haklıydım. E, düş dilinin matinelerine, suarelerine, düş dillerinin hayırlara gelsinlerine, karanlıkta düş anlatılmazlarına, ölü diri getirirlerine, nicedir uzak ve yad kalmışım. Ket vuruyordum, doğru, gördüğüm, görmeye layık olup da bir türlü erişemediğim düş taslaklarına. Ket vuruyordum. İnanın, siz de öyle yapıyorsunuz. Bir gün anlayacaksınız: Görmeniz gereken, görmeye layık olduğunuz binlerce düş bir gün aniden çullanınca sırtınıza, yitirdiğiniz her şeyi (eza da dahil, olsun) anlayacaksınız. Bilirsiniz belki, düşünceler insanı kuşatınca, sıcak bir örtü iner başınıza. Buğulu bir örtüdür bu. Sırılsıklam olur ve uyanmaya çalışırsınız. Olmaz. Hava (komşumuzun dediği gibi) kalmıştır. Hiçbir şey kıpırdamaz. Niçin anlatıyorum bütün bunları? Tek umudum anlatmak mı artık? Hiçbir şey kıpırdamamaktadır ve bir tüyün titremesi kadar küçük bir devinim, sizden

beklenmektedir. Rüzgârlı tepeler nerede, eserekli çatılar nerede, yelkenleri nerede usun, yeldeğirmenleri, Conrad gemileri nerede? Uyuşup kalmış, sizden umar beklemektedir. Sinmiştir, küçülmüştür, uykulardadır hepsi. Hani o çırpıntılı deniz, hani katavasya ve anavasya, adları Rumca kalakalmış rüzgârlar nerelere çekilmiştir? Usanmış mıdır hepsi dünyadan? Senden benden ve hepimizden bıkmış mıdır? Olabilir. Uykuydu, düştü derken yatak odalarına varırsınız. Yatak odaları morglardır bazen. Sevişken ve sevdadan kalmış ölüleri de olur. Karmakuş'un çağrılarını aldığımda, boğuşuyordum yatağımla. Yastıklarım çevremde döneleyip duruyordu. Hangisi daha serinse o baş yastığım oluyor; yanağımda uğultular; kalan yastık sırt dayanağım oluyor; kalan üçüncü de bacaklarımın arasına sokuluyor, benimle yatıyor ve üşeniyordu. Pamuk bez, benim gövdemi tanırdı. Dostlarımdan biri, telefon kendisini dinlermişçesine mahçup, anlatıyordu: Kefenden yelkenlerini açmış gidiyordun. Sesi ağlamaklıydı; seni böyle görmeye hiç dayanamam. Bu uyku, günlerden daha gerçekti ve kendi çevresinde sayısız döneçler yaratıyor, uğulduyor, uluyordu. Kefenden yelkenlerini açmıştın...Omuzlarını kavuran güneş, Karmakuş yüzünden yok edemiyordu seni. Çünkü üzerindeydi, bütün kanatlarını açmıştı ve seni koruduğu için mutluydu. Duyulan tek tını: Doremi doremi redo. Kel Fuat'ın duyumsadığı anlatı da belki aynı ses dizisiydi.

Derin Sessizliklerin Kaynağına Giriş

Kuşku garip bir yaratık. Aşağıki, bütün apartmanı titreten muzikayı aniden kesti. Almak istediği öç bu muydu acaba? Sessizliğie alışamıyorduk şimdi de...Ses istiyorduk, sesler istiyorduk. ne renkte, ne tür, ne vuruda olursa olsun ses. Ayak sesi bile iyiydi, kaynayan su sesi, kapı zilleri, gezgin satıcıların o Allah kahretsin bağırtıları, hepsi birden. Çocuk-

ların gündüz gürültüsü, sessizliğin koyusuydu artık. Acıklıydı, rahatsız etmiyordu, hele hiç kışkırtmıyordu. Bir moruk çıksın da, yeter piçozlar! diye bağırsındı sözgelimi, hayır, yetmiyordu. Sokağın bir ucundan öbürüne gidip gelen, bir tür 'kırsal rock' ritmiyle limon satan limoncu bile kimseleri rahatsız edememişti: Limonğ yüz lire/yüz yüz// Beş denğe beş yüz/ on denğe binğ lire/ yüz yüz//... Daha dün 'ne sesi efendim, bir şey duyduğumuz yok,' diyenler, şimdi birer suskunluk şikâyetçisi olmuşlardı. Ne olmuştu aşağkine? Ya bana? Hani kuşkucu kafam? Aşağı kattaki gelişimler beni de başkalaştırdı mı? Artık, oğluna kızına kol kanat geren, onlardaki en küçük değişim sonucu kaygılanan, tasa küpü birisiydim. Kapıcıya, aşağkinin bir yolculuğa filan çıkıp çıkmadığını sordum. Bilmem, dedi. Adam gazete, ekmek filan almadığı için, günlük varlığı da soruşturulamıyordu. Araştırmalarımı artırmaya karar verdim. Hiçbir komşu, bir kez olsun görmemişti aşağkini. (Geldiği günü unutanlar bile vardı.) Sabahları ezanlarla, kilise çanlarıyla yarışan, geceleri Belediye Gürültü Yönetmeliğinin son sınırını zorlayan muzika, otuzüç gün, yedi saat, kırkdokuz dakika sürmüş ve bize sessizliği vermişti sonunda. Beynim sızlayana kadar düşündüm düşündüm. Çıkarsamalarım iyice bulandığı, olan bitenler birbirine daha da karıştığı için, her şeyi göze aldım ve bir gece aşağki daireye girdim.

Dünyanın Bütün Islıkçıları (Tarihten Bugüne)

Bu apartmana taşındığım günü uzak geçmişin içinde yiten bir anı gibi görüyorum; Karmakuş, sandığı düşürdü ve parçaladı. Kanatlarının rüzgârı, poyraza dönüştü ve uçurdu onları; onları, paraları, armalardaki çiftbaş, çiftses kartalları. Mavi kadının yanağına, herkesin cebinde, kesesinde, cüzdanında, şiltesinin altında, bankasında duran paraları sorgulayan sözcükleri nakşetti. Gagasıyla. Ironie des Schicksals. Yunus düşünceli bir Karmakuş'tu: Yazgı, her tür parayı ve

iktidarı işte böyle yok edecektir...Gerçi sıradan bir hükümdü bu; eskimiş, yıpranmış bir hüküm; hani, deyim yerindeyse, totolojik bir totoloji. Yalnız, ürettiği show bir harikaydı. Herkese izletmiş, mümkün herkesi de show'unun bir piyonu olarak kullanmayı becermişti. Aşk bile bir totoloji değil mi zaten? Mavi kadını öpüşü, yukardakinin. Doremi doremi bir totoloji tabii, ancak isketeye redo ötüşü verilince, tersinir bir anlam kazanıyor. Hildebrandt Birkezimmer'in Avrupa piyasası için isim değiştirdiğini (Hilde Brown) Kel Fuat nasıl bilmez? Doremi doremi redo, müzisyen ıslığını anımsatmıyor mu? Repetisyon: Her an değişen ve yine de repetisyon denen şey? Şimdi kanatların altındayım ve rahatım tabii, bu yorumları yaparken ilk günlerin dehşetini unuttum sanmayın. İlk gün, eşyayı yerleştirmek bile istememiş, daha sonra kitaplık yapmayı tasarladığım odaya girmiş, portatif masamı açmış, okumaya başlamıştım. "Yıkılış Avrupa'sında Banknot Fırtınaları", ucuz şarapla çok iyi gidiyordu. Birden, gözlendiğimi hissettim. O'ydu: Karmakuş. Eve nasıl girdiğini düşünemedim bile. Parlak mahmuzları gerine gerine bir adım attı ki, Karmakuş düşüncesine yabancı olanlar, bu dev düş–kuş karşısında korkudan ölebilirlerdi. Ben de korktum; oturduğum yere mıhlandım. Tehditkâr mıydı? belki şöyle tanımlanabilir: Konuşmasını yapmadan önce halkı ürkünç bir bakış ve sessizlikle terbiye eden hatipler vardır ya, o havadaydı. Herhangi bir kıpırtım canıma malolabilirdi. karşımda suskun duruşunun sanırım kırkıncı dakikasında, elimi şarap şişesine uzattım. Uzatmaya yeltendim desem daha doğru. Bir adım daha attı. Mahmuzlarında ve gagasının ucunda yanıp sönen ışıltılar vardı ve devinince bu ışıltılar gözlerimi kör edercesine artıyordu. Konuşmaya başladı. C–d çağı öyle mi? Karmakuş'un sesini siz de duyun isterdim. Dünyanın bütün ıslıkçıları, bütün kuşlar ve bizimle ilgili tarihleri, onun sesinde çınlıyordu. Dilerse Darwin'in ağzından anlatıyor, bir ördek kıçında bin bitki tohumunun Borneo'dan Galler'e nasıl taşındığını açıklıyor; dilerse Hezarfen'

in bakışıyla Haliç göğünü, Doğancılar tepesini betimliyor; Ebrehe ordusuna attıkları taşın nasıl üretildiğini söylüyor. Oğlana kartal kıza kuğu olunduğu; yılan donunda yüzüncü göğe uçulduğu; sumru adıyla bize kanat biçen bilgenin ne zaman çağırılacağı; Tutiname'nin nasıl ve niçin anlatılıp nasıl yazılması gerektiği; ve Alkonos ve Pegasus ve Anubis ve Kaknus ve Phe yıldızları; ve mavi kadının hakuran yüzüyle çiftbaşlı kartalın birbirini yok edişi; ve Mantık-ut Tayr'da mantuk olan; ve şimdi'nin içindeki tarih anlarıyla eğilip bükülüşü saniyelerin ve ağır suyunda zamanın, sızması takvimden; ve sıyrılışı gecenin gündüz hokkasından ve ayrılışı günlerin gece kapanından; ve bir dakikanın boynuna asılı kalan dervişler ve keşişler; bir kedi sezgisiyle uçan akrep, çırpınan yelkovan; ve ıslıkları dudakların bütün şehirlerde; ve dünyayı reddeden mecaz uzam...

Kanatlar, Kafes ve Diğer Şeyler

"Apartman yöneticisi ve mahalli karakol polislerinin hazır bulunduğu, kapının çilingir tarafından açıldığı, içeriden çok ağır kokuların yayıldığı, otuzlarında tahmin edilen ölünün açık pencereden girmiş karga vesaire kuşlar tarafından kısmen yenip gözleri oyulmuş..."

Yer Göstericinin Hayatı

Bir Yer Göstericinin Hayatı

(I) Madam Krista, üç sıra ötemde düşüp ölmüştü. Bir an, içine sayısız resimler sığan kısacık bir an, sonsuz kere düştü düştü düştü, öldü öldü öldü.Filmin başlamasına çok az süre kalmıştı. Işıklar. Yarı karanlık. Şimdi her yer kararacak. Uzak bir gazyağı kokusu hâlâ duyuluyor. Zemin tahtaları gazyağıyla yeni ovulmuştu. İçimi kaldıran, kapalı yerlere özgü, miskin bir esinti, kokuyu birinciden ikinciye, koltuktan locaya, balkona, sessizce taşıyıp duruyordu. Kadıncağızın (kadınımın) saçlarına gazyağı kalıntısı bulaşacak diye korktum. Ne garip, o ölüyormuş, ben saçlarını düşünüyordum. Göğsümün sol yanında dayanılmaz bir çarpıntı hissettim. Hemen başucuna gittim Krista'nın. Elini tuttum, bileğini yokladım; nabzı durmuştu. Elindeki küçük fener yanıyordu. Öbür

Krista– Ah Seyfi, çok güzeldim ben. Şimdi yalnız bakımlıyım.

elinde, kalıntı ışık parçaları altında güzel bir şeymiş gibi duran, hatta pırıldayan madeni paralar vardı. Dizlerimi bu zemine dayadığım için, iğrenti duydum. Ama Madam Krista'nın bileği sıcaktı.

Krista– Çeyrek çeyrek kazanıyoruz, biliyorsun.

Müdür– Çeyrek çeyrek toplarsın ama bereketli paradır.

(II) Ben bu şehre geldiğimde toydum, ürkektim, kabasaba bir delikanlıydım. Ürkek miydim? Korkaktım. Bu sokaklarda bambaşka insanlar yürür, bu yapılarda benden çok farklı insanlar yaşar, bu kadınlar bambaşka erkeklerin kadınlarıdır, diye düşünürdüm. Ah şu iş aranışları; iş bulmak için uğraşıp didinirken, şehirle ilgili bütün korkularımın ortadan kalktığını anladım. Aralarına karışmıştım. Ben, Şebinkarahisar'lıydım. Bu şehirde birçok akrabam, hemşerim vardı. Onlara sığındım; utanç doluydum; yediğim ekmek taş, içtiğim çorba ağuydu benim. Uzun haftalar geçti; sonunda Veysi'gillerin adam aradığını duydum. Bir yaz sinemasında büfe-

Veysi– Diraz gibi herifsin. Çifte kasayla işe çıksan. beş dakkada bitirirsin.

cilik yapıyorlarmış. Gittim. Süreyya bahçesiydi. Kadıköy'de. Ayakçı garsonlardan birkaçı, Moda tarafında bir düğün salonuna geçmişler. Adam eksikliği başlamış. Beni hemen işe aldılar. Elimde bir açacak, kasadaki şişeleri tıngırdatarak ortaya çıkıyorum; çoluk çocuğa gazoz satıyorum. Kız oğlanı, oğlan kızı öpüyordu. Kötü adam,boğuk kahkahalar atıyordu. Avare, yankesicilik yapıyor; Nergis, Mupere şarkısını söylüyor; sevimli korsan, ipten ipe sıçrayıp atlıyor; Fahişeler Gemisi'nde Kerima, borda altı ızgaralarından süzülen ışıkla bezenerek acıklı şarkılar, gazel gibiydi, acıklı şarkılar çekiyor; Kenan Bey, Ayhan Beye kötülük yapmak için elinden geleni ardına komuyor; ben her şeyi anlayana kadar ağustos, eylül geliyor; Süreyya bahçesinin tahta sandalyeleri, kimi paramparça, kimi kırık, azı sağlam, tek tek toparlanıyor. Kuru sarı yapraklar, adımlarıma karışıp hışır-

Süreyya bahçesi– Yarın gece sünnet var, öbür gün Dümbüllü.

dıyor. Yaz biter, cambaz biter. Güz akşamları başlıyor. Kara kara düşündüren güz akşamlarıdır. Kıştan ötürü. Kış, delikanlıyı başkalarına muhtaç etmek üzere, bir bela karartısıyla varmakta. Ben nasıl direteceğimi bilemem. Süreyya'nın kapalısında münhal yokmuş; büfesi iyi çalışıyormuş. Fazlalık olan benim. Zaten ne olacak ki? Yazcı Seyfi'den başka hiçbir kimse değildim.

Veysi– Hayat tehlikedir oğlum. Tehlikesiz cambazlık yapmak istersen, at cambazlığı yap.

Krista– Kuvvetli hafıza. kuvvetli ıstıraptır.

(III) Karşıdaki şehir, bir başka serüvendi. Asıl sinemaların, tiyatroların orada olduğu söyleniyordu. Bizim (çabuk bizim olmuştu) Süreyya bahçesinin yazcılarından biri karşıda iş bulmuştu. Sinemanın adı Peri'dir. Bizim yazcı hayatından memnunmuş. İnsanlar kibar, ortalık tertemiz, bahşiş bolmuş. O adamla koca bir yazı omuz omuza geçirmiştik. Açacakları şişelere vura vura, birbirimizle anlaşırdık. Beni unutmamış. Çağırdı. Peri müdürüne "tecrübeli gar-

Krista– Biz peri isek, o da müdürümüzdür.

son" diye tanıttı beni. İşe girdim.

(IV) Zorba'daki kontesin ölümünü yaşamış gibi hatırlarım. Madam Krista ondan daha gençti. Birbirlerini andırıyorlardı. Köylüler, yaşlı kadının eşyasını yağmalamıştı. Madam Krista, yıllardır yalnızdı. Bir pansiyonda oturuyordu ve yağmalanacak şeyi yoktu. Kalbini mi yağmaladım onun diye yeriniyorum. Madam Krista, Peri'nin üç yer göstericisinden biriydi.

Müdür– Ben bile o karıdan güzelim ama işrete an yok.

(V) Daha ilk gün muhabbetle karşılamıştı beni. Bir yabancıya muhabbetle gülümsemek, herkesin kârı değildir. Bize hastır tanışır tanışmaz dertler paylaşmak. Çok mu aynıyızdır? Çok mu eski yürekliyizdir?

Seyircilerin o büyük karanlık içinde sessiz beklediği saatlerde, Madam Krista ile ben, sinemaların bütün 'birkaç saatlik işsizler'i gibi, köşeye çekilir kaynatırdık. Önce kendi-

Garson– Fazla oldu bunlar, helada düzüşecekler neredeyse.

siyle alay etmiştir ki benimle haklı olarak alay edebilsin.

Kimi zaman, olmadık şeylerden kahkahalar parlatır; kimi zaman, bir varis belirtisi yüzünden intiharlık bir kötümser, dişi Jan Valjan'dır.

Madam Krista, duldu. Gerek kocası üzerine, gerek ilkgençliği üzerine fragmanlar anlatırdı. Karıştırırdın, fragmanlar mı onu anlatıyor, o mu fragmanları...

Krista– Terziydi. Ekâbir müşterisi vardı. İçerdi. Çok.

Bu kadar yıl geçtikten sonra, Filmlere Kapılıp Gitme Çağı diye bir çağ olduğunu kesinlikle biliyorum ben. Madam Krista, o çağın son kadınıydı. Ay adlarını söyle desen söyleyemezdi de, yılın elli iki haftasını "Yaz Bekârı haftası, Rüzgâr Gibi Geçti haftası, Kahraman Şerif haftası..." diye sayardı.

Seyfi– Sana layık değilim.

(VI) İşreti pek iyi bilirdi. Bir akşam, filmin ikinci yarısı sürerken, kuralları

çiğnedi ve bana içki ısmarlamak istediğini söyledi. Beni oğlu gibi seviyormuş; çok kapanıkmışım; bundan başka İstanbul olmadığı gibi, kendisinden başka da Krista yokmuş.

Küçük bir meyhane vardı. Kimi çalgıcılar işe giderken, kimisi de işleri bitince, küçük meyhaneye uğrarlar, parasız birkaç tek atarlar, karşılığında da canları çektiğince taksim geçerlermiş.

Orada herkes Madam Krista'yı tanıyordu. Kolumdan tutup götürdü. Caddei Kebir'de iki kahraman gibi yürümüştük. Küçük meyhaneye ulaştığımızda, kolay tanımlanmaz bir utku kazanmıştık sanki. Kaçmıştık. Böyle bir kaçışa ikimiz de hazır olmadığımız halde, kaçmış ve yakalanmamıştık.

İkimiz de rakı içtik. Ve bayaz peynir, ve kavun ve pilaki...yavaş yavaş alıştığım bu küçük dünya, beni tut-

muştu.

O gece, bir yaylıtamburcu geldi. Hiç unutmuyorum: Ölene kadar hatırlayacağım güzellikte, uzun dönemeçlerle dolu bir taksim geçmişti. Biraz susuyordu; derken, inlemeye başlıyordu; ağlıyordu; kendi kendisine mırıldanıyordu; büyük çevrim, biterken biterken yine başlıyordu. Hayat, yalnızca buydu işte.

Krista–Firak açmadadır sineme yâre...

Seyfi– Firak açmadadır sineye yâre...

Meyhaneden çıktığımızda, ince lodostan sallanıyorduk. Madam Krista, evine götürdü. Kahve yaptı. Geçen yazdan kalma, ev işi vişne likörü ikram etti. Yattık.

Teninde, mermer kokusu vardı. Direten taşların, o taşlarda göveren incirlerin kokusu vardı.

Ertesi gün, kısa süre de olsa, birbirimizden çok utanmıştık. Akşama doğru, sinemanın gürültücü hayhuyu içinde gene laflamaya başlamıştık. Yaylı-

Seyfi– Saçların güzel.

Krista– Boynum mor.

tamburcuyu konuşmuştuk. Suare bitince gene kolumdan tutmuştu. Gene götürmüştü evine (bir pansiyon odasını, bir erkekle, bir kez daha, evi kılmıştı).

Krista– Sana yemek yaparım, çamaşırlarını yıkarım

(VII) Nasıl da etkilemiş, şehre uydurmuştu beni...ben farkına varmadan.

Parayı hiç umursamazken, biriktirmeye başlamıştım. Bir gece, onunla evlenmek istediğimi açıkladım. Karıkoca gibi yaşıyormuşuz da, evli değilmişiz de bu durum Krista'mn gururunu incitirmiş de...Güldü. Uzun uzun, beni yaralayacak kadar uzun, güldü. Dünyanın en tatlı aptalı benmişim. Kalık karıyla genç irisi evlenir miymiş. Duyan olsa, Madam Krista sübyancılığa başladı dermiş. Zaten kıskanıyorlarmış. Bilmemelilermiş. Nazar değebilirmiş.

Krista–Toy yürekli herifsin, çok yaşa sen.

O gece, yer göstericilerden Muammer Beyin yakında

Müdür– Günün karanlıktır ama gecen aydınlık.

emekliye ayrılacağını söyledi. Ben istersem, Peri müdürüyle konuşurmuş...

Yerine geçebilirmişim Muammer Beyin. Hep yanındayım, sana bir günde öğretirim bütün sıraları, diyordu Krista. Sevinç içindeydi.

O zaman, biraz daha fazla kazanırmışım. Daha az yorulurmuşum. Sıraları, "numro" ları dakkada ezberlermişim. Ezberim iyi miymiş?

(VIII) "Bendeniz" lafı komedilerde yıpratılmadan önce gerçekten bir anlam taşıyordu.

Şehir hikâyeleri köy öykülerine dönüştü. Fragmanlar, kadın bacakları ve kıçlarıyla dolup taşmaya başladı. Matruş Gary Cooper'ın yüzü, menhus makarna kovboylarıyla dövüşünden sağçıkamadı. Kazablanka'nın uçuk yüzleri, "Çılgın Adam"daki herife hiç benzemeyen Ceymis Bond'la yok edildi. Marilyn'in

Krista– Bunlar okul sırasıdır. Ama hoca yok, dövmez de.

Krista– İzin aldığım ilk gün, karşı sinemaya gittim. Yerime geçip filim seyrettim.

umarsız dişiliği, Edwige Fenech'teki göte doğru azaldı.

Bendeniz, varlığı hiçbir zaman umursanmamış bir şahit olaraktan, orada. Madam Krista, bütün duyarlığını yitirmişti. Birisi, genç bir herif, kalçalarını ellemeye kalkmış, o da ağır metal paraları adamın kafasına atmıştı. Adamı yerinden kaldırıp yumruklamaya başlayışımı önce anlamamış, sonra boynuma sarılıp bütün gece ağlamıştı.

Seyfi– Çekil Krista çekil, ben bu iti parçalarım...

Biz de kendi halimizde film izler miymişiz? Kendimiz için bilet satın alır mıymışız?

Krista, bu işe başlayışının ikinci yılında, bir filmi kendi adına izleyebilmek için yanıp tutuşmaya başlamışmış.

Yan yana oturmuş ve "Rebeka"yı izlemiştik. Yandaki sinemada "Masis" oynuyordu. Adanalı Tayfur'a niçin hakaret ediyorsu-

nuz? Bizim halkımızın istediği bu olmalı ki, büyük iş yapıyordu.

(IX) Madam Krista'nın ani ölümü, beraberliğimizin yirminci yılındadır.

Krista–Yatmakla sevmek, kötü şaraptan konyak.

Ben yaşlanmıştım. O yine diriydi. Rakısını ihmal etmezdi ve "en kötü durum benimkisi, sarhoş olmadığım için öleceğim," derdi.

Ölüm mü? Her şey ölüyordu ve bizim bilemediğimiz, anlayamadığımız sayısız şey yaşamaya başlıyordu.

Yaylıtamburcu, ölüp gitmişti. O küçük meyhane kapanmıştı; hangisi birbirinin nedeni, ben bilmiyordum. Madam Krista, ölümünden önceki günlerde, bir tiyatroya kapağı atalım diye uğraşmıştı; ama hepsi kapanıyordu. bizim sinemamız da kapandı sonunda; artık yer gösterecek insan yoktu ki. Üç beş kişi geliyor, dilediklerı yere oturuyorlardı. Cemaatsiz kilisenin zan-

Yaylıtamburcu– Hayatı çalsamdı, kendimi taşlara çalsamdı.

goçlarıydık biz. Mescidin korkunç bevvapları ki cemaatten korku içinde kaçıyor.

(X) Ah sevgili Krista, neler görmüştük seninle... Genç sevdalılar ki iki küçük koltuğu büyük yataklara çevirirlerdi; yandakini aniden okşamaya başlayan moruklar; çocuk bacaklarına saldıranlar; loca hastası kodamanlar...

Benim ayakkabılarımın altı gazyağı yerine meniyle kaplanmış Şehzadebaşı sinemalarında kayarken, sen yoktun ki artık Madam Krista.

Bütün bunların nedeni, senin ölümündü.

(XI) Büfeler bile işletilmiyor. Oralara dönemem. Yaşlıyım.

Az insan var, az insan kalmış hayatta. Onlara yer göstermek gerekmiyor. Birkaçı, beni esirgiyor, koruyor, avucuma kâğıt para sıkıştırıyorlar. Onlarla

Müdür– Hesapladım. Boyanmış bir hela duvarı, üç filme kalmaz doluyor. İbneler.

oturup, bir filmi baştan sona izliyorum artık. Hiçbir şey anlamamaya başladım.

Fragmanlar, "yakında"lar, "gelecek program"lar, daha anlamlı mıydı neydi?

Beni kendi yerine bıraktın buralarda. Artık hiçbir kadın yer göstermeyecek.

Fener olmayacak ellerinde. Kalıntı ışık, aşağılık metelikleri hiç ışıldatmayacak.

Krista– Hep o üç harf için değil mi her şey? S–O–N.

Seyfi– SON. Herkes kalkıp gidiyor. Bazen film bitmiyor.

İkonika

Artist Olma Kahvesi

Su güzel kaynıyor. Fokurtusunu, ta pencerenin oradan duyuyorum. Bugün Ali Ekber ile birlikte açtık dükkânı. Erkenciliğime şaştı. Ocağı ben yaktım, o da yerleri süpürdü.

Ben tavlaları, okey takımlarını kontrol ettim; o iskambil destelerini elden geçirdi.

Poğaçacı geçiyor.

"Bugün Hamutçu gelecekti," dedim.

"Kim o?"

"Çok eski bir arkadaşım. Çocukluk arkadaşım, sekiz on yıldır görmedim. Hani erken merken gelir, sen tanımazsın, ortada kalmasın dedim."

Gidip gazete aldım. Tütüncü yeni açıyordu gazete paketlerini. Kahveye döndüm, çay doldurdum, çay götürdüm tütüncüye. İki yudumda içti.

Bugün gene formunda bunlar, bak usta, karıyı nereye oturtmuşlar...

Omuzunun üzerinden gazeteye baktı.

"Karı da karı ha!"

Her gün atılırdı bu gazetenin üstüne. Şimdi pek ilgisiz görünüyordu. Alıp baksana, ihvan gelince parçası kalmayacak gazetenin.

"Deveci mi nedir bu çocuk?" dedi.

Kadını soymuşlar, mayoyla filan da değil ha, doncak, götürüp oturtmuşlar mı iskele babasına. Kadın sırıtıyor, kim bilir ne sanmıştır.

"Dedesi babası hamutçuluk yaparmış," dedim.

Ne bu keyifsizlik be Ali Ekber sabah sabah?

Düşünüyorum: Hamutçu trende, uyuyor, vire bira içiyor, döküyor ağzına birayı vire, bağdaş kuruyor, karşısında atkılı bir yenge oluyor, şöyle bir uzanmaktan utanıyor bu, İzmit'e doğru deniz görünüyor. Heeey diye bağıracak kimse

yok ki yanında. Heey, deniz heeey!

"Ayakkabı toprağı!"

Ne?

"Koklasana. Yerleri ıslattım ya, bak ayakkabı tozu, ayakkabı toprağı kokuyor. Amma da inek bir koku. Bütün gün çekiyorsun burnuna.!"

Birinci ihvan geldi. Çayını kendisi doldurdu. benim masaya yöneldi. Daha ikinci sayfadaydım. Gazeteden umudu kesti, bir tabure alıp kaldırımda oturdu.

"Ayakkabılarıyla getiriyorlar bunu," dedi. Kumlu çamur getirir biri, Şile'den, Kilyos'tan, çöl çekmişlerdir.

Öteki yağır çamur getirir. Oto tamircisi olmuştur.

Islak sıçan pabuçlarıyla gelir diğeri. Yağmurculuk yapmıştır.

İkinci ihvan geldi. Birini önemle arıyormuş gibilerden bakındı, hızlı hızlı yürüyerek gitti.

Saat yedi.

Hamutçu Pendik'i tutmuş mudur?

Gazetenin Cinsel Sorunlarınız köşesine baktım. Birinci ihvan her kıpırtımı gözlüyor, okumam biter bitmez gazeteyi kapmak için tetik bekliyordu.

Ali Ekber su ve kahve götürdü ona.

"Dün televizyonda çıkmışın ha Ekber? dedi.

"Çıktım ya! Ne götaltı olduğumuzu göstermeye gelmişler."

Hamutçu'nun biraz parası olur tabii. Bavulına bakarak biri peyler, gider restorana, çayını söyler sabah sabah. Bir memur kızı da var mıdır sana restoranda... Hadi oğlum Hamutçu. Kızla kesişmeye başlarlar. O sırada...

Üçüncü ihvan, bizim Çökükgöz. Hemen yanıma ilişti. Gazeteyi hırsızlama okumaya başladı. Çayını da almış. Gizli bir şey söylermiş gibi, "naber aslan parçası?" dedi. Söz ağzında kaybolur gider bunun.

Kız da İstanbul'a ilk geliyor mudur sana? Hamutçu bırakır mı? "Günaydın, yaklaştık artık," der kıza mesela. Kız da

buna "günaydın, çok heyecanlıyım," mı der? Hamutçu fincanını alır, doğru kızın masasına. Üniversiteye filan geliyordur kız. Eylül sonu ya.

"Ya dün akşam yeni bi dalga koklattılar bana," dedi Çökükgöz.

Ne?

"Böyle küçük kahverengi bir şişe içinde bi su bu. İçinde bi hap var. Burun deliğinden sinifliyosun. Oh, saniyede uçuş. Saniyede iniş."

"Nerden çıkmış bu ya?"

"Poppop diyorlar. Kimileri aroma diyo. Öyle bi dalga işte. Biraz mektepli işi gibi."

Dördüncü ihvan.

Gazetesiyle geldi.

Benim gazete bekleyicisi, Çökükgöz kapmasın diye yaklaştı, "bitti mi kardeş?" dedi.

"Amerikan numarası mı?" diye sordum.

"Bilmem," dedi Çökükgöz.

Otobüs otomobil sesleri artmaya başladı. Büyük caddede fır fır koşuşan insanlar, okullular, tezgâh kuran satıcılar, dükkân açanlar filan.

"Hamutçu geliyor bugün," dedim.

"Develerine mi taktıracaksın!?" dedi Çökükgöz.

"Matrak geçmeyi bırak. Sekiz on yıl önce hatırlıyor musun ne eğlenmiştik birlikte? Hani Çöplüğün orda filan."

"Ben o kadar eğlendim ki unuttum anam."

İster misin kızı da peşine takıp gelsin bu? Elde bavullar. Kızın akrabası makrabası yokmuştur burada. Belki de vapurdalardır şimdi ikisi. Kız Kulesi mız kulesi anlatır Hamutçu. Derken, atar mı elini kızın omzuna?

"Lan bu seninki ardis olmaya gelen miydi ha?" dedi Çökükgöz.

"Doğru bildin. Bir yıl takıldıydı buralara. Ama ne aslan çocuktu, ne yaman herifti, hani Çöplüğün orda cici evine gittiydik ya."

Beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ihvan. Artık bıraktım saymayı. İşin uğultusu başladı, arı oğulu iyice şenlendi.

"Otur orda da bana hiç yardım etme," dedi Ali Ekber, "hıyarlar, gidip cici evinde soyulursunuz siz".

"Öyle deme abi, hepsi ilik gibiydi."

Çökükgöz'ün lafını duymamıştı hiç kimse. Bu herifin dili, damağıyla konuşur. Bir de, benimle.

Sonra geliyor mu Hamutçu kızla buraya? Atıyor muyuz kızı Hayik'in pansiyonuna? Adı da Aynur filan.

Çökükgöz, yüznumaraya diye kalktı gitti.

Arı oğulu, arı. Uğrayıp oturak olanlar, teğet geçenler, birilerini arayanlar, kendisini birileri arasın isteyenler, iş çıkaranlar, aylardır sürdürdüğü pineklemeye dün akşam kaldığı yerden yapışanlar, cikletçi çocuk, torbacı çocuk, derken akşama doğru dostuna şöyle bir bakan kadınlar, otobüsünü bekleyen dostlar...

Afişimi astıracam lan buraya! umutları.

Senin kenefine bir daha adım atan öyle olsun! öfkeleri.

Tavla şıkırtısı gibi konuşmalar, pişti vurma sesli kalkışmalar.

Boş bardaklar, boş şişeler, boş fincanlar.

Çökükgöz akşama kadar görünmedi.

Çıkageldiğinde iyice zomdu. Kim bilir nereden buldu parayı.

"Kendi kendine film mi oldun lan bütün gün?" dedi.

Sözleri iyice yarım yarımdı. Keke, boğuk ve anlamsız. Tercüman gerekir bu adamın söylediğini anlamaya. Ben.

Bir baktım, Hamutçu! Saat 9'u bulmuştu. Düşen karanlıkla birlikte ahmakıslatan da tanelendi.

Hamutçu'da saçlar ağarmış, göbek belermiş.

Sarıldık, öpüştük.

Çökükgöz sızıp kalmıştı.

İki dakka oturduk, çay içtik. Sonra Hamutçu'nun bavulunu Ali Ekber'e emanet edip çıktık.

Nereye bilmem, ıslana ıslana yürüdük.

Madi Hayat
In The Dark

madiden bi yağmur biliyo musun yüzüme vura vura yürüyorum ana mana baba mama takmiycam bugünden sonra biliyo musun saçlarım gözüme giriyomuş girsin topenseymişim toplansın kovdu beni evden kovsun ev sahibim misin babam mısın biliyo musun dedim ev sahibim misin babam mısın dedim hiç bi şey annamadı öyle enginar gibi baktı tabi annem ağladı mağladı ama elden ne gelir ayaklarına da yattı babandır dinle diyip durdu dinlemedim tabi hiç diil bi telefon etseydin mi diycen o sıra tam girişmişiz evde du bi dakka seraba bi telefon sarkıtayım mı diyecem demedim tabi attım kendimi dışarı hemen biliyo musun para kesik bi fatihli var cepte onnan sana geldim

madiden bi yağmur biliyo musun ıslandım mı sana solucan gibi cemale giderim dedim yoksun annen baban bok görmüş gibi bakıp tak vurdu kapıyı yüzüme biliyo musun ne bilim senin de o sıra bize uğradığnı kekoyu aradım o dedi şimdi napim evi arasam demin tüymüşüm seni arasam anan baban zati duvar biliyo musun fenerin orıya gittim kayalıklarda oturdum gece de gece madi bi yağmur neyse hapçılar naylon tente çekmiş gel lan ıslanma dedi biri gittim ki bunlar uçalı çok olmuş cemal olsaydı dedim biri bi yudum kanyak uzattı çek lan dedi lan bunlar adama beleş hava vermez üç de kişiler biliyo musun nolur nolmaz ıslanim biraz dedim çıktım tenteden biliyo musun maksat bi kelek olmasın

madiden bi yağmur biliyo musun manyak mıyım ben bu kadar ıslandım kimseyi bulup edemiyorum köhneyi de yıktılar biliyosun bi sıcak çay atardım dedim ama köhneyi de yıktılar biliyosun ordaki takılganlar daaldı nerelere kim ner-

de bilmiyosun lan ne adamsınız siz be burası köhneyken devriye geziyodunuz bize tebelleş şimdi marina oldu di mi tekiniz yoksunuz hani biliyosun bi gece senin moruğun takasında oturmuştuk aradaki dandik koltukları da kapattık şakır şakır şarap içtikti ya baktım araba da yok lan baban gece de mi çalışıyo dedim o takayla gece dolmuş mu yapıyo lan dedim hani bi ıssızlık ki zarvolar bile devriye gezmiyo ben elbet yarın bu herifi bulurum dedim ama gece napiym

madiden bi yağmur biliyo musun teyze madiden bi yağmur ama sen ne anlarsın teyze seni annen aradı dedi tel etmiş ardımdan aman abla çocuğu yatır bu gece babası çok öfkeli demiş öfkene ıhlamur dökim baba ev sahibim misin babam mısın dedim öyle konuşma dedi teyzem napim bi on kafa attırsan ya bana na sana on kafa ben dul bi kadınım yok ki yavrum diye sızlanıyo bu biliyo musun banker lan bu karı manda boku gibi para yoksa şerefsizim bi binlik çalıştırdı aldım çıktım kekocuın orda mı yaticam

madiden bi yağmur biliyo musun bana hızlı bi cinton ver diyorum serinlicen mi bu havada diyosun şevki sen ver şunu ya parası artık yazmam bil aslan parçası diyo ne zaman yedik seni yapma abi diyorum bak saat geç birazdan ekip gelir kaç lan senin yaşın yakma lan başımı benim diyosun sen iyi tamam annadık çıktım şevkiden de bi daa gelen ne olsun dedik

madiden bi yağmur biliyo musun sıklam oldum sana geldim seraba bakarım şimdi dediydim baktım evdesin bi sevinim ben üstüne atliycam nerdeyse o gece biliyo musun hop tel çaldı

madiden bi yağmur biliyo musun seraba gittim bi de evde değil mi hemen aldı beni içeri ne de olsa biraz hatırım var yengenle attım kapağı içeri biliyo musun hop tel çaldı kaç

kişi diyo bu serap tel eden söylüyo buna bu arıyo bikaç yer daha toz ol diyo bana biliyo musun bi on kafa borç takılsana diyorum ben buna na sana takılgan diyo bu bana ben doğru sana biliyo musun öf ne gece çıkalım turlıyalım diyorum ben sana na para diyosun lan işte para diyorum yarın çakarsam hayatım kayar çalışıcam diyo bu bana lan sen böyle diildin

madiden bi yağmur yağıyo biliyo musun evlat niye ağladın diyo şöför bana

Arsız'ın Dansları

UNUTMA!

. Müşerref prova çağır

. Nigâr hn ilk p

. Arsız marka

. Tel H.

. Avans (Ni–Ni borç?)

. Harç?

Perihan, UNUTMA defterine bakıyor. Beyaz yaprak, geçmiş koca bir haftanın çözümsüz sorunlarıyla dolu, Perihan'a bakıyor.

İşte, korkunç bir pazartesiyle yine karşı karşıya ve savunmasız. Pazartesi gibi sevimsiz bir gün olamaz. Bataklığa ilk adım mı, zehrin ilk yudumu mu, çevrimsel tragedyalardan birinin antresi mi?

Çaçaron kadınlar; şurası pot yaptı, burası fazla büzülmüş, pliler eş değil, etekte arka taraf biraz sarkıyor vırvırcısı çenebazlar; buraya giysi diktirmek için değil önce kendi hayatlarının muhasebesini ve dedikodusunu yapmaya gelen ruh hastaları...İsmet Hanımın azarları. (Unutma: Adı erkek adı olarak da kullanılagelen kadınların sürekli düş kırıklıkları!)

"Lalalilom!"

– A, Arsız. Günaydın. Çay bırakır mısın bana? Hah, haftalık marka getirmeyi de unutma.

"Limlom!"

Hani İstanbul'un bazı eski eski sokakları, bu sokakların da bazı eski apartmanları olur. Sözüm ona iş muhitleri, yakın çarşı çevresini ağır ağır istila ettikten sonra arka sokaklara doğru yayılır ve eski apartmanların ev direncini tek tek kırıp iş hanına çevirir onları... İsmet Hanımın "İsmet Hanım Terzihanesi" de sonradan olma bir iş hanındaydı.

Şifacıoğlu Palas, kat 3. İsmet Şifacıoğlu...

– Hah hah hay, unutma, soyadı da "oğlu" diye bitiyor!

İsmet Şifacıoğlu Hanım evin de hanın da sahibi değildi artık; "dün benimdi, bugün kiracısıyım" sızlanmalarından kurtulmuş; edinilmiş kiracılıkla edinilmiş terziliği eş tutmaya başlayınca kendisiyle barışmıştı.

Olsun, bina eskisi gibi durmuyordu ama hiç değilse yıkılmamıştı, babasının kemiklerini sızlatacak bir laz yapısına dönüşmemişti; Şifacıoğlu Palas'ın yeni sahibi bir baklavacıydı, olsun, lahmacuncu değildi ya...

– Ama efendim, bu toplumsal bir gelişim, demişti Perihan, lazları ya da güneydoğuluları alay konusu yapıp dışlamanız, gerçekliği değiştirmez ki; demek buralılarda olmayan bir dinamizmleri varmış...

"Sen bu felsefe manyerlerini okulda hocalarına yaparsın canım. Ayol daha teyelleri bile sökmemişsin! Bir de, bak cumartesi pazar nasıl sölpmüş çiçekler, niçin su vermedin onlara? Ha!"

"Lalalilom!"

"Kahrol işallah, bak yüreğimi ağzıma getirdi. Hani benim suyumla sâdem? Koş."

– Eskitiyor merdivenleri biliyor musun? Bütün hafta boyunca kim bilir kaç yüz kere inip çıkıyor çocuk...Uydurduğu dil de pek hoş doğrusu.

– Ah canım açalya. Güzel güzel alır getirirsin, özenerek alır getirirler, bayılır insan çiçeklerine, bir bakarsın açmazya oluvermiş. Döker de çiçeciklerini bir daha canlanmaz.

"Bir komşum var Perihan, onda hep çiçeklidir açalyalar. Hatta konukların çok geleceği zamanları kollar bu, tam o sıra, bayramda filan, pıtrak gibi açtırıverir açalyaları."

– Nasıl yapıyor? Anlatmaz mı?

"Lamlom!"

"Oh çocuğum, sağ ol. Söyler mi hiç, sır, sanki para kazanacak da söylemiyor. Böyle insanlar işte."

– Müşerref'i çağırayım değil mi provaya? Nigâr Hanım

nasılsa öğleden sonra gelecek.

"Aman. Gelemez olsun."

– Arsız'dan on bin liralık marka aldım.

"İyi. İster misin bizim Ni–Ni, Nigâr Hanımın provasına rastlasın! Hanımefendi fücceten mort vallahi."

– Ama Nihat akşam üzerini bulur.

"Lalalilom!" Çay getirdim ya da boşları topluyorum demektir. "Limlom" ya da "lamlom" her şeyi anında yetiştirdiğini anlatır. Arsız'cık bundan fazlasını da pek söylemez.

– İnsanlarla iletişim kurmada güçlük çekmiyor, ama pek halleşmeyi de sevmeyip kabuğuna çekiliyor.

"Sahi Perihan, ne oldu o harç meselen senin?"

– Hâlâ yatıramadım, kaydımı silerler diye korkuyorum. Bakalım, evden para gelene kadar Ni–Ni'den borç alırım belki. Cadaloz karı,sen verseydin ne olurdu sanki?

Sararıp ütü bezine dönmüş mankenin üzerinde Nigâr Hanımın giysisi.

Askılarda; Müşerref'in döpiyesi, Ni–Ni'nin streç sahne pantolonuyla pullu bluzu.

Küçük sehpada Arsız'ın kalıntısı gazoz kapakları, buruş buruş magazinler, dedikodu gazeteleri.

Telefon çaldı. Açtı Perihan. Elindeki topluiğneyi büktü büktü. Dudakları titremeye başladı. Çat diye kapattı.

– Yine o adam!

Titriyordu, eli ayağı birbirine dolaşmıştı.

"Sana derhal kapatacaksın dememiş miydim!"

Koltuğa yığıldı Perihan. İsmet Hanım yaklaştı, başını okşadı. En yumuşak sesiyle "ne söylüyor gene?" dedi.

– Aynı şeyler... aynı.

"O kartoloşa da sana da kıyacağım canım. Birinizi ellerimle boğacak, öbürünün bacak arasında kama oyuğu açacağım."

"Limlom?"

"Topla şu kapaklarını da defol. Hadi, müşteriler gelecek. Bi daha perde aralığından baktığını görürsem döverim

seni."

"Hadi canım, hadi, havlayan köpek ısırmaz derler, korkma canım."

– Bu adam, bu adam telefon edince geceleri hiç çalışamıyorum ders. Oysa sınavlarım yaklaşıyor.

"Zaman zaman bizi gözetlediğinden şüphem yok. Telefonu rastgele çevirmiş olsa bile, buldu sanırım bu sokağı."

"Müşerref'i çağırdın mı? Ah, dur peki, ben telefon edeyim bu sefer."

Perihan sıçradı, telefonu aldı ve Müşerref'i provaya çağırdı. Yoksa, birazdan Hüseyin'i aradığında İsmet Hanım takaza edecekti.

Hüseyin'e anlatsa mıydı telefon manyağını? Başka türlü anlar mıydı? Zaten çok kıskanç.

Hüseyin'i çağırsa, birlikte ders çalışsalar.

Arsız, merdivenlerde dans ediyor. Elinde çaycı tepsisi, kendi diliyle şarkılar söylüyor.

Dans, haftanın ilk dansı.

– Ben burada ne yapıyorum?

Müşerref, konfeksiyoncuda çalışıyor. Nigâr Hanım hiç çalışmıyor, giysi diktirmek ve beğenmemek onun işi. Ni–Ni, gece klüplerinde dansör/dansöz karışımı gösteriler yapıyor, izleyici onu kadınlardan daha çok beğeniyormuş. İsmet Hanım terzihane işletiyor, mutlaka bir şeyleri işletiyor görünmesi gerek kendisine. Kiraları baklavacıya benimle yolluyor. Hüseyin beni seviyor.

– Ne zaman yatırabileceğim şu harcı?

"Haftalığını erken versem işe yarar mı?"

– Dur hele bir, Ni–Ni gelsin de.

Perihan, Hüseyin'e telefon etti. Akşam buluşmayı, Sarayburnu'na gitmeyi kararlaştırdılar.

Bok pazartesi!

Müşerref öyle şişman ki konfeksiyoncuda çalışıyor, aylarca para biriktirip bize döpiyes diktiriyor. Nigâr Hanımın şekeri var, bir ayağı hep burda diye bir kutu hapşekerini bizde tutuyor. Ni–Ni, sevgili Ni–Ni, her defasında, bir herif

beni buraya kadar izledi, diyor. Merdivenleri çıkarken Arsız' la karşılaşırsa, birlikte şöyle bir an dans ediveriyorlar. Telefon manyağı gene arıyor.

İsmet Hanımın gözleri yaşardı. Dert yanabileceği tek insan, yine de Nigâr Hanımdı. Ona bile dert dökmeyi uzun süre ertelemiş, "biz aynı seviyedekilerden biri öbürüne yakınırsa, zaaf belirtisidir," diye kurmuştu... Ama bu akşam, dolu doluydu içi. Kira kontratosunu çıkarmış, kiracılığının on yıla vardığını görmüştü.

"Baklavacının vakti geliyor yavaş yavaş, belki aşırı bir kira isteyecek, belki de direkt kovacak beni buradan."

– Kitaplarını da al Hüseyin, olur mu? Belki biraz S.T.ye bakarız.

S.T.'yi yanlış anlamasın diye İsmet Hanım, açıyordu:

– Sosyoloji Tarihi notlarını mutlaka yanına al.

"Lalalilom!"

Nigâr Hanım ile Arsız, aynı anda girdiler içeriye. Yaşlı kadın,iğrentiyle bakıyordu çocuğa. Doğrusu, onun getireceği hiçbir şeyi içmezdi.

Müşerref öyle mutsuzdu ki, şişmanlamasının durmayacağı, durduğunda da bir felâket getireceği belliydi. Nigâr Hanım, şekeriyle iyi geçinemeyecek, sözgelimi gözleri kör olacak, daha da lanetleşecekti. Ni–Ni, mutsuzluğa öyle dayanıklıydı ki, mutsuz olması olanaksızdı artık; Arsız'la iki adım dans bile sevinç verebiliyordu ona. Hüseyin beni öptüğünde mutlu olduğunu söylüyordu. Telefon manyağı? Baklavacı?

– Kira için gecikmedik mi?

"Açalyalar," diyordu Nigâr Hanım, "Karadeniz dağlarının gülleridir. Nem isterler üstlerine. Böyle fış fış atacaksın suyu yukarıdan. Araç bir şey yoksa, suyu avucuna al, şöylece dökele yukarıdan. Bakın size söyleyeyim, dalını kırın, saksıya dikin, toprağa can suyu verdikten sonra, hani yok mu şu şeffaf naylon torbalar, açalyanın başı üzerine geçirin, tam sera gibi canım, tam sera gibi. Bakın nasıl terletecek o naylon kubbeyi açalya, bakın nasıl tutacak, bakın nasıl açacak şehrâyin gibi."

Sonuncu Paskal

(İkinci Dereceden Tarihi Bir Şeytan)

Konuklarım olacak. Kahve içeriz.

Hop kanto, hop etek, hop manto.

Hop şano, hop ayak, hop kırık. Hop gül gül güllü güllü gül Afet.

Halk bana gülmelerini yitirdi. Bana kahkahalarını bir yer var ki düşürmüşüm. Bir ara düğmecilik yaptım, son düğmelerini de bana bastırdılardı.

Hop şano, hop kalça, hop Kara Afet hop.

Eteklerinin altında saklanıyorum.

İçi de düğmeli kadın seni. Aç.

Her yeri ilikli kadın seni.

Kedi gibi sürtünüyorum, kedi gibi gurrr gurrr yapıyor o da. Fotininin bağlarıyla oynuyorum. Hop kara fotin. Hop kıç. Hop ter. Möh möh möh.

Hop Kara Afet, kiranı ver, kiralarını sökül.

Seyirci karşımızda. Hiçbir telâş göstermeksizin bir bobstili linç ediyorlar. Şapkası tayyare, kravatı ilmek.

Bob şano, bob bob, Dayı Rezzak'ın adamları, bob mano. Afet'i istemiş Rezzak. Alıp götürüyorlar. Etekler gidince açıkta kalıyorum.

Olaylar garip. Dünyamız değişiyor, biz dünya değiştirmiyoruz hâlâ.

Geçen gün Belediyeden geldiler, korunacak evlerim olduğunu söylediler. Hop ev, hop dev. Benim evlerimi ben korurum, kendi eşikleri korur, hop yolunuza diye bağırdım. Aldırmadılar. Bizleri Dayı Rezzak korurken neredeydiniz.?

Kendilerine hiç kimse otur demediği halde, hop karşıma oturdular. Bir çantayı açtılar, içinden kâğıtlar devşirdiler. birkaçını bana verip incelememi istediler. Gittiler; kendilerine bir sade bir orta kahve yaptılar. Yine oturdular. Kâğıtlara

baktınız mı? dediler.

Hop ev, hop yokuş, hop değiştokuş.

Efendim?

Ben evlerimi satmıyorum ki, dedim.

Şöyle ayağa kalktılar. Sindim, büzüldüm. Çekinmeye başlamıştım. iyice.

Siz bobstili linç edenlerdensiniz, ben Paskal'ım, rol icabı adam da öldürsem ciddi olamam, seyircilerin peşine düşünüz, seyircilerin de evleri var, onları koruyunuz, dedim.

Oh, bu kadar uzun sözleri nasıl söylemiştim?

Hem sonra düğmeci dükkânımı da kapattım. Geliratım yoktur efendin. Peki, gelireşeğiniz var mı?

Fehmi Bey, Sayın Fehmi Paskal...

Kesiyorum. Bana bu soyadını Şeyhülbeled Paşam vermişti. Sizin büyükleriniz. Kimse de alamaz.

Fehmi Bey, bize lütfen güçlük çıkarmayın efendim. Evlerinizden ikisi hakkında komşuların şikâyeti var. Yıkılmaya bırakmışsınız onları. Biz memuruz, anabelediye kurrallarını uyguluyoruz.

Niye "kurral" demişti? Kaide, kaide; kaf ile söyle, elifte imâle, bir ayın attır, ayını da çatlat çocuğum, kaideni titret; halı, şimdi dal evladım; bir de he yavrum, yani hâ-i-resmiye. Oh canım. Kaide, Kara Afet'in altından gördüğüm kaide değil ama. Hop Afet hop.

Kurral ha! Kurral diyen bu adamlar benim evlerimi koruyacak. Feryat mı nara mı ne idüğü belirsiz bir offf çektim. Kaide, ka'ide. Haydi çocuğum, khaidi tschodschugim.

Hatırladım sonra: Geçen gün köfte baharı alırken, oh köfte dudaklı Kapkara Afet, Baharat Yolu isimli dükkândaki çırrak da buna benzer bir şey söylemişti. En kırralı burrda! demişti. Şedde, şedde, sen ne hallere düştün tschodschugim! Bacharath Youlou,sen ne hallere düştün.

Hop Kara Af...demeye de kalmaz, "efendim" der. Ah ben senin fif fif diye şeddeleyen leblerini sorayım, ah Kara Afet.

Şedde! diye inledim.

Efendim? Buyurunuz, ne söylediniz? dediler.

Korunacak evler, dedim, iki aded olduğu içün, böylece şeddelenmiş duruma geliyor, hah hah hay!

Eteğin altında, hop kalçalar, iki aded, orada da şedde var.

Sade içen, zaten o evleri satamazsınız şu anda, dedi. Kimse almaz ki. Onları yıkıma bırakmanız yazıktır, yek; çevre halkın güvenliğini tehlikeye atıyorlar, dü; onlar korunmazsa yıkılacak, yıkılınca da siz arsalarınızı müteahhite kat karşılığı vereceksiniz metazori, se; böylece tarihi yapılar hep helâk oluyor, cıhar, dedi sadeci.

Uzuun bir höpürtüyle onayladı, orta içen.

Siz, ikiniz, siz sadece şeş'e kadar gelebilirsiniz, heft nerede? heşt nerede? heşt bihişt nerede a benim cumhuri külhanlarım?

Ahh, siz oyuncular, diyordu Şeyhülbeled Paşa, seyirci sizi metruk bıraktıkta yanınızda yalunğuz şeytan kalur!

Orta içen, kahve fincanına yampiri yampiri bakıyor. Sanki hesaplıyor alacağı yudumun miktarını. Sonra da, fincan henüz yarım metro uzaktayken ağzını höpürdetiyor. Kahve kaidesine göre...

Yok, öyle de değil. Kalın kalın bir *k*, uzunca bir *a*, ensenize pastafla vurulmuş da "ı–" yapmışsınız gibi bir ayın, ve sonra *ide*. Maide, kızım bana da kahve yap, dedim.

Kızınız mı var? diye sordu sadeci.

İlgileniyor musunuz? dedim

O sırada Şeytan içeriye girdi. Görünmeyeni görür, sezilmeyeni sezer, hırlanmayanı da hırlar bir özge mahluktur.

Şeytan yabancıları görünce, hop, sırtındaki tüyler testere dişi dikildi. Sadeciye gitti, Beykoz kunduralarını şööyle bir kokladı. Eve ayakkabıyla girenlerden hiç hoşlanmaz, ama istesem bana pantoflalarımı da asla getirmez. Şeytan bu kez ortacıya yanaştı, adam elini uzatacak oldu, hop tırnak, hop cırnak, korkunç bir pıssss sesi çıkardı. Şeytan hop, afferin.

Kucağıma atladı. Adamların her kıpırtısında başını kaldırıp gerinerek, cırnaklarını da koltuğun hav dökmüş kadife-

sinde bileyerek bizi dinlemeye başladı.

Evet evet eveet, ne oluyor şimdi? dedi sadeci.

Belediye benim evlerimi nasıl koruyacakmış?

Ortacı, kahvesini bitirmişti; ortalıkçı kılıklı herif, fincanı korku içinde bıraktı.

Fincanı aldığınız yere koyunuz.

Gitti, geldi. Su da siftinmiş, elinin tersiyle dudaklarını sığadı. Şeytan'ı kollaya kollaya, şöyle açıkladı: Sizin de parasal katkınızla, o iki evi ilk yapıldığı duruma getirmek isteriz.

İyi, iyi amma, orada yaşayan biçare halk ne yapacak?

Onlara yer göstermek suretiyle onları o evlerden çıkartacağız efendim.

Çık. Hayır, hop, eteklerin altı.

Şeytan, arka bacaklarının arasını yalamaya başladı.

Oh ne güzel, siz o evleri yaptırsanız da ben sonra parasını az az ödesem. Muhtaç bir durumdayım.

Belediyenin de parası fazla değil, bu konularda kaide...

İşte, kurral dememişti.

Kaide, khaide, maide, saide, caide, haide! Haide! Tamam işte, benim bu oyunlarımdan daima hoş şeyler çıkar. Eskiden, düğme işinde ortağım olan Yahuda Kaneti bu adamlara ne derdi biliyor musunuz? Hayde vre siz da! Ayde be! Rüşvetlerini verir kovalardı onları. Khaide vyre cys da!

Şeytan, haşefesini de temizledi ve orayı dikkatle inceledi. Bir şey kalmış olmalı, yine yalanmaya başladı.

Yalnız bir dızgallıyım ben, dedim. Kurumuş bir orospu dolması kadar yalnızım. Para yok, Maide filan diye bir kızım da yok, hepsi yalnızlığın hünerleri bunların, eteğin altındaki yalnızlık.

Hop manto, hop etek, hop kanto, Kara Afet, kollarımda öldü. Yüzü muhallebileşmişti.

Şeytan'dan başka kimsem yok, Allah sizi inandırsın.

Şeytan büyük titizlikle işini sürdürüyordu. Adını duyunca teyakkuz gösterdi, bacak arasındaki başını kaldırıp kulak kabarttı.

Sizlere ille her şeyi açıklamalıyım değil mi? Sizler, şeş'e

kadar sayabilenler siz de!

Şeytan! Müsamahasız kedi seni! Ey mahalle çocuklarının taşladığı şeytan-ür-racim!

Ey zavallı halkın mail-i inhidama sevk eylediği evlerim! Ulan nurlar mı yağdı üzerinize ki bu iki memur sizleri korumaya gönderilmiş? Ey, hey gidi Paskal bendeleri!

Hayır, gidi olan ben değilim tabii. Sizi iki gidiler sizi!

Memurların bu gidi kelimesi üzerinde durup durmadığını anlayabilmek için dik dik baktım gözlerine.

Rölöve var mı rölöve? diye güldü bunlar.

Hop, Şeytan. Dizimi paralayarak atladı. Temizliğini bitirmiş demek.

Maide o sırada kahve getirdi bana. Ona sade yahut orta şekerli değil de sade ile orta arasında, ortadan ziyade sadeye yakın bir kahve pişirtebilmeyi inan olsun tam yedi yılda öğretebilmiştim. Hop kül. Sür küle. Bu kahve de İstanbul'a kaçıncı asr-ı hicrîde girdî?

Evet dostlarım, kurumuş bir orospu dolması kadar yalnızım ben.

Maide belirdi ve o belirir belirmez de iki memurun yok oluvermesine şaştım kaldım. Birden, hop, tüydüler. Maide'ye yanıma oturmasını söyledim. Öyle ya, Şeytan buradayken iki memur da buradaydı, şahidim Şeytan, halbuki iki Şeytan yoktu. Maide gelir gelmez hepsi sırra kadem basmışlardı. Haydi bakalım.

Aşağıdan, taşlıktan tıkırtılar geldi. (Aslı, tıkırdı.) Memurlar mı gidiyorlar?

Maide, Şeytan bahçeye çıkmak için kapıyı kurcalıyor olsa gerek, dedi.

Etek. Maide'nin etekleri olamaz ki saklanayım.

Gitsin gitsin, diyordu Maide. Olmasın.

Kara Maide seni, seni içinin düğmelerini açmayan dolma seni.

Kapı gıcırdadı.

Şeytan, yalayıp yalayıp temizlediği her yerini tekrar kirletmek üzere bahçeye çıktı.

Mühürbaz

Mühürbaz, Bir Caminin Bahçe Duvarı Önünde Oturuyordu.

Küçük bir sehpası vardı. Sehpa üzerinde de çelik kalemler, altı köşeli, boş, sarı mühürler, kucağında ahşaptan bir kıstırma. Hepsi bir müşteri bekliyorlardı.

Ardında caminin bahçe duvarı, hemen yanında da uzun yıllardır hiç açılmamış kapı dikiliyordu mühürbazın...Kapıya altı merdivenle ulaşılıyordu. Merdivenler belki yüzyıldır insan ayağı görmemişti. Merdivenlerin dördüncü basamağında mühürbaz oturuyordu.

– Adımların aşandırması bak görülüyor. Malta taşı mı bu merdivenler?

Mühürbazın sehpası önünde SARI MÖHÜR yazılı bir levha duruyordu.

Mühürbaz, Çok Yaşlı Bir Adamdı.

Çevre insanlarından çoğu, kendilerini bildiler bileli görmüşlerdi mühürbazı. Duvarın, merdivenin, kalın ve açılmaz kapının bir parçası mıydı bu adam?

Gündüzler. Bin vapur dumanının kararttığı, yüzbin yaya ayağının tozarttığı, onbin satıcı bağırtısının gür gür öttüğü gündüzler, mühürbaz bir parçasıydı bu duvarın.

Geceler. Mühürbaz akşamleyin toparlanıp da duvarı yalnız yardaksız koduğunda, sırtının izini bırakıyordu ardında. Eğilmiş omurgasıyla, duvarın eskiyişini engellemişti, tozunu silmişti.

Eğilmiş omurgasının izi,ışırdı gece boyu.

Bir an gelmiş, koruduğu duvarı eskitmeye de başlamıştı.

Gelen Geçenle Alay Edip Duruyordu Mühürbaz.

Ayakları dibinden sürekli akıp giden kalabalığı ölçüp biçiyor, taş sekide oturduğu altmışsekiz yıl boyunca edinilmiş "insanların sınıf sınıf möhürlendirilmesi" bilimini konuşturuyordu.

– Şu sıska memura nasıl bir mühür kazılır? Baksana elleri çanta tutarken ayakları gitsem mi gitmesem mi diye sürüyor zatını.

– Şu çocuk ilerde ne mührü isteyebilir kendisi için? Okul ondan o okuldan korkuyor besbelli. Gözleri velfecri, karnesi toto.

– Minare yıkılmış mihrap yerinde kokonanın bir mührü var mıdır? Bana yaptırmadı, yaptırsaydı yapardım. Belki de el ayak tutmayınca akledecek. O zaman da bana gelse ne kazırım?

– Kısa pantolonlu turistler. Bunların da mühre yattığı olur durur, lakin hatıradır onlara mühr. Bacaklarına bakanların gözlerini oymalı mühürlerine.

– Ne kazarım kendime ey bu taşın mühürbazı? Anlarız ki erkek dişi herkes, günün birinde bir mühür kazıtır kendine...Bu bir ihtiyaçtır. İhtiyacın farkına varanlar var, varmayanlar çok. İnsanları ikiye ayırırım böylece: Mühürlüler ve mühürsüzler. Birinci takım, geçti gitti takımıdır; ikinci takım ise ihtimal mühür kazıtıcıları. Başka insan yaşar mı bu dünyada?

– Kimi okumaz yazamaz, mühür kazdırır. Kimi inme gelir, inmelidir, mühür istenir. Elini tutar da bastırırlar mührünü bir kâğıda ki satılsın arazi, satılsın hane, satılsın tapu. Açıkta kalsın zatı.

– Kendime kazdığım kazıdığım mührün süsleri de var.

Mühürbaz, Taş Üzerine 1919'da Oturmuştu.

Korkunç muzip ve baka baka belermiş gözleri, yaptığı sınıflamanın da işlediği işin de birinci gereciydi.

İkinciye gelen, parmaklarıydı. Sağ elinin baş parmağı, imleme parmağı ve yardıma yetişen orta parmak.

Gözlerinin parmaklarının ayrı ayrı serüvenleri vardı. Serüvenler yalın, dokunaksızdı. Gözlerinin görmemeye, parmaklarını dokunmamaya başlaması; sehpaya birikmiş sarı parçalarının kendisinden kaçmaya, çelik kalemlerinse parmaklarını yeniden deşmeye başlaması...

1933'te gezgin gözlükçüden gözlük takınması gerekmişti. Yakınları görmenin, yakınları çizip kazmanın piri olan Kemahlı gözleri, erksiz ve fersiz kalmamak için çırpınıyordu. Karşıları, denizi, iskeleleleri dürbün gibi tarayabilirken, kucağındaki çelik kalemi, boş sarı mührü seçemiyordu gün geçtikçe.

– İşte Neveser yanaşıyor. Lakin...

– Kule ucundan sis uçuyor, lakin parmaklarım nerede? Bu yaratıklar, mesleğimin ilk yıllarında bana yaranmak için çelik kalemle binbir defa deşilen parmak külçeleri, toprağın nasırından, yabadan kurtulup Eminönü'ne gizlenen parmaklar, nerede, niye gizleniyorlar benden bile?

Gezgin gözlükçü şöyle demişti:

– Parmakların burada. Sarı möhür burada. Çelik kalem burada. Sen uzağa gitmişsin, sen duvara yapışmışsın, yaklaş hele.

Eskiden Hakkâk Kemahlı Abdi Diye Tanınıyordu.

– Hepinize ayrı ayrı istavrozlar kazıyayım.

Bir şedde hakket ki bana, derlerdi, ters dönmüş martı gibi süzülsün dursun.

– Olur mu? Martı mekruh. Göğerçinler uçuşsun.

Unutur mu? Adım Nuh, demişti biri, büyük kayığıma binip Eyüp Hasköy gezmek isterim, mührümde Alibeyköy de otursun

– Onbeş daika içinde bineceksin mührüne.

Ve mühürbaz gözlüklerini takıp başlamıştı yeniden kaza çıza hakketmeye.

Ve Mühürbaz Kendisine Mühür Biçmişti.

Ah dünya dünya, beni buralardan, bu duvardan, bu merduvandan eden dünya; ah bu gelip geçenler, ah sen elleri sarpasarmış koca dünya, ayakları toza batmış kara dünya, nasıl çızar nasıl kazarın sizi ben benim mührüme?

Ah dünya dünya, gazataları pul pul olmuş, çiçek pazarı çamur batkın dünya; ah Kemah, nasıl çızar nasıl kazarın sizi kendi mühürüme?

Göz kazırım he olur, elif kazsam direktir, vav çalışsam dokuzdur, lâm çalışsam yelkenli.

İstavroz kazısam sapaktır; kel kazısam dilenci; kol kazısam çolaktır; mim kazısam illetli.

Bir Gece Duvar Önünde Kaldı.

İzimi örteyim bu duvardaki. Yarın gelmeyeceğim, dedi. İnmeliler gelmedi. Okumaz yazmazlar gelmedi. Turistler gelmedi. İstavroz gelmedi. Cim gelmedi ki adı Cezmi'ydi.

İzimi örteyim bu duvardaki. SARI MÖHÜR levhamı da gidip atmalı denize.

Alın çalın başınıza demeli; don lastiğinden tutamaklı gözlüğümü, ardıç güzeli kıstırmamı, çeliği bile yıpranmış kalemlerimi, yenisi bile eskimiş sarı mühürlerimi, hepsini.

Biri geldi.

Mühürbaz Evine Gitti.

Biri geldi ki evine gitti mühürbaz. Evi Fener'deydi. Sehpasını götürdü, ki komşu gazeteciye bırakırdı. Ölüsünü taşıdı kendisinin, ki gücü yeterdi. Çelik kalemlerini cebine koydu, ki tek tek her biri sipsivri, göğsünü kalbini delerdi.

Biri geldi.

Elinde basılmaktan yıpranıp yokolmuş bir mührü vardı mühürbazın. Yenisini istedi.

Üzerine kazılan da görgülü bir gözle sevgili bir eldi.

Yasa Dışı Gömülmek

H.'den hiçbir haber yok.

Karısı, babası ve yakınları, kronik firarlarından birini daha yaşıyor sandılar. Firar uzayınca, karakollar, hastaneler aranmaya başlandı. H.'yi bir devlet hastanesinde buldular. Başka bir kentte üstelik.

Ortadan kaybolalı üç ay olmuştu.

Hastanede on gündür yatıyormuş.

Ur iyicil mi kötücül mü? bilinmiyor.

H. kapatmış kendisini hastaneye. Eski bir arkadaşı, orada başhekimmiş. Görüş istemiyormuş H.

Gelen olursa, yatakta yüz üstü dönüyor, uyur gibi yapıyormuş. Derken, güç kalktığı bir uykuya dalıyormuş da.

Bambaşka birisiymiş artık. Yüzünü bir an için görenler, o H. midir değil mi, anlayamıyorlarmış.

Böyle durumlarda, aynaya bakışı bile değişir insanın. Bir başkasını inceliyordur sanki. Kaygı ve üzünç, aynanın yüzünü kaplar, karartır.

Almanya'dan yazdığı mektupta şöyle diyordu:

"İyimser bir yanılgı, başka ne ki? Önceleri, üç sözcüğü art arda yazmak bana yeter sanıyordum: Yasa Dışı Gömülme.

Sonra gördüm; olay 1987 yılının eylülünde de sürüyor, ıssız dağlarda, yüksek ormanlarda kendisini yineledikçe, aykırı bir tanım yüklemeye kalktığım şu üç sözcükten taşıyordu. Hep böyle olmaz mı? Hayat sözcükleri çatlatır; bakarsın düne kadar uz dil ile kullanageldiğin kavram, sırtındaki yük altında eziliyor, çöküyor, yerle bir oluyor."

Babası, hastane kapısında H.'yi beklemeye karar vermiş. H. günler sonra dışarıya çıkmış, babasına doğru yürü-

nıüş. Bir süredir kapıdaki çiçekçiyle konuşmaya dalan baba, "hah işte," demiş, "bir taburcu daha geliyor, kim bilir nesi vardı"...

Mektup:

"Yasa dışı gömülme üzerine düşüncelerimi bir kuzey ülkesinde toparlamaya başlamıştım. Eski günlüklerimde sık sık yer alan ..... kentinde, Belediyenin insan gömülmesini yakasladığı kırlık ormanlık bölgede, Çingenelerin geceleri gizli gizli gömü yaptığı söyleniyordu.

Pusuda bekleyenin çığlığı.

Lauenau yakınından geçerken, herhalde buralarıdır, demiştim. Ada bak, ölümden, toplama kampından başka bir şey düşündürmüyor; uluyan kurtlar, dikkat geyik çıkabilir anlamındaki trafik levhasına saldırıyor, geyik simgesine.

Yasa dışı gömü. Bu diretme biçiminin vergilerden korunmak amacıyla mı, törelere bağlı kalmak için mi sürdürüldüğünü anlayamamıştım. Belki, iki neden de geçerliydi."

H. buğday yüzlü bir adamdı. Yüzü, rakının yarattığı bütün güzel anları içerip soğurmuştu. sesi de öyleydi. Hayatı, bir kırlıktan bir birey ormanına sürülmüş kişinin hiç son bulmayacak sorularıyla, yanıtsızlığıyla geçmişti. Bulduğu yanıtlara hiç inanmamayı seçmişti. Çünkü, yanıtları kendisinin bulduğuna da inanmıyordu.

Su olsa, nehir olur. Hazır bir koyakta yürümektense, kurudu, daha iyi.

"Ülkemde yaşayan ve yıllar yılı gezip duran Roman kabilelerinin, büyük kent varoşlarında yerleşmiş ve çergilerini gecekondulara dönüştürmüş Çingene dostlarımın yasa dışı gömü üzerine düşüncelerini çok merak ediyordum. Ama, öyle uzaklardaydım ki."

"A be ne 'asta güldürür kuzgunkılıçlarıdır bunlar!"

Esmer, hin bakışlı çiçekçi sürekli bağırıyordu. Baba,

belli ki çiçek almayacaktı. Oğlunu beklerken çene yarıştırmak işine geliyordu yaşlı adamın. Çiçekçiyle iyi dost olmuşlardı. Adam kâh ayakkabı boyacılığı yapıyormuş, kâh çiçekçilik. Ramazan ayında, Zeyrek'te davul çalabilmek için Belediyeye başvurmuş, izin alamamış. Dediğine göre, bu işlerde kapik çalışıyormuş. Üstelemiş; kurada sana Yeşildirek çıktı, demişler. "A be değişmiştir yenikmiştir cümle raconlar, "diyormuş, "...'aracını yemiştir 'er yerin mavi zarbolar"...

Kolonyacı, hemen çiçekçinin yanında saf tutuyor. Kolonyasını kendi yapıyor. Çok ucuza satıyor. Hastanenin bahçe duvarlarına dizmiş şişeleri. Başhekim kolonyacıyı kovalatıyor habire. Kolonyacı da, her koşuşturmanın ardından, hiçbir şey olmamışcasına, sakin, durgun, şişelerini diziveriyor.

"İstersen özel şişelerim de var," diye fısıldamış babaya. Cinmiş, votkaymış, ne istersen, rakıymış, üstelik içinde maydonozuyla, hepsi var.

Hastanenin karşısındaki biracıda ayak üzre bekliyor, bira içiyordum. Mektubu kokuyor, cebime koyuyor, sonra bir yerini belleğime kazımak için yine çıkarıyordum cebimden:

"Uzak ülke Çingenesinin ölüm diretmesiyle, bizimkilerin hayat diretmesi nasıl buluşuyordu...Anımsıyorum: Seninle birlikte, Şişli–Mecidiyeköy arasındaki mezarlıkların duvarından atlardık. Gece karanlığında, ak ak ışırdı mezar taşları, nekrofajlar; ey metropol, ey nekropol! diye bağırırdık. Kendi leşlerimizi ne yapacağız? diye düşünür, tartışır, bir sonuca varamazdık. Burada ölebilir miydik mesela.?"

Baba, hastanenin kapısında bir adam görüyor. Zayıf, küskün yüzlü bir adam. Genç de. Niçin böyle kırgın görünüyor? Bu kadar üzülmüş biri, gölgei olup ağsa önünden, şaşmayacak. Adam beliriyor, erken kesilmiş kuzgunkılıçları biraz daha sölpüyor, taçyaprak uçları biraz daha sararıyor.

Dertlerini yoğaltarak yaşayanlar, hastalığı ve ölmeyi bir bayram sayıyorlar. Belki son olarak birlikte rakı içeceğiz, diye söylendi ve H.'ye doğru yürüdü baba.

Kâğıtlar yıpranmış, köşeleri yuvarlanmış, sözler sararmıştı. Yine de, gübresiyle yeşerdikleri hayatı arıyorlar:

"Karavanlarıyla gidiyormuş bunlar. Elektriğin yetişemediği yerlerde, indiriyorlarmış ölülerini. Kazıyorlarmış toprağı. İndiriyorlarmış ölülerini arza.

Giden gider toprağa
İnen iner toprağa
Ölümü beğendirir
Yasar dışı mezara

Ölmeyi beğendirir
Yasa dışı mezara."

"Bir hasta daha çıktı," demiş baba. Çiçekçi, kuzgunkılıçlarına su atıyormuş. "Beraat etti, ho ho ho, benden kolonya almıştı bunun görüşçüsü! diye bağırmış kolonyacı.

Her yer ağır sabun kokmaya başlamıştı. Mudanya sabunuydu. Üzerine telis çuvalların izi çıkmış, kocaman, biçimsiz sabun kalıpları, su değince helmeleniyordu. Koku artıyordu. Günün sıcağında bu koku sanki katılaşıyor, üzerime çöküyordu.

H., yıkayıcıların önündeydi.

Kuzgunkılıcı artaklarının, kolonya izlerinin, başhekim ve baba seslerinin üzerine çöktüm.

Deminru H.'nin gövdesinden kayan su, ulaştı, küçük kaldırım akağından şırıldamaya başladı.

İzlemekten başka ne yapabilirdim? kendi leşimi de onun yanına mı uzatırdım acaba?

Cebimde uzun mektup, elimde kendi elim, düşünmeyi bile eskitip yıpratarak hâlâ neyi bekleyebilirdim?

Sarhoş Bacağı

Kaldırımların mimarı ben olmalıydım. Hepsini ince uzun yolların, taşlarını, toprağını uydurarak ben, bir yere ulaşırmış gibi yaptırırdım. Evlere mi, unutulmuş arkadaş barınaklarına mı, kentin bitip çalıların başladığı yörelere mi?

Tasarlardım ki, uzak olsun varacağım yer de ben biraz yorulayım. Çizerdim ki, çapraşık olsun dünya, daha da çapraşık, benimle ÇAPRAST diye gırgır geçen dostlarım, tasarlardım ki, çapraşsın da anlasın niçin ara sokaklar azgınıyım.

Birbirine değerdim kendimin. Oyy, o zaman birbirim de silinirdi kendinden. Cebimden fırlardı ustanın arkadaşı ve derdi ki "derdin ne, erdiğin ne matrak menzil senin ey düşler budalası!"

Çarpardım ayaklarımla öbürüne. Söylerdim ki, bu dünyan garaip meşhur uyumsuz aşklarındır senin. O da derdi ki bana, uygunsuz sevdalarındır senin şu saçma matina.

Ah alı ah, diye uğunarak yürürdüm ben, senler dolusu sokak, senler dolusu mahle, senler dolusu şehir niye bugün böyle tenha, çıldıracağım. Sen ver bana elinle.

Ve derdin ki sen: Ey düşler budalası, İstanbul da mı küçük kalıyor sana?

Unuturdum biliyor musun, lapina derinlerde uyuyormuş da düş akarına kapılıp kıyılara vuruyormuş. Da benim yalnız oltama ilişiyormuş. Da kaz tüylerinden caymış bu kıyı insanları. Da beyaz naylon iplerden martı tüyleri derliyormuş. Da çapari peyliyormuş kendilerinin akşam denizlerine.

Üzülür üzülür evime dönerdim o zaman. Sular susar. İçki içkindir. Bacağım varamaz istediği yere. Erinçsiz köpek! Niçin varamazsın istediğin yere?

Şarap alı alarmışsındır. Rakı akı ağarmışsındır sen yine.

Hikâyen aksar senin. Giriş serim sonuç, ne şeyine.

Evine gider de odanı bulamazsın sen.

Yörene varsan, göğünü bulamazsın.

Cebinden fırlayanlar da ne? Kitapları kitapsızın, cenkleri barış hırsızının, şişesi eşsiz sarhoşların. Hayal denkleri, en densizlerin.

Aksa! Aksa! herkesten ve kendinden aksa!

Aksa ah tatlı köpek, Galata'dan aksa, denizden aksa, yolundan aksa.

Varma bacak, ulama kendini yağmur sularına.

Aksa adımların bıraktığı yolda.

Bilmem anlatır mısın kendi kendine o metruk söylentilerini akşamın?

Kaldırımların mimarı ben olmalıydım.

Hepsini ince uzun sokakların, taşlarını, asfaltını, tozunu düzenleyerek ben, estirir ve bir yerlere ulaşırmış gibi yaptırırdım.

Evlere mi,

unutulmuş arkadaş barınaklarına mı,

kentin bitip hülyanın başladığı yörelere mi?

Kendimle bir yerlere.

İsrafil Borusunu Çalıyor

Dostları bilirdi: Dünyanın çivisi çıktı çıkalı İsrafil Tayfa hiç konuşmamıştı. Hani, bir ermişin uskunluğu, bir yalvacın küskünlüğü gibi gördüler durumu ilk günlerde... Dünyanın çivisi de, doğrudur, çıkmıştı ya, susmalara da değer miydi bu kadarı?

Dilinin tutulduğunu düşünmeye başladılar zamanla. Kimilerine göre, belki de büyülenmiş, sözden kalmış, dili bağlanmıştı.

Eh, herkesin, İsrafil Tayfanın bile bir düşmanı olur. Bekler seni. Bir gün enezelersin, büyü de tutmaz tutmaz o günü bulur.

Martı mısın karga mı? dediler. Martıyla karga bile balığına çöpüne dövüşür de gene birlikte uçarlar. Ses et.

Konuşmuyordu.

Koluna girip bir hekime götürmek isteyenler de oldu, yakasına yapışıp bir hocaya okutmak isteyenler de. İsrafil Tayfa, susmanın yetmediği yerlerde gözleriyle diretti. İleri giden olursa, kolunu koldan çekti, yakasını da hiç kaptırmadı.

Sonra sonra, doğdu doğalı lâl imiş gibi davrandılar İsrafil Tayfaya. Unutuldu gitti sesini kestiği.

O sustu diye denizin bozardığını, martıların iyice sığınaksız kaldığını, karabatakların yeniden kayıplara karıştığını, zarganaların insanlara yanaşmadığını, horozbinanın isteksiz kıvrandığını, oltacı çocukların sevecen çırçır vuruşlarından umüt kestiğini, zümürrüd yosununun kitle kitle ölmeye başlayıp kıyılara vurduğunu, lağım karası kumlarda nereis de bulunmaz olduğunu, ilaryanın kefalosun atıklı yalıları beğenmediğini, ağların daha da hızlı çürüdüğünü, Karadeniz akın kafilelerine yol yolak veren akıntıların yön değiştirdiğini, anavasyanın katavasyanın birbirini şaşırdığını

kim düşünürdü ki?

Bir denizdilinde hane tutarsa o, bir yarımada reisine kavuşurdu.

Bir koycuk mağarasında gizlenirse, martı daha çok yumurta bırakırdı onlara.

Kıyıda yatıp yıldız gözlese, suyun dalganın gelimi ağır ağır azalır, sinerdi.

Baktığı derinlik ışır da kendisini ele verirdi.

Sudan çektiği batık, iskorpitleriyle birlikte gelirdi.

Bastığı üzüm şaraplamak için ivinir ivinirdi.

Çaldığı ıslık suyun yanağını ürpertirdi.

"İzniğe gitmiş..."

"Lâl Tayfa İzniğe kaçmış..."

"Deniz denizken göle yanaşmış..."

"Kerevides işi kolay tabii..."

"Ekmeğe de gelir fukara..."

"Oh, oturur Boyahcaya Çakırcaya beyim, çatar teknesini beyim, basar sepetini göle beyim..."

"Alası da iyidir oraların, alası..."

"Adam okkası çeken varımış..."

"Kütüğü boldur İzniğin, devşirir üzümünü, indirir fıçıya, lâp şarap..."

"Ona bun gelmez mi oralar?..."

"Boyuna gözeriminde kara görünmez derler, boğaz sanırmışsın, aldatır gider kendini Tayfa..."

"Döner o döner..."

"Lâl kafa! Nasıl anlaşır oralıyla?..."

"Seninle nasıl anlaştıysa..."

"Amma biz bin yıldır tanırdık onu, lâli havası yeni..."

"Suru varmış derler İzniğin, İstanbul gibi..."

"Göl dibinde minare görünür derler..."

"Aklı gördün mü sen Tayfa'da, bin otobüse, bir saatte Yalova..."

"Tayfa'dır o, oh, bir saatte deniz..."
"Dönmez o dönmez..."

Anlatırlar ki: Orhangazi'den öte gitmiştir. Karsak çıkağını bulmuştur gölün. Dereyi izleyerek göle varmıştır. Düşme elmayla, yaban domatlarıyla, su teresiyle doymuştur. Balık avlamamıştır.

Balık avlamamıştır.

Anlatırlar ki: Acı zeytine de kalsa, ördeğe tavşana gülüp gülüp bakmıştır. Fak kurmamıştır.

Fak kurmamıştır.

Anlatırlar ki: Mutlu yüzen karamekeleri, kamışlığı mekân tutmuş ürkek yılanları, üzünçle bakan kaplumbağalarını gölün, insan öpen gördekleri görünce, konuşmuştur.

Konuşmuştur.

O zaman, derler, vakti geldi yeniden, Karsak çıkağına gitti, akağı izleyerek Gemlik kıyısında yeniden denize erdi.

İkonika Ülkesi Nasıl Açıldı?

Daktilomun başında küskün oturuyordum. (Çok otururum böyle ben.)

İki parmakla yazarım, ama nice daktilograf, çok hızlı olduğumu söylemiştir. (Belki doğru. Tıkırtıları dışarıdan dinleyip de bir onparmakçının çalıştığını sananlar çıktı.)

Geçen yıl işaret parmaklarımın ana ekleminde ağrılar sızılar başladı. (Yaşlılık mı? Erken daha. Yirmibeş yılı bulan çat çat vuruşların sonucu mu? Eh, öyleyse bir ad takmalıydı buna. Tenisçilerin tafralı bir rahatsızlığı olur, 'tenis dirseği' derler adına; ben de 'daktilo parmağı' dedim, işin içinden çıktım.)

Bir ağrıyor, bir ağrıyor işaret parmaklarım; ıstırap. (Nöbet değiştirmeyi düşündüm: Orta parmaklarla süremez miydi yazma? Olmuyordu. Hızım azalıyor, hızım azalınca da yine işaret parmakları başlıyordu çalışmaya.)

Daktilolarımın ilki, bir Hermes Baby idi. Yetmişbeş liraya, eskiciden satın alınmıştı. İkincisi bir Erika oldu. İkinci Dünya Savaşı sırasında kullanılmış olduğundan emindim ve beşyüz liraya almıştım. Üçüncüsü, gri bir Facit; taksitle binbeşyüz lira. Hepsi benden çok çekti. (Tuşlara çok basınçlı vururum, böylece sözcükler kâğıt üzerine çakıla çakıla çoğalır. Büyük şairin kehaneti gerçekleşmesin diye uğraşırım sanki. "Sevincin 's'si çıkmıyor." Çıkarmaya didinirim. Yenilmem mi üzünçlere? Yenilirim. Sonunda da derim ki kendikendime, yenildiğin üzüncü yaza yaza yener insan sonunda.)

Küskün oturuyordum. Birçok yazar, yayınlanan son kitabıyla birlikte 'söylenecek şeyler bitti mi?' diye sorar; bitmemiştir; 'nasıl söyleyeceğim bundan sonra?' der. Durum, çatal. Küskün bakıyordum daktiloma. (Mahzun, yorulmuş metal kütlesi, karşımda, sessiz, 'ne zaman tıkırdarım, artık bilmem' durgunluğunda. Merdanesinde koşacak söz-

cükler, başlarını alıp gitmiş uzaklara.

Yok sözcük.

Yok ses.

Yok satır.

Sana çektirdiğim acılara üzülüyorum, bir yandan... buyurucu havandan kurtulduğum için seviniyorum, öte yandan. Sen değil miydin kendi satır mantığını, aralıklar düzenini, tıkırtı müziğini koşullaştıran? 'Bu söz de burada bitsin, çünkü yürüyemem bu andan sonra,' diyen de sendin. Hani nerede o papirüsvari kâğıtların; kurşun kalem kayar giderdi üzerinde de usun coşkularına yetişemezdi..\Görmek isterdin beşinci sayfayı yazarken, yazılmış olan dördünü birden...ki yinelenmesin bir sözcük, istemediğin biçimde. Benimle çalışmalarının ilk günlerinde, sonuna dek boyun eğmiştim sana. Bak, yapamıyorsun bensiz. Bekle karşımda şimdi. Yeniden yazılacak şeyleri.)

Elim masaya dayalıydı. Tenim ile masanın yüzü arasında bir tıraş bıçağı var sandım. Elimi usulca kaldırdım, yoktu. Yapışmamıştı da elime. (Kurşunkalemlerimi yontarım bu tıraş bıçağıyla. Gazetelerden kesik derlerim. Yakınımda bulundururum hep. Bir romanın kişilerindendir. Yinelenerek çoğaldığı halde, yüzlerce tıraş bıçağı, bir kan ikonası olarak yerleşmiştir romana.)

Elim, içki tiki yaptı. Vaktiydi. Akşam oluyordu. Masanın çekmece girintisindeki bardağa uzandım. Bardak yoktu. (Niçin gizlendiğini düşündüm. Kendisini ele vermemek için mi? Bakışlarımdan ürküp boşaldığı için mi?)

Karşımda bir resim dururdu. Üzerine takılı kâğıt alev alev yanmaya başlamış bir daktilo. Daktilodaki eller, kısacık bir soluklanmanın ardından dörtnal koşacak gibiydi. Sağ elin parmaklarından birinde, küçücük bir yılan sarılıydı. Yılan, alevlere bakıyordu. Yılan da yoktu, alevler de yoktu, resim de. (Zehrin ikonasıyım ben. Yılan. Güneşin ikonasıyım ben. Alev. Aynaların ikonasıyım ben. Resim. Bütün insanların yüzüne ikona durdum ben. Ayna...)

Masamdaki saat, onbir sıfır üç. Sıfır dörde ilerliyor, hemen yine sıfır üçe dönüyordu. Zamanı yok eder gibi, takılmış. Benim sözlere takılışım gibi, takılmış. Zaman da – bekleyişime uygun – saat denilen ikonasında durgun, titriyor. Sıfır üç/sıfır dört/sıfır üç/...(Z harfine bastım. K çıktı. Yine Z ve yine K. Biri daktilomun tuşlarını değiştirmişti anlaşılan. Nedenini anlayamıyorum. Şimdiye kadar yazdığım her şey, kara merdane üzerinde harf gölgeleriyle duruyor ve şu an istediğimi yazamıyorum. Bu karabasanı aşabilecek miyim? Kendi istediklerimi yazabilecek miyim?)

Daktilom, garip sesler çıkarmaya başladı. Bir otomatik piyanoya, bir aolien'e, bir laternaya mı özenmişti ne? Ellerimi itiyordu. Beni istemiyordu. Merdanesinin üzerinde kalakalmış her harf, her hece, her sözcük gölgesinden yararlanarak yeni bir dil, yeni bir söylem üretmek ister gibiydi.

O zaman, tıraş bıçağı avucumu kesti, bardak dudaklarıma uzandı, yılan tısladı ve alev dil dil yükseldi.

Dediler ki:

Yazdığının içine bak.

Yazılacak ne çok şey

Vardır onda.

Gördüğünün içine bak. Görülecek ne çok şey vardır onda.

Kurduğunun içine bak. Kurulacak ne çok şey vardır onda.

Sevdiğinin içine bak. Sevilecek ne çok şey vardır onda.

Sessizlik yokolmuş, benim olmayan ama gittikçe parmak uçlarıma, gırtlağıma yerleşen ses bütün odayı doldurup dışarılara taşmaya başlamıştı.

Yanlışının içine bak. Yanılacak ne çok şey vardır onda.

Kandığının içine bak. Kanılacak ne çok şey vardır onda.

Sandığının içine bak. Sanılacak ne çok şey vardır onda.

Yandığının içine bak. Yanılacak ne çok şey vardır onda.

Düşlerinin içine bak. Düşülecek ne çok şey vardır onda.

Yelkovan, takıldığı yerden kurtulup yürüdü. Sıfır beş,

sıfır altı...Akrebin üzerinden hızla geçti. Deminki takanak noktasına korkuyla bakıyordum, yaklaştı, takılmadan geçti.

Hayatının içine bak. Yaşanacak ne çok şey kaldı onda.

O anda komik Paskal kahkahaların yaşlı ikonası, Pinilupi Sara ev sahiplerinin ve kadınların ikonası, Yosmafincanı kesilmiş kellelerden akan kırmızı sıvının ve tarihin ikonası, Şıh Çimşit firavunköpeğinin ve bütün hayvanların ikonası, Francesca bir 8 ikonası, kuşkucu komşu bir güvenlik kuvvetleri ikonası, Karmakuş hepimizin ikonası, mühürbaz eski Sirkecinin ikonası, Arsız ve Perihan ve İsmet Hanım ve Ni-Ni ile Nigâr Hanımın açalyaları terzihanelerin ikonaları, madi yağmur gözyaşının, İsrafil de yazılmış yazılacak bütün su hikâyelerinin ikonası olarak karşıma dizildiler.

Pencere, gözdü. Koltuk, kıçtı. Masa, dirsekti. Tavan, göktü. Kapı, firardı...

İkonika, ikonaki ya da suret.

Sahip çık, sahip çık! diye bas bas bağırıyorlardı.

Savaş için menzil ikonaları, dedi Nasuh

Hikâyeler için kişilik ikonaları, dedi Siyahkalem

Elindeki tas, yıkanırken görünen dişiliğinin ikonası, dedi Levni

1600'ler Girit'inden kanatlanan Kayalıklar Meıyem'i ikonayla minyatürü birbirine kilitledi, adalar, yarımadalar toprağından fışkırıyorum sürekli.

Açıldı ülke.

Doyumsuz bir dil aracılığıyla iletilen bireysel dünyalar... Öncü yazınımızda öykünün taşıdığı ağırlığı bir kez daha vurgulayan *Bir Yer Göstericinin Hayatı*, tek tek öykülerin yarattığı ilgiyi bir yapıt bütünlüğüyle perçinliyor.

ISBN 975-414-031-6